

T.C.
BARTIN ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
YAŞAM BOYU ÖĞRENME ANA BİLİM DALI
YAŞAM BOYU ÖĞRENME BİLİM DALI

GÜVENLİ İNTERNET VE BİLGİSAYAR KULLANIMI KURSUNA KATILAN
VELİLERİN UYGULANAN EĞİTİMLE İLGİLİ GÖRÜŞLERİNİN İNCELENMESİ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

HAZIRLAYAN
Fatma Aycan BİNAY EYUBOĞLU

DANIŞMAN
Doç. Dr. Fatma Gizem KARAOĞLAN YILMAZ

BARTIN-2019

T.C.
BARTIN ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
YAŞAM BOYU ÖĞRENME ANABİLİM DALI
YAŞAM BOYU ÖĞRENME BİLİM DALI

**GÜVENLİ İNTERNET VE BİLGİSAYAR KULLANIMI KURSUNA KATILAN
VELİLERİN UYGULANAN EĞİTİMLE İLGİLİ GÖRÜŞLERİNİN
İNCELENMESİ**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

HAZIRLAYAN
Fatma Aycan BİNAY EYUBOĞLU

2008

DANIŞMAN
Doç. Dr. Fatma Gizem KARAOĞLAN YILMAZ

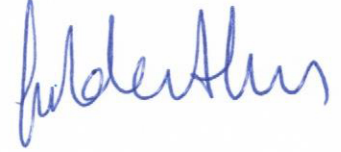
BARTIN-2019

KABUL VE ONAY

Fatma Aycan BİNAY EYUBOĞLU tarafından hazırlanan “Güvenli İnternet ve Bilgisayar Kullanımı Kursuna Katılan Velilerin Uygulanan Eğitimle İlgili Görüşlerinin İncelenmesi” başlıklı bu çalışma, 01/07/2019 tarihinde yapılan savunma sınavı sonucunda oy birliği/oy çokluğu ile başarılı bulunarak jürimiz tarafından Yüksek Lisans Tezi olarak kabul edilmiştir.

Jüri Başkanı : Doç. Dr. Gülden AKIN

İmza

Jüri Üyesi : Doç. Dr. Fatma Gizem KARAOĞLAN YILMAZ

İmza

Jüri Üyesi : Doktor Öğretim Üyesi Hüseyin KAYGIN

İmza

Bu tezin kabulü Eğitim Bilimleri Enstitüsü Yönetim Kurulunun .../.../... tarih vesayılı kararıyla onaylanmıştır.

Prof. Dr. Nuriye SEMERCİ

Enstitü Müdürü

BEYANNAME

Bartın Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü tez yazım kılavuzuna göre, Doç. Dr. Fatma Gizem KARAOĞLAN YILMAZ danışmanlığında hazırlamış olduğum **“GÜVENLİ İNTERNET VE BİLGİSAYAR KULLANIMI KURSUNA KATILAN VELİLERİN UYGULANAN EĞİTİMLE İLGİLİ GÖRÜŞLERİNİN İNCELENMESİ”** adlı Yüksek lisans tezinin bilimsel etik değerlere ve kurallara uygun, özgün bir çalışma olduğunu, aksinin tespit edilmesi hâlinde her türlü yasal yaptırımını kabul edeceğimi beyan ederim.

01/07/2019

Fatma Aycan BİNAY EYUBOĞLU

İMZA

ÖNSÖZ

Eğitim ilk olarak ailede başlamaktadır. Çocuklarının ilk öğretmenleri olan velilerin eğitimdeki yeri oldukça önemlidir. Teknolojik gelişmelerin hızla ilerlediği günümüzde çocuklar dijital teknolojilerin içerisinde doğmaktadır. Bu nedenle bilgisayar ve İnternet kullanımı konusunda ailelerinden daha önde yer almaktadır. Ancak çocuklar bilgisayar ve İnternet ortamında her zaman güvende değildirler. Onları İnternet ve bilgisayar ortamında korumak için velilere verilecek eğitim oldukça önemlidir. Bu amaçla bu çalışmada güvenli bilgisayar ve İnternet kullanımı konusunda velilere eğitim verilerek, eğitime yönelik veli görüşleri incelenecektir.

Çalışmamın her aşamasında değerli görüşlerini ve desteğini esirgemeyen, sabır ve hoşgörülle yol gösteren değerli danışman hocam Sayın Doç. Dr. Fatma Gizem KARAOĞLAN YILMAZ' a, fikirleriyle çalışmama destek olan Sayın Doç. Dr. Ramazan YILMAZ' a, ders aşamasında öğrettiği değerli bilgileri ve önerileriyle çalışmama katkı sağlayan Sayın Dr. Öğr. Üyesi Hüseyin KAYGIN'a ve yüksek lisans süresince dersimize giren tüm değerli hocalarıma çok teşekkür ederim. Jürideki Sayın Hocam Doç. Dr. Gülden AKIN'a katkılarından dolayı çok teşekkür ederim.

Tüm eğitim hayatım boyunca maddi ve manevi desteklerini esirgemeyen, beni sevgiyle bu günlere getiren anneciğime, her zaman varlığını kalbimde hissettiğim rahmetli babacığma ve sevgili aileme teşekkürlerimi bir borç bilirim.

Bu eğitime başladığım ilk günden beri her zaman yanımda olan eşim Ender'e ve hayatımı varlıkları ile anlamlandıran canım oğullarım Atlas Kaan'a ve Kuzey'e sonsuz sevgilerimi sunuyorum.

Bu tez, Bartın Üniversitesi Bilimsel Araştırma Projeleri Koordinasyon Birimi tarafından 2018-SOS-CY-002 proje numarası ile desteklenmiştir.

Fatma Aycan BİNAY EYUBOĞLU

ÖZET

Yüksek Lisans Tezi

GÜVENLİ İNTERNET VE BİLGİSAYAR KULLANIMI KURSUNA KATILAN VELİLERİN UYGULANAN EĞİTİMLE İLGİLİ GÖRÜŞLERİNİN İNCELENMESİ

Fatma Aycan BİNAY EYUBOĞLU

Bartın Üniversitesi

Eğitim Bilimleri Enstitüsü Yaşam Boyu Öğrenme Anabilim Dalı

Danışman: Doç. Dr. Fatma Gizem KARAOĞLAN YILMAZ

Bartın-2019, Sayfa: XIII+82

Bilgisayar ve İnternetin yanlış kullanımlarından kaynaklı bireyler birçok olumsuzlukla karşılaşabilmektedir. Bu olumsuzluklardan en çok çocuklar zarar görmektedir. Bu durum çocuklarını her zaman koruyan ve yanında olan anne babaların bilgisayar ve İnternetin güvenli kullanımını konusunda bilgi sahibi olmasını zorunlu kılmaktadır. Bu çalışmada velilere güvenli İnternet ve bilgisayar kullanımı eğitimine katılan velilerin eğitimle ilgili görüşlerinin incelenmesi amaçlanmıştır. Çalışmanın katılımcılarını Bartın ilinde bir devlet ortaokulunda 5. ve 6. sınıflarda öğrenim gören öğrencilerin 14 velisi oluşturmaktadır. Araştırmanın verileri yarı yapılandırılmış görüşme formu ve demografik özelliklerin yer aldığı kişisel bilgiler formu ile elde edilmiştir. Araştırmada nitel yöntem kullanılmış olup verilerin çözümlenmesinde içerik analizi kullanılmıştır. Araştırma bulgularında, velilerin güvenli bilgisayar ve güvenli İnternet kullanımına yönelik görüşleri incelenmiştir.

Güvenli İnternet ve bilgisayar kullanımına ilişkin düzenlenen eğitime katılan velilerin eğitime katılmalarının genel amacının kendini geliştirmek olduğu görülmektedir. Velilerin eğitime katılımındaki amaçlar incelendiğinde; güvenli İnternet kullanımı konusunda bilgi edinebilmek ve eksikliklerini tamamlayabilmek, bilgisayar kullanmayı öğrenmek, çocuklarına yardımcı olabilmek ve teknolojiye uyum sağlayabilmek gibi sebepler ortaya çıkmaktadır. Veliler eğitim sonunda, bilgi güvenliğini sağlamada şifre güvenliği, mobil güvenlik, bilgi paylaşımında dikkat edilmesi gerekenler (kişisel bilgilerin paylaşımı gibi), zararlı yazılımlar, anti virüs kullanımı ile güvenli İnternet kullanımının faydaları hakkında bilgi edindiklerini ifade etmiştir.

Anahtar Kelimeler

Güvenli İnternet kullanımı, güvenli bilgisayar kullanımı, velilerin eğitimi, yaşam boyu öğrenme

ABSTRACT

Master's Thesis

INVESTIGATION OF THE OPINIONS OF THE PARENTS WHO PARTICIPATED IN THE SAFE INTERNET AND COMPUTER USE COURSE

Fatma Aycan BİNAY EYUBOĞLU

Bartın University Institute of Educational Sciences, Department of Lifelong Learning

Advisor: Assoc. Prof. Dr. Fatma Gizem KARAOĞLAN YILMAZ

Bartın-2017 Pp: XIII+82

Individuals face many difficulties due to misuse of computer and internet. Children suffer most from these difficulties. This makes it necessary for parents who are always with their children need to be informed about the safe use of computers and the internet. In this study, education of safe computer and internet usage were given to parents and after that the opinions of parents about this education were examined. This study consisted of 14 volunteered parents of students attending 5th and 6th grades in a public secondary school in Bartın province. The data of the study was obtained by a semi-structured interview form and a personal information form containing demographic characteristics, prepared by the researchers after obtaining expert opinion. Qualitative method and content analysis were used in the research to analyse the data. In the findings, the opinions of the parents on the use of safe computers and internet were examined.

It was seen that parents who participated in the course about safe internet and computer use have a goal of self-improvement. When the purpose of the parents' participation in course were examined; to learn about the use of safe internet and to complete their deficiencies, to learn how to use the computer, to help their children and to adapt themselves to technology were specified. At the end of the education, the parents stated that they learned about the security of password, mobile security, sharing of information (such as sharing of personal information), the use of malware, the use of antivirus and the benefits of safe internet usage in providing information security.

Key Words: Safe internet use, safe computer use, parent education, lifelong learning

İÇİNDEKİLER

KABUL VE ONAY.....	ii
BEYANNAME	iii
ÖNSÖZ	iv
ÖZET	v
ABSTRACT	vi
İÇİNDEKİLER.....	vii
TABLolar LİSTESİ	x
EKLER LİSTESİ.....	xiii
BİRİNCİ BÖLÜM: GİRİŞ	1
1.1. Problem Durumu	1
1.2. Araştırmanın Amacı.....	4
1.2.1. Araştırmanın Alt Amaçları.....	4
1.3. Araştırmanın Önemi	5
1.4. Sayıtlar.....	5
1.5. Sınırlılıklar	5
1.6. Kısaltmalar	5
1.7. Tanımlar	5
İKİNCİ BÖLÜM: LİTERATÜR ve İLGİLİ ARAŞTIRMALAR	7
2.1. LİTERATÜR.....	7
2.1.1 Yaşam Boyu Öğrenme	7
2.1.2. Yetişkin Eğitimi.....	8
2.1.3. Güvenli İnternet ve Bilgisayar Kullanımı.....	9
2.1.4. Bilgi Güvenliği.....	11
2.1.5. Sosyal Ağlar	12

2.1.6. Sosyal Mühendislik	14
2.1.7. Zararlı Yazılımlar	14
2.1.8. Siber Zorbalık	14
2.1.9. Çocukların İnternette Karşılaşabileceği Riskler ve Önlemler.....	16
2.2. İLGİLİ ARAŞTIRMALAR	18
2.2.1. Yaşam Boyu Öğrenme ve Yetişkin Eğitimi İle İlgili Araştırmalar	18
2.2.2. Güvenli İnternet ve Bilgisayar Kullanımı ile İlgili Araştırmalar	19
2.2.3.Siber Zorbalık İle İlgili Araştırmalar	22
ÜÇÜNCÜ BÖLÜM: YÖNTEM	25
3.1. Araştırmanın Modeli	25
3.2. Çalışma Grubu.....	25
3.3.Verİ Toplama Aracı.....	25
3.4.Verilerin Toplanması ve Analizi.....	26
3.5. Güvenirlik ve Geçerlilik Analizi.....	27
3.6.Verilen Eğitimin İçeriği ve Düzenlenmesi	28
3.7. Araştırmacının Rolü	28
DÖRDÜNCÜ BÖLÜM: BULGULAR.....	30
4.1.Demografik Özelliklere İlişkin Bulgular	30
4.2.Araştırma Sorularına İlişkin Bulgular	35
BEŞİNCİ BÖLÜM: TARTIŞMA,SONUÇLAR VE ÖNERİLER	60
5.1.Tartışma ve Sonuç	60
5.2.Öneriler	66
KAYNAKÇA.....	68
EKLER	74

ÖZ GEÇMİŞ	82
------------------------	-----------

TABLULAR LİSTESİ

Tablo No	Sayfa No
Tablo 4.1. Çalışmaya katılan velilerin cinsiyetlerine göre dağılımı	30
Tablo 4.2. Çalışmaya katılan velilerin eğitim durumuna göre dağılımı	30
Tablo 4.3. Çalışmaya katılan velilerin yaş durumuna göre dağılımı	31
Tablo 4.4. Çalışmaya katılan velilerin mesleklerine göre dağılımı	31
Tablo 4.5. Çalışmaya katılan velilerin BİT aracına sahip olma durumuna göre dağılımı.....	31
Tablo 4.6. Çalışmaya katılan velilerin düzenli İnternet erişimine sahip olma durumuna göre dağılımı.....	32
Tablo 4.7. Çalışmaya katılan velilerin günlük ortalama İnternet kullanım sürelerine göre dağılımı.....	32
Tablo 4.8. Çalışmaya katılan velilerin sosyal ağ kullanma durumlarına göre dağılımı	32
Tablo 4.9. Çalışmaya katılan velilerin antivirüs programı kullanma durumlarına göre dağılımı.....	33
Tablo 4.10. Çalışmaya katılan velilerin eğitimin İnternet ortamında olduğunda katılma durumlarına göre dağılımı	33
Tablo 4.11. Çalışmaya katılan velilerin yaşam boyu öğrenme kavramını açıklama durumlarına göre dağılımı	33
Tablo 4.12. Çalışmaya katılan velilerin yaşam boyu öğrenme sürecinde bir yetişkin olarak kendi adına yaptıklarına göre dağılımı	34
Tablo 4.13. Çalışmaya katılan velilerin İnterneti kullanıp (örneğin YouTube'daki videoları izleyip) kendi kendilerine öğrendikleri bir konunun olma durumuna göre dağılımı	34
Tablo 4.14. Çalışmaya katılan velilerin bit araçlarını kullanma konusunda kendilerini yeterli hissetme durumuna göre dağılımı	35
Tablo 4.15. Güvenli İnternet ve bilgisayar kullanımına ilişkin düzenlenen eğitime katılmanızı sağlayan unsurlar	35
Tablo 4.16. Okul içerisinde aldığınız bu eğitimin katılma amacınızı gerçekleştirme durumu	36
Tablo 4.17. Okul içerisinde aldığınız bu eğitime katılma amacı	37
Tablo 4.18. Velilerin okul içerisinde alınan bu eğitimi yakınlarına ve diğer kişilere tavsiye etmeyi düşünme durumu	37
Tablo 4.19. Velilerin okul içerisinde alınan bu eğitimi yakınlarına ve diğer kişilere tavsiye etmeyi düşünme nedenleri	38

Tablo 4.20. Alınan bu eğitimde anlatılan konuları anlamakta zorlanma/zorlanmama durumu.....	39
Tablo 4.21. Verilen eğitimin bilgi güvenliğini sağlama konusunda faydaları.....	39
Tablo 4.22. Velilerin okul içerisinde aldıkları eğitimin çalışma/günlük hayatlarına katkı sağlama durumu.....	40
Tablo 4.23. Velilerin okul içerisinde aldıkları eğitimin çalışma/günlük hayatlarına katkıları	41
Tablo 4.24. Velilerin okul içerisinde aldıkları eğitimin eksiklikleri olma/olmama durumu ...	42
Tablo 4.25. Eğitimdeki eksiklikler	42
Tablo 4.26. Okul içerisinde aldığınız eğitimin süre olarak değerlendirilmesi.....	42
Tablo 4.27. Güvenli İnternet ve bilgisayar kullanımı eğitiminin fayda sağlama durumu	43
Tablo 4.28. Güvenli İnternet ve bilgisayar kullanımı eğitiminin faydaları	43
Tablo 4.29. Velilerin bu eğitimin sonucunda çocuklarına güvenli İnternet ve bilgisayar kullanımına ilişkin katkı sağlayabilme düşüncesi	44
Tablo 4.30. Velilerin bu eğitimin sonucunda çocuklarına güvenli İnternet ve bilgisayar kullanımına ilişkin katkı sağlayabilme durumu	44
Tablo 4.31. Velilerin daha önce bilişim teknolojileri ile ilgili bir eğitime katılma durumu....	45
Tablo 4.32. Velilerin verilen eğitimin güvenli İnternet ve bilgisayar kullanımına ilişkin bilgi edinme açısından yeterliliği	46
Tablo 4.33. Velilerin bundan sonra yapılacak benzer eğitimlere katılma isteği.....	46
Tablo 4.34. Velilerin bundan sonra yapılacak benzer eğitimlere katılmak isteme nedenleri ..	46
Tablo 4.35. Velilerin İnternet kullanımında güvenliklerini tehlikeye sokacak bir olayla karşılaşma durumu.....	47
Tablo 4.36. Velilerin alınan bu eğitimle çocuklarının İnternet ortamındaki davranışlarını değerlendirme açısından katkı sağlama durumu	47
Tablo 4.37. Velilerin bu eğitimi aldıktan sonra çocuklarının İnternet ortamında istenmeyen davranışları yaptığını fark etme.....	48
Tablo 4.38. Velilerin eğitim sonrası İnternet ortamında çocuklarında gözlemlediği olumsuz davranışlar	48
Tablo 4.39. Velilerin eğitim sonrası İnternet ortamında çocuklarında gözlemlediği olumsuz davranışlara yönelik çözüm önerileri.....	49
Tablo 4.40. Yetişkinler açısından bilgi güvenliğinin eğitime ihtiyaç duyulan alanları	50
Tablo 4.41. Çalışmaya katılan velilerin bu eğitim aldıktan sonra bilgi güvenliğinin eğitime ihtiyaç duyulan alanları	50
Tablo 4.42. Eğitim öncesinde sosyal mühendislik ile ilgili bir olayla karşılaşma durumu	51

Tablo 4.43. Çalışmaya katılan velilerin eğitim sonrası sosyal mühendislikle karşılaştıklarında getirecekleri çözüm önerileri	51
Tablo 4.44. Eğitimin velilere kişisel bilgisayarlarında şifre oluşturma-kullanma konusunda farkındalık oluşturma durumu	52
Tablo 4.45. Eğitimin velilere kişisel bilgisayarlarında şifre oluşturma-kullanma konusunda kazandırdıkları	53
Tablo 4.46. Velilerin sosyal ağlar konusunda gerekli güvenlik önlemlerini alma durumu	53
Tablo 4.47. Verilen bu eğitimin sosyal ağların güvenli kullanımında etkisi olma durumu.....	54
Tablo 4.48. Verilen bu eğitimin sosyal ağların güvenli kullanımında etkileri	54
Tablo 4.49. Verilen eğitimin, velilerin bilgisayarlarını ya da diğer elektronik cihazlarını zararlı yazılımlardan koruma konusunda farkındalık oluşturma durumu	55
Tablo 4.50. Velilerin bilgisayarlarını ya da diğer elektronik cihazlarını zararlı yazılımlardan koruma konusunda eğitim sonrası yapacakları durumların oluşması hali.....	55
Tablo 4.51. Velilerin bilgisayarlarını ya da diğer elektronik cihazlarını zararlı yazılımlardan koruma konusunda eğitim sonrası yapacağı durumlar	56
Tablo 4.52. Velilerin bu eğitim sonrasında, evlerinde kullandıkları modemlerinin şifre güvenliğine önem verme konusunda farkındalık oluşturma durumu	57
Tablo 4.53. Eğitimin modeminizin şifre güvenliğine önem verme konusunda kazandırdığı farkındalıklar	57
Tablo 4.54. Velileri bu eğitimin, çocuklarının İnternet ortamında karşılaşılabileceği risklerden koruma konusunda farkındalık oluşturma durumu.....	58
Tablo 4.55. Çalışmaya katılan velilerin çocuklarının İnternet ortamında karşılaşılabileceği risklerden koruma konusunda eğitim öncesinde yapmadığı ancak eğitim sonrasında yapacağı durumların oluşma hali.....	58
Tablo 4.56. Velileri bu eğitimin, çocuklarının İnternet ortamında karşılaşılabileceği risklerden koruma konusunda kazandırdığı farkındalıklar	59

EKLER LİSTESİ

EK	Sayfa
No	No
1. Kişisel Bilgiler Formu	74
2. Yarı yapılandırılmış Görüşme Formu.....	75
3. Velinin Katılım Durumu Belgesi.....	78
4. Eğitiminin Yetişkinlere Yönelik Hazırlanma Süreci.....	79
5. Gözlemci Notları	81

BÖLÜM I

GİRİŞ

1.1. Problem Durumu

Günümüzde hem bilginin kapsamı hem de bilgi ve iletişim teknolojilerindeki (BİT) gelişmeler büyük bir hızla değişmekte ve kısa sürede yayılmaktadır. Bu değişimin birçok olumlu katkısı olmaktadır (Kara, 2011). Ancak BİT'in hayatımıza katmış olduğu yararlarının yanında zararları da olmaktadır (Baaij, 2012; Chusavitina ve Zerkina, 2016). Özellikle bireylerin BİT'i doğru kullanamamasından yani insan kaynaklı birtakım sorunlarla karşılaşabilmektedir (Arachchilage ve Love, 2014; Shillair et al., 2015). Bilgi güvenliğinin tehlikeye girdiği durumlarda gizlilik kaybı, siber tehdit ve saldırılar karşımıza çıkabilecek problemlerden sadece bazılarıdır. Saldırıların elektronik ortamlarda kötü niyetli kişilerden gelebilmesinin yanı sıra, arkadaşlarımızdan ve tanıdığımız kişilerden de gelebilecek sosyal mühendislik adı verilen tehditler de bulunmaktadır (Canbek ve Sağiroğlu, 2006). Bu problemler sonucunda bireylerin maddi ve manevi kayıplara uğraması da söz konusu olmaktadır (Karaoğlu Yılmaz, Yılmaz ve Sezer, 2014). Ayrıca bilgisayar ve İnternetin çok sık kullanımından kaynaklanan birçok problemi de beraberinde getirmekte olduğu bilinmektedir (Cengizhan, 2005). Öğrenciler arasında İnternet ve cep telefonu kullanımının yaygınlaşması, öğrencilerin siber ortamlarda iletişim kurduklarını, bu ortamlarda kurulan iletişim, doğal olarak, siber zorbalık olarak isimlendirilen yeni bir zorbalık türünün ortaya çıkmasına yol açmış gözükmektedir (Akar ve Özdemir, 2011).

Günümüzde önemli bir teknolojik gelişme olan İnternet bireylerin kısa sürede istediği bilgiye ulaşabilmesini, iletişim kurabilmesini ve birçok işini kısa sürede halledebilmesini sağlamaktadır. Bunun yanı sıra çocukların olumsuz şekilde etkilenmelerine neden olabilecek sitelerin sayısı da her geçen gün artmaktadır. İnternette var olan bu olumsuz sitelerin etkilerinden çocukları koruma görevi ailelere düşmektedir. Ailelerin demokratik bir davranış içerisinde çocukların İnterneti doğru kullanmaları ve İnternet ortamında onları bekleyen tehlikeler konusunda çocukları bilinçlendirmeleri ve BİT'in güvenli kullanımı konusunda bilgilendirmeleri gerekmektedir (Ayas ve Horzum, 2013). Çünkü çocuklar herhangi bir sorunla karşılaştıklarında tek başlarına çözüm bulamayıp yardıma ihtiyaç duyabilmektedir. Bu durumda öncelikli olarak en yakını olan ebeveynlerine başvurabilmeli ve bilgi alabilmelidir. Ancak ebeveynlerin çocukları ile

karşılaştırıldığında kendilerini, teknolojik açıdan dezavantajlı görmeleri, çocuklarına yardım edememesine neden olmaktadır (Smith, 2007). Ebeveynler, İnternetin kullanımının ülkemizde yaygınlaşmaya başladığı zamanlarda, İnterneti çocukları için yeni eğitim fırsatları sunan, ilgi çekici bir araç olduklarını düşündükleri için ilk başta evlerinde İnternet bağlantısı olmasına sıcak bakmışlardır. Ancak sonrasında çoğu ebeveyn, çocuklarının İnterneti ev ödevleri veya araştırma için kullanmadığını; aksine dijital oyunlar oynama, anlık mesajlaşma, yabancı kişilerle sohbet ederek vakit geçirdiklerini fark etmişlerdir (Yalçın, 2006). Günümüzde teknolojiden tamamen uzakta geçirilmiş bir çocukluk ve ergenlik dönemi düşünülmemeyeceği gibi, her an teknoloji ile geçirilen çocukluk döneminin de gelişimsel açıdan sakıncaları olabilir (Akbulut, 2013). Bu duruma bakarak, hayatımızın önemli parçası olan İnterneti, her teknoloji gibi yapısında yer alan tehlikelerden dolayı çocuklarımıza yasaklamak ve onları bu teknolojinin olanaklarından mahrum etmek de doğru bir yaklaşım değildir. Kaya ve Tuna'ya (2010) göre eğitim düzeyi ne olursa olsun çocuklarına yeterli vakit ayırmayan, BİT'in güvenli kullanımı konusunda çocuklarını doğru bir şekilde yönlendiremeyen ve bu konularda yeterli bilgiye sahip olamayan ailelerin çocuklarının, bu teknolojilerle daha fazla zaman geçirip istenmeyen davranışları gerçekleştirmesi olasıdır. Bu nedenle bu konuda velilere eğitim verilmesi oldukça önemlidir. Aile olarak, çocuklarımızı İnternetin tehlikelerinden korumanın ilk adımı, bu teknolojinin temel düzeyde kullanmayı öğrenmekten geçmektedir (Tercan, Sakarya ve Çoklar, 2012). Bu açıdan ebeveynlerin çocuklarına doğru bilgi vermeleri ve çocuklarını risklerden korumaları amacıyla kendilerinin de yeterli bilgiye sahip olmaları oldukça önemlidir (Karaoğlan Yılmaz ve Çavuş Ezin, 2017). Teknolojiye yönelik velilerin tutumları ve teknolojik gelişmelere karşı veliler tarafından takınılan tavır çocukları doğrudan etkilemektedir (Odabaşı, 2005). Çünkü çocukların tutumlarının oluşmasında anne ve babanın tutum ve davranışlarının önemli bir yeri vardır. Çocuğun içinde doğduğu aile ortamının ve sahip olduğu özelliklerin çocuğun gelişimini belirlemede önemli bir rol oynadığı bilinmektedir (Kenar, 2012). 25 Avrupa ülkesinin katılımıyla gerçekleşen ve Avrupa Komisyonu tarafından desteklenen Avrupa Çevrim-içi Çocuklar Araştırma Projesi (EU Kids Online II, 2010) kapsamında Türkiye genelinde 9-16 yaş arası çocuk ve bu çocukların ebeveynleri ile görüşmeler yapılarak çocukların İnternet kullanımı ve İnternet riskleri incelenmiştir. EU Kids çalışması sonucunda çocukların İnternet güvenliği konusunda yeterli bilgiye sahip olduklarını sanmalarına rağmen yeterli bilgi ve beceriye sahip olmadıkları bu nedenle çözüm önerisi olarak ebeveynlerin İnternet'i kullanabilmeleri için ebeveynlere İnternet güvenliği hakkında eğitim verilmesi öneriler arasındadır. Buradan

hareketle hayatımızın her aşamasında karşımıza çıkan ve işlerimizi kolaylaştıran BİT'in doğru kullanımı adına çocuklarımızın yanı başında bulunan ve onlara model olan velilerin gerekli eğitimi alarak, çocuklarına yardımcı olmaları gerekmektedir. İnternette karşılaşılan her durumun üstesinden gelmek mümkün olmayabilir. Bu amaçla İnternet okur-yazarlığı ile ilgili becerilerin belirli bir düzeyde olması gerekmektedir (Çelen, Çelik ve Seferoğlu, 2011). Canbek ve Sağıroğlu'na (2007a) göre bir ebeveynin, çocuğunun yalnız başına evin dışında nerede bulunduğunu ve kiminle olduğunu bilmesi gerekliyse, bilgisayar başında ve İnternet ortamında da kontrollü olunması ve ailelerin çocuklarını yönlendirebilecek kadar konu hakkında bilgi sahibi olmaları gerekmektedir.

Akkoyunlu ve Tuğrul (2002) okulöncesi çocukların evlerinde çeşitli teknolojik aletlerle olan etkileşimlerinin bilgisayar okuryazarlıklarına etkisini saptamayı amaçladığı çalışmada, çocukların erken yaşlardan itibaren teknolojik araçlarla bir arada olduğunu, ebeveynlerin yaklaşımlarının çocukları etkilediğini ifade etmiştir. Ayrıca anne ve babanın sunmuş olduğu güçlü modellerin, bilinçli yönlendirmelerin çocuğun gelişiminin tüm aşamalarını olumlu yönde etkilediğini, teknolojinin etki alanını olumlu yönde genişletmek ve kontrolsüz kullanımının neden olabileceği olası sorunlarını yok etmek amacıyla, anne ve babaların bilinçli rehberliğinin oldukça önemli olduğunu ifade etmektedir. Bu durumda tüm bireyler için gelişim ve değişime uyum sağlama, sadece okul dönemlerinde öğrenilen bilgilerle mümkün olamadığından, kişinin kendini sürekli yenilemesi ve geliştirmesi ancak hayat boyu öğrenme ile mümkün olabilmektedir. Günümüz toplumunda ve eğitim sisteminde BİT'i kullanma becerileri hayat boyu öğrenme için temel gereklilik durumuna gelmiştir (Yılmaz ve Karaoğlan Yılmaz, 2018). Hayat boyu öğrenme, okullar ve üniversitelerin yanında; işte, evde ya da herhangi bir yerde, yaş, cinsiyet, sosyo-ekonomik statü ve eğitim seviyesi bakımından herhangi bir kısıtlamaya tabi olmadan gerçekleştirilebilmektedir (Millî Eğitim Bakanlığı [MEB], 2009).

Bu doğrultuda alan yazındaki çalışmalar da dikkate alındığında velilerin güvenli BİT kullanımı, bilgi güvenliği konularında çocuklarına yol gösterecek, bilinçlendirmeyi sağlayacak yeterli bilgiye sahip olamadıkları görülmektedir. Velilere yönelik bir eğitim verilmesi gerekli hale gelmektedir. Bu çalışma velilere yönelik verilecek eğitim ile onların bilinçli birer birey olmaları ve böylelikle İnternet ve bilgisayar başında oluşacak tehditlere karşı çocuklarını bilgilendirecek bilgi birikimine sahip olmalarının sağlanması açısından önemlidir.

1.2. Araştırmanın Amacı

Araştırmada velilere güvenli bilgisayar ve İnternet kullanımı eğitimi verilerek bu eğitim sonucunda veli görüşleri incelenmiştir. Bu çalışma ile velilerin İnternet ve bilgisayar başında oluşacak tehditlere karşı çocuklarını bilgilendirecek bilgi birikimine sahip olmasını sağlayarak, yaşam boyu öğrenen bireyler olması amaçlanmaktadır. Ayrıca eğitim sonucunda eğitime yönelik velilerin görüşlerine başvurularak, onların ihtiyaç ve beklentilerine göre ilerideki yapılabilecek çalışmalara yol gösterebilmesi amaçlanmaktadır.

1.2.1. Araştırmanın Alt Amaçları

Araştırmanın alt amaçları aşağıda gruplandırılmıştır:

- a) Eğitimin Katkılarına İlişkin Görüşleri ile İlgili Alt Amaçlar
- b) Katılımla İlgili Alt Amaçlar
- c) Eğitimin Değerlendirilmesi İle İlgili Alt Amaçlar
- d) Eğitim Sonrası Karşılaşılabilecek Olumsuzluklara Yönelik Çözümler İle İlgili Alt Amaçlar

1.3. Araştırmanın Önemi

Anne babalar çocukları için her zaman ilk danışacakları ve ilk eğitimi aldıkları bireylerdir. Teknolojik gelişmelerin içerisinde doğan çocuklarının bilgisayar ve İnternet kullanımı konusunda anne babalarından daha iyi oldukları düşünülmektedir. Ancak önemli olan bu kullanımın güvenli şekilde olmasıdır. Bilgisayar ve İnternet ortamında büyük riskler ve tehlikelerle karşı karşıya olan çocukları koruma görevi öncelikli olarak ebeveynlerin görevidir.

Bu amaçla alan yazındaki çalışmalar da incelendiğinde çocukların çeşitli olumsuzluklarla karşılaştıklarını, ancak bu konuda ailelerin yeterli bilgiye sahip olmadıkları için çocuklarına yardım edemedikleri görülmekte, öneri niteliğinde anne babalara farkındalık kazandırılması düşünülmektedir. Bu amaçla yaşam boyu öğrenme sürecinde velilere güvenli bilgisayar ve İnternet kullanımı eğitimi verilerek hem yetişkin eğitime katkıda bulunulması hem de bu şekilde çocuklarımızın karşılaşılabileceği olumsuzlukları ortadan kaldırmaya yardımcı olunması bakımından bu çalışma önemlidir.

1.4.Sayıtlar

1. Veliler eğitime gönüllü olarak katılmışlardır.
2. Araştırma kapsamındaki veliler, kişisel bilgi formu ve eğitim sonrasında uygulanan yarı yapılandırılmış görüşme formunu içtenlikle ve objektif bir şekilde cevaplamışlardır.

1.5.Sınırlılıklar

1. Araştırmadan elde edilen veriler 2017-2018 eğitim öğretim dönemi ile sınırlıdır.
2. Bu araştırmada elde edilen sonuçlar Bartın ilinde bir devlet ortaokulunda 5. ve 6. sınıflarda öğrenim gören öğrencilerin velileri ile sınırlıdır.

1.6.Kısaltmalar

YBÖ: Yaşam Boyu Öğrenme

BİT: Bilgi ve İletişim Teknolojileri

UNESCO: Birleşmiş Milletler Eğitim, Bilim ve Kültür Örgütü

TÜİK: Türkiye İstatistik Kurumu

BTK: Bilgi Teknolojileri ve İletişim Kurumu

1.7. Tanımlar

Güvenli İnternet Kullanımı: Sahip olunan İnternet becerileri ile bilinçli, etkin ve güvenli bir şekilde İnternet kullanılması yoluyla İnternet risklerinden korunmak ve İnternet'in sunduğu fırsatlardan yararlanmaktır (Aslan, 2016).

Güvenli Bilgisayar Kullanımı: Bilgisayar kullanırken oluşacak risklerden korunarak, bilgisayarı etkin şekilde kullanmak ve bilgisayar okuryazarlığına sahip olmaktır (Yılmaz, 2014).

Yaşam Boyu Öğrenme: İşte, evde, okulda ya da herhangi bir yerde gerçekleştirilebilen, yaş, cinsiyet, sosyo-ekonomik statü ve eğitim seviyesi bakımından herhangi bir kısıtlamaya tabi olmayan, bireylerin mesleki ve sosyal başarılarını sağlayacak bilgi, anlayış ve becerilerin kazanılmasını destekleyen sürekli ve planlı bir etkinlik olarak ifade edilmektedir (MEB, 2009).

Yetişkin Eğitimi: Yetişkinlerin yeteneklerini geliştirmelerine, bilgilerini artırmalarına, mesleki yeterliklerini iyileştirmelerine imkan sağlayan dzenli bir sistem içerisindeki eğitim sđreęlerinin tđmđ (Yazar, 2012).

BÖLÜM II

LİTERATÜR ve İLGİLİ ARAŞTIRMALAR

2.1. LİTERATÜR

2.1.1. Yaşam Boyu Öğrenme

Yirminci yüzyıldan bu zamana, dünya üzerinde her alanda çok yönlü değişimler meydana gelmektedir. Meydana gelen bu değişimler insanlığın yaşam süresince eğitim almalarını gerektirmekte, kendini geliştirerek topluma ve yeni gelişmelere ayak uydurmayı zorunlu hale getirmektedir (Güleç, Çelik ve Demirhan, 2012). Bu durumda karşımıza yaşam boyu öğrenme (YBÖ) kavramı çıkmaktadır.

YBÖ, tüm dünyada gelişen teknolojinin insan yaşamında ortaya çıkardığı ihtiyaçların giderilmesi amacıyla, çözüm yolu olarak görülen ve sıklıkla karşılaşılan bir kavram haline gelmiştir (Yazar ve Yaman, 2015). İlk olarak, John Dewey, Eduard Lindeman ve Basil Yeaxle tarafından 1920'li yıllarda, günlük yaşamın sürekli bir boyutu olduğu fikrinden hareketle ortaya çıkmıştır (Koç ve İzci, 2012).

YBÖ, birçok araştırmacı, kurum veya kuruluşlar tarafından çeşitli şekillerde ifade edilmektedir. MEB'e (2009) göre YBÖ, işte, evde, okulda ya da herhangi bir yerde gerçekleştirilebilen, yaş, cinsiyet, sosyo-ekonomik statü ve eğitim seviyesi bakımından herhangi bir kısıtlamaya tabi olmayan, bireylerin mesleki ve sosyal başarılarını sağlayacak bilgi, anlayış ve becerilerin kazanılmasını destekleyen sürekli ve planlı bir etkinlik olarak ifade edilmektedir. Berberoğlu'na (2010) göre, örgün eğitime bir alternatif olarak değil, onun eksik ve yetersiz kalan yönlerinin tamamlanabilmesi veya daha önce fark edilmemiş yeteneklerin fark edilmesi olarak da kabul edilmektedir. Her yaştan bireyin öğrenme sürecine dahil olmasını ve tüm bireylerin doğumdan ölüme kadarki süreçte, ihtiyaçlarına göre formal, informal ve nonformal öğrenme süreçlerine katılımını sağlayan bir yaklaşımdır (UNESCO, 2016).

“Kişisel, toplumsal ya da mesleki nedenlerden dolayı bilgi, beceri/yeterlik ve nitelik arttırmak amacıyla yaşam boyunca yapılmış olan tüm öğrenme etkinlikleri” olarak tanımlanan YBÖ günümüz bilgi toplumlarının bir gereği olarak kabul edilmektedir. Bu

yaklaşım, bireylere sürekli değişimin içinde başarılı olabilmek için ihtiyaç duyabilecekleri bilgi ve becerileri kazandırmayı amaç edinmiştir (Demirel, 2009).

Bağcı (2011) okul döneminde yer alan eğitimin, okul sonrasında karşılaşılabilecek gerçek yaşam problemlerini çözmekte yeterli olmadığını, bu nedenle yetişkinler için karşılaştıkları problemlerin çözümünde okul sonrası eğitim fırsatlarına ihtiyaç duyulduğunu ifade ederek öğrenmenin sadece okullarda değil hayat boyunca devam ettiğinin önemini vurgulamıştır. Buradan hareketle yetişkin öğrenmesi de YBÖ ile iç içe olmakla birlikte YBÖ'nün hayati bir bileşenidir (European Commission, 2006). Bu nedenle yetişkin eğitimi kavramı üzerinde durulması gerekmektedir.

2.1.2. Yetişkin Eğitimi

Yetişkinler hem mesleki anlamda hem günlük yaşamda ihtiyaçlarını karşılayarak kendilerini gerçekleştirebilmek için formal ve informal boyutta eğitime ihtiyaç duymaktadırlar. Tüm bu eğitimler son yıllarda hızla yaygınlaşan YBÖ hareketi içerisinde önemli bir yere sahiptir (Gökkaya, 2014).

Türkoğlu ve Uça'ya (2011) göre yetişkin eğitimi ise; “halk eğitimi”, “yaygın eğitim”, “toplum eğitimi” olarak da adlandırılan, yetişkinlere ve okul dışındakilere yönelmiş düzenli ve örgütlü bir eğitim çabası ifade edilmektedir. Yazar'a (2012) göre yetişkin eğitimi, yetişkinlerin yeteneklerini geliştirmelerine, bilgilerini artırmalarına, mesleki yeterliklerini iyileştirmelerine imkân sağlayan düzenli bir sistem içerisindeki eğitim süreçlerinin tümünü ifade etmektedir.

Miser'e (2002) göre bilgilerin, becerilerin sürekli değiştiği günümüzde herkesin yetişkin eğitimi hizmetlerinden yararlanarak kendini yenilemesine, geliştirmesine ihtiyacı vardır. Özellikle yetişkin eğitiminden beklenenin, bireyleri gelişen teknolojiye uyarlamak olduğunu belirtmiştir. Buradan hareketle yetişkinlerin teknolojiye olan yakınlığı daha da önem taşımaktadır.

TÜİK (2018) verileri incelendiğinde, yetişkinlerin bilgisayar kullanma durumlarının 25-34 yaş grubundaki bireylerin 2008 yılında % 19.8 iken 2018 yılında 61.7; 35-44 yaş aralığındaki bireylerin 2008 yılında % 13.1 iken 2018 yılında %48.1; 45-54 yaş grubunda ise 2008 yılında % 7.9 iken 2018 yılında % 32.6 olduğu görülmektedir. 10 yıllık süre içinde teknolojinin ilerlemesiyle bilgisayar kullanım oranının her yaşta oldukça hızlı bir artışa uğradığı görülmektedir. Hanelerde bilişim teknolojileri bulunma oranına

bakıldığında, 2018 yılında akıllı telefonların %98.7, tablet bilgisayarların %28.4, % 37.9 taşınır bilgisayar ve %19.2 masaüstü bilgisayar bulunmaktadır. Her evde akıllı telefon kullanımı bulunduğu görülmektedir. Hanelerde İnternet erişimine göre bakıldığında 2011 yılında % 42.9 olan İnternet erişimi 2018 yılında %83.8'dir. Bu verilere bakıldığında İnternet ve bilgisayar kullanımının yaygınlaşması ile yetişkinlerin de BİT kullanım oranlarının hızla artmış olduğu görülmektedir. Bu nedenle yetişkinler için bilgisayar ve İnternetin güvenli kullanımı daha da önemli yer tutmaktadır. Çocuklarına faydalı olmaya çalışan, onları koruyup kollayan anne-babaların, çocukların uzun zaman geçirdiği çevrimiçi ortamlarda da onlara fayda sağlaması amacıyla velilere yönelik güvenli İnternet ve bilgisayar kullanımı eğitimi düzenlenmiştir. Böylece yetişkinlerin yaşam boyu öğrenmeye dâhil edilmesi ile çocukların da İnternette güvenle hareket edebilmesini sağlamak amaçlanmıştır.

2.1.3 Güvenli İnternet ve Bilgisayar Kullanımı

İnternet, çok sayıda bilgisayar sisteminin birbirine bağlandığı, dünya çapında yaygın olan ve devamlı büyüyen bir iletişim ağıdır. İnsanların her geçen gün gittikçe artan üretilen bilgiyi saklama, paylaşma ve onlara diledikleri zaman ulaşmak istemeleri sonucunda ortaya çıkmış, gün geçtikçe yayılmış bir teknolojidir (Tercan, Sakarya ve Çoklar, 2012).

Bulduğumuz bilişim çağında İnternet teknolojilerinde yaşanan değişim ve gelişim hizmet ve üretim sektöründe olduğu gibi bireylerin yaşam tarzlarında da yenilikler meydana getirmektedir. Sağlık, vatandaşlık işlemleri, eğitim vb. hizmet sektörlerinde İnternet teknolojilerinin kullanımında çeşitlilik ve artış yaşanmaktadır. İnternet genel tanımıyla; bir bilgisayarın birbirleriyle bağlantılı milyonlarca bilgisayardan herhangi biriyle veri alışverişi yapmasına imkân veren bilgisayar sistemi şeklinde ifade edilmektedir (Numanoğlu ve Bayır, 2012).

21. yüzyılda bilişim teknolojilerinde meydana gelen hızlı gelişmeler, bilgiye ulaşma ve onu en etkin şekilde kullanma ihtiyacını insan için vazgeçemeyeceği bir gereksinim ve gündelik yaşamının kaçınılmaz bir parçası haline getirmektedir. Bilgiye ulaşmanın en hızlı yolu da İnternettir (Bayzan ve Özbilen, 2012).

İnternet kişisel birçok amaca yönelik kullanılmaktadır. TÜİK (2018) verilerinin İnternet kullanan bireylerin İnterneti kişisel kullanım amaçlarına göre incelendiğinde

%84.1'i sosyal medya üzerinde profil oluşturma, mesaj gönderme veya fotoğraf vb. içerik paylaşma, %78.1'i paylaşım sitelerinden video izleme (Örn. YouTube), %69.5'i İnternet üzerinden telefonla görüşme/video görüşmesi (webcam ile), %68.8'i sağlıkla ilgili bilgi arama (yaralanma, hastalık, beslenme, vb.) kullanım araçlarından en çok tercih edilenlerdendir. Ayrıca ülkemizdeki 2018 yılı hanelerde bilgisayar kullanımına bakıldığında oranın %59.6 olduğu görülmektedir (TÜİK, 2018). Ülkemizde de bu kadar yaygın bir ağa sahip olan İnternetin ve bilgisayarın güvenli kullanımı da bu nedenle oldukça önemli bir yer tutmaktadır.

Bilişim çağında yetişmekte olan neslin İnternette sosyal ağlarda da oldukça vakit geçirdiği görülmektedir. Ulusoy ve Bostancı'ya (2014) göre sosyal paylaşım sitelerine üye olabilmek için gerekli yaş sınırlaması bulunuyor gibi görünse de üyelerin bilgileri doğru girip girmediği kontrol edilmemektedir. Bu nedenle küçük yaştaki çocuklar da sosyal ağlara kolayca üye olabilmekte, olumsuz sonuçlarla karşılaşabilmektedir. Ebeveynlerin de bu durumdan dolayı endişe yaşadıkları ifade edilmiştir. Ayrıca sosyal ağlarda sık karşılaşılan bir aldatmaca yöntemi ise sahte hesaplar üzerinden sosyal mühendislik sorunlarıdır. Bilişim korsanları kimlik hırsızlığı ile elde ettikleri kişisel bilgileri, açtıkları sahte hesaplar üzerinden size ve arkadaş listenizde olan kişilere karşı kullanmaktadır (Yavanoğlu, Sağıroğlu ve Çolak, 2012). Bu durum çoğunlukla yetişkinlerin karşılaştıkları risklerdendir.

Çocukların güvenli İnternet ortamında yer almasına engel olan durumlardan birisi de kişisel bilgilerini toplayan sitelerdir. Çocuklar bu tür bilgileri paylaşmanın ileride nelere yol açabileceğini düşünemedikleri için savunmasız bir grup olarak kabul edilmektedir (Dooley, Cross, Hearn ve Treyvaud, 2009). EU Kids Online II Türkiye (2010) araştırmasında 1018 çocuk ve ebeveyn katılmaktadır. Araştırma sonuçlarına göre çocukların güvenli İnternet ortamını tehlikeye sokan herhangi bir olay ile karşılaşmış olanlardan yarısı bu durumu kimseyle paylaşmamıştır. Sosyal paylaşım sitelerine üyelik yaşı 13 olmasına rağmen, bu sitelere üyeliği bulunan katılımcıların üçte biri 13 yaşın altında bulunmaktadır. Sosyal paylaşım sitesi kullanan çocukların %85'i Facebook hesabı olmakla birlikte ebeveynleri izin vermemiş olmasına rağmen profillerinde kişisel bilgilerini paylaşmaktadır. Ayrıca çocukların %19'u adres bilgilerini, %8'i de telefon bilgilerini sosyal paylaşım sitelerinde paylaşmıştır. Çocukların İnternet ortamında güvenliğini tehlikeye sokacak risklerle karşılaşma oranı %25 olarak ifade edilmiştir Bu duruma göre çocukların İnternette güvenliğini tehlikeye sokacak durumlarla karşılaşmış olmalarına

rağmen bunun ne kadar tehlikeli sonuçlara yol açacağı konusunda bilinçli olmadıkları görülmektedir. Kaşıkçı, Çağıltay, Karakuş, Kurşun ve Ogan (2014), Türkiye’de İnternet kullanımı ve çevrimiçi riskler konusunda çocukların öğretmenlerini danışacakları kaynak olarak ifade ettiklerini belirtmiştir. Türkiye’de çocukların %59.4’ü güvenli İnternet kullanımı konusunda öğretmenlerinden öneri almaktadır. Ayrıca çocukların %44’ü İnternet ortamında iletişim sırasında yaşadıkları sorunlarda öğretmenlerine danıştıklarını bildirmiştir. Bu durumda risklerle karşılaşan çocukların bunu aile ile paylaşmaması dikkat çekmektedir. Bu durum çocukların güvenli İnternet ve bilgisayar kullanımı konusunda ailelerinin yeterli bilgiye sahip olmadıklarını düşünmelerinden kaynaklı olabilir. Bu nedenle ailelerin bilgisayar ve İnternetin güvenli kullanımında yeterli bilgiye sahip olması büyük önem taşımaktadır. Çünkü hayatının her anında çocuklarının yanlarında bulunan anne-babaların farkındalığı oldukça önemlidir.

Alan yazında ebeveynlerin ve çocukların güvenli İnternet ve bilgisayar farkındalıklarını belirlemeye çalışan araştırmalar mevcuttur. Ancak bu konunun önemini fark ettiği halde, ne yapması gerektiğini bilemeyen ebeveynler bulunmaktadır. Bu çalışmada ebeveynlere destek olmak amacıyla onlara güvenli İnternet ve bilgisayar kullanımı eğitimi verilmiş ve eğitim sonucunda ebeveynlerin eğitime yönelik görüşlerine başvurulmuştur.

2.1.4. Bilgi Güvenliği

BİT’in hayatımıza kattıkları ile yaşamın her alanında teknolojiden etkin bir şekilde yararlanan bireyler bilgi güvenliği ile karşı karşıya kalmaktadır. Canbek ve Sağroğlu’na (2007b) göre bilgi güvenliği, bilginin bir varlık olarak korunabilmesi, doğru teknolojilerle kullanılarak bilginin her ortamda, istenmeyen kişilerin eline geçmesi olarak ifade edilmektedir.

Fussel (2005) bilgi güvenliğinin temel unsurlarını gizlilik, bütünlük ve erişilebilirlik olarak ifade etmektedir. Bu temel unsurlar aşağıda açıklanmıştır.

Gizlilik (Confidentiality): Bilginin yetkisi olmayan kişiler tarafından erişilememesidir.

Bütünlük (Integrity): Bilginin içeriğinin tam bir şekilde olmasıdır (değiştirilmemiş, silinmemiş ya da yok edilmemiş).

Erişilebilirlik (Availability): Bilginin bilgiye erişim yetkisi olan herkes tarafından istenildiği zaman ulaşılabilmek, kullanılabilir olmasıdır.

İnternetin etkisi ile doğru bilgiye hızlı ve zamanında ulaşmak bireyler için çok önemli haldeyken bilgi güvenliğini tehdit yaratabilecek unsurlar da yavaş yavaş hayatımıza girmektedir. Bilgi güvenliğinin sağlanmasında yer alan en zayıf halka insan faktörüdür. İnsan faktörü, yeterli düzeyde bilgi güvenliğinin sağlanmasında anahtar role sahiptir (Mart, 2012).

Bilgi güvenliğini tehdit eden unsurlardan olan e-posta hizmeti günümüzde İnternetin en büyük problemlerinden biridir. Spam olarak ifade ettiğimiz e-postalar dolandırıcılık, sahtecilik ve kötü niyetli yazılımların (virüs, solucan, truva atı ve casus yazılımlar) yayılmasına da neden olmaktadır (Öztürk, 2009). Ayrıca karşılaşılan tehditler gerek sayı gerekse çeşitlilik açısından arttığı için mobil elektronik ortamlarda taşınan bilgilerin yani mobil güvenliğinin sağlanması da ön plana çıkmaktadır (Bulut ve Sağiroğlu, 2009). Kişisel bilgisayarlarda, sosyal ağlarda, e-postalarda ya da tüm elektronik ortamlarda şifrelerin kullanımı ve korunması da bilgi güvenliği risklerini önlemede hayati öneme sahiptir.

Mart (2012) farklı meslek gruplarından 501 yetişkinin bilgi güvenliği farkındalığını incelediği çalışmasında, katılımcıların İnternette istemedikleri içeriklerle sıkça karşılaştığı ve güvenlikleri konusunda endişe duyduklarını ifade etmektedir. Bu nedenle ister yetişkin olsun ister çocuk bilgi güvenliğini tehlikeye sokacak durumlarla karşı karşıya kalınmaktadır. Bilgi güvenliği risklerinden korunmanın en iyi yolu bilgi teknolojilerine maddi harcamalar yapmak ve korunmak için gerekli teknolojileri daha çok kullanmaktan önce insanların bilinçlenmesi ve ihtiyaç duyulan güvenlik teknolojisinin gerektiği yerde kullanmakla mümkün olabilir (Şahinaslan, Kantürk, Şahinaslan ve Borandağ, 2009). Bu amaçla eğitimin ilk basamağı olan aile kavramını oluşturan ebeveynlerin eğitimi öncelikli sayılmaktadır.

2.1.5. Sosyal Ağlar

Bilen, Ercan ve Gülmez'e (2014) göre kişisel bilgi, resim, video, içerik ve profil paylaşımı vb. amaçlarla ortaya çıkan sosyal ağların kolay kullanımı ile kullanıcıların büyük ilgisini çekmiş hem bu uygulamaların sayıları hem de kullanıcılarının sayıları artarak yayımları hızlanmıştır. Facebook, Twitter, Foursquare, Instagram, YouTube, bloglar, MySpace, Google+, Pinterest günümüzde ön plana çıkan ve çoğunluk tarafından tercih

edilen sosyal paylaşım ağlarının başlıcalarıdır. Sosyal ağlar artık her yaştan bireyin temel iletişim araçlarından biri haline gelmiştir. İlkokul öğrencileri de dahil olmak üzere, tüm çocuklar arkadaşlarıyla iletişim kurmak, oyun oynamak, öğretmenleriyle iletişime geçmek gibi çeşitli amaçlarla sosyal ağları kullanmaktadırlar (Yorgancı, 2018). Ancak sosyal ağlar bazı olumsuzlukları da beraberinde getirebilir. Sosyal ağlarda kimlik taklitleri yapılabildiği gibi kullanıcıların adına sahte hesaplar da açılabilir. Ayrıca eklenen fotoğraf veya videolar başka hesaplarda, farklı amaçlar için izinsiz kullanılabilir (Yıldırım ve Varol, 2013). Ayrıca sosyal ağlarda ortaya çıkan güvenlik açıklarının nedenleri olarak mahremiyet ilkelerine uyulmaması, kontrolünün nasıl yapıldığını kullanıcılar tarafından bilinmiyor olması ve kullanıcıların kişisel bilgilerini paylaşarak kendilerini bu ortamda hedef haline getirmeleri olarak ifade edilebilmektedir (Yavanoğlu, Sağıroğlu ve Çolak, 2012). Bu nedenle sosyal ağlarda meydana gelebilecek olumsuzluklardan korunabilmek için bazı güvenlik önlemlerinin alınması gerekmektedir.

2.1.6. Sosyal Mühendislik

Sosyal medya, toplumsal olayların hızlı ve kolay organize edilmesini sağlamanın yanı sıra, ülke içinden ve dışından sosyal mühendislik denilen saldırıların düzenlenmesine neden olmaktadır. Toplumu yönlendirmek için bir bilgisayar veya cep telefonu yeterli olmakta, İnternet aracılığıyla geniş kitleler de etki altına alınabilmektedir. (Eren ve Aydın, 2014). Jain vd'ne (2016) göre sosyal mühendislik, önemli olan bilgileri psikolojik manipülasyon yoluyla ortaya çıkarma sanatıdır. Ayrıca karmaşık bir sahtekarlık sistemi olan ve kişilerin şifrelerini ve banka bilgilerini vermelerini sağlayan kandırmaya dayalı stratejik bir saldırı olarak da tanımlanmaktadır.

Karakasiliotis ve Papadaki'ye (2006) göre sosyal mühendislik, sistem ve veri güvenliği için önemli bir tehdittir. Yavanoğlu, Sağıroğlu ve Çolak'a (2012) göre, sosyal mühendislik saldırılarından korunmak için sosyal ağlarda yeni ve bilinmeyen gruplar içinde yer alınmamalı, arkadaş olarak kabul edilecek kişiler konusunda seçici olunmalı, yeni sosyal ağlara katılma davetleri mümkün olduğunca araştırma yapıldıktan sonra kabul edilmelidir.

2.1.7. Zararlı Yazılımlar

Dünyada ve ülkemizde zararlı yazılımların yaygın olarak kullanımda olduğu; fakat kullanıcıların bu tehlike ve tehditlerden çoğunlukla haberdar olmadığı görülmektedir.

Bilgisayar sistemlerine çeşitli yollarla yüklenen, sisteme gizlice yerleşen, varlığını kullanıcıya hissettirmeden çalışan ve sistem hakkında her türlü bilgiyi saldırganlara hızlıca aktaran casus yazılımların, kişisel gizliliği çiğneyerek kimlik hırsızlığına neden oldukları da görülmektedir (Canbek ve Sağıroğlu, 2007b). Bilgisayarda ya da web ortamında olabilecek saldırılara karşı bilgisayar kullanıcıları tarafından anti virüs programlarına ihtiyaç duyulmaktadır (Çakır ve Kesler, 2012).

2.1.8. Siber Zorbalık

Modern teknoloji hayatımıza kattığı fırsatlar ve bu fırsatların yanında yol açtığı riskler içerisinde sürekli bir denge halinde bulunmaktadır. Bu riskler içerisinde yeni ortaya çıkan ve siber zorbalık olarak bilinen toplumsal bir problem de kendini açıkça göstermektedir (Walvare ve Heirman, 2010). Tuncer ve Dikmen'e (2016) göre birey ya da grup tarafından kasıtlı olarak tekrarlanan düşmanca davranışlarla, başkalarına zarar vermek için BİT'in kullanılması siber zorbalık olarak tanımlanmaktadır. Elektronik zorbalık, siber zorbalık veya çevrimiçi sosyal zulüm olarak adlandırılan bu kavram, e-posta, anında mesajlaşma, sohbet odasında, web sitesinde veya cep telefonuna gönderilen dijital mesajlar veya görüntüler yoluyla yapılan zorbalıkları içermektedir (Kowalski ve Limber, 2007).

Smith, Mahdavi, Carvalho ve Tippett'e (2006) göre siber zorbalık birçok şekilde karşımıza çıkabilmektedir. Bunlar:

- Kısa mesaj zorbalığı
- Resim/Video Klip Zorbalığı (cep telefonu kameralarıyla)
- Cep telefonu zorbalığı
- E-posta zorbalığı
- Sohbet odası zorbalığı
- Anlık mesajlaşma yoluyla zorbalık
- Web siteleri üzerinden yapılan zorbalık şeklindedir.

Zorbalar, kurbanlarına İnternet üzerinden sosyal ağları da kullanarak ulaşmakta ve mağdur olup zarar görmelerine neden olmaktadır. Bilgisayarlar, tabletler ve cep telefonlarını kullanarak, İnternet vasıtasıyla, mesaj ve e-posta ile rahatsız etme, sosyal medyadaki fotoğraflarına yorumlar yazma, asılsız söylentiler çıkarma, kamera ile uygun olmayan görüntülerini çekip yayma mağduriyete yol açan davranışlardan bazılarıdır

(Karaca, 2019). Tuncer ve Dikmen (2016) çalışmasında bireylerin siber zorbalık olarak gördükleri durumları incelediklerinde bu olumsuz davranışın birçok şeklini tanıyabildikleri halde, siber zorbalık davranışlarına maruz kalma durumlarının yüksek olması dikkat çekmektedir. Bu durum bireylerin İnternet ortamında sahip oldukları bilgileri kullanmada yetersiz olduklarını göstermektedir. Uluçay ve Melek (2017) Türkiye’deki okullarda siber zorbalık üzerine bir literatür değerlendirmesi yaptığı çalışmasının sonuçlarında siber zorbalık konusu üzerinde hassasiyetle durulmaz ise öğrenciler arasında gözlenen siber zorbalık eylemlerinin gittikçe artabileceğini ve endişe verici sonuçlar doğurabileceğini ifade etmektedir. Bu nedenle ülkemizde İnternetin gelişmesi ile birlikte görülme sıklığı artan siber zorbalık konusunda, sadece çocukların değil, onların her zaman yanında olan ailelerin de bilinçlendirilmesi gerekmektedir. Ailesi tarafından ilgi ve destek gören, onlara güvenen çocuklar aileleri ile her şeyini paylaşabilecektir. Baykal’ın (2016) siber zorbalık ve siber mağduriyet ile ailedeki koruyucu etkenlerle ilgili yaptığı çalışmada, ailesinin koruyuculuğu yüksek olan öğrencilerin daha az siber mağduriyeti yaşadığını, ailedeki stres gibi olumsuz yaşantılarının az olmasının çocukların siber zorbaca davranışlarda bulunma olasılığını da azalttığı ifade edilmiştir. Aralarında fikir birliği sağlayabilen, zor süreçlerde birbirine destek olabilen, duygularını birbirleri ile paylaşmaktan çekinmeyen, kendisini açıkça ifade edebilen, iyi geçinip, birbirlerine güvenebilen, çözüme yönelik kararlar alabilen ve hoşgörülü ailelerde yaşayan çocukların ve ebeveynlerinin bilinçli İnternet kullanımlarının etkisi ile İnternete bağımlılıklarının, dolayısı ile siber zorbalık ve siber mağduriyet yaşantılarının da azalacağı söylenebilmektedir (Karaca, 2016).

Alan yazındaki çalışmalar neticesinde ailenin farkındalığını yükseltmenin çocukların yaşantısında da olumlu gelişmeler yaşatacağı görülmektedir. Bu amaçla bu çalışmada velilerin eğitimine yer verilmektedir.

2.1.9. Çocukların İnternette Karşılaşılacağı Riskler ve Alınabilecek Önlemler

Canberk ve Sağıroğlu (2007a) çocuklar ve gençlerin İnternet kullanımı esnasında karşılaşılabilecekleri riskleri ana hatlarıyla 3 gruba ayırmaktadır:

- Teknik zararlar: Çocukların casus yazılımların girmesi ve virüslerin bulaşmasına müsaade etmesi sonucu belgelerin kaybolması, bazı yazılımların düzgün çalışmaması,
- Fiziksel, sosyal ve psikolojik zararları ise arkadaşlarıyla iletişim kurmak yerine evde olup sürekli oyun oynamak, şiddet içeren oyunları tercih etmek,

•Hayati zararlar: İnternet ortamında bilinçsiz tüm kullanıcılar beklemedikleri ve istemedikleri tehditlerle, tehlikelerle karşı karşıya kalabilmekteler. Bunlar: pornografik öge, öfke ve şiddet içeren yasa dışı içeriğe İnternet üzerinde maruz kalabilme; çevrimiçi ortamlarda, kendilerini veya ailelerini tehlikeye sokabilecek kişisel bilgilerini üçüncü şahıslara, e-posta veya sohbet programları aracılığıyla iletebilme; alışveriş sitelerinden ebeveynlerinin kredi kartı ile haberleri olmadan alışveriş yapabilme ve kendisinden yaşça büyük, kötü niyetli kişilerle veya suç örgütleri ile haberleşebilme gibi zararlarla karşı karşıya kalabilmektedir.

Ebeveynler, çocuklarını dijital ortamlarda bekleyen tehlikeleri zararlı ve yasadışı içeriklerin olması, çevrimiçi ortamlarda aşırı zaman geçirme, bağımlılık yaratması, kişisel bilgileri toplayan sitelerin olması ve siber zorbalığa maruz kalınması şeklinde ifade etmektedir (BTK, 2018). Çocukların İnterneti kullanırken yapmış oldukları yanlış davranışlar bu karşılaşılan risklerin daha da büyümesine neden olabilmektedir. Sosyal medyada çocuklar kişisel bilgilerini korumaya özen göstermemekte, profil fotoğrafları, doğum tarihi, akrabalık ilişkileri gibi özel bilgileri herkesle paylaşmaktadırlar (Çağiltay, Karakuş, Kurşun, Kaşıkçı, Cankar, ve Bayzan, 2011). Ayrıca problemli İnternet kullanımı bireylerin başarılarını düşürebilmekte ve günlük yaşamlarında aksamalara neden olabilmektedir (Ceyhan ve Ceyhan, 2007). Çok uzun süre İnternette vakit geçirmek sağlık problemlerine neden olabildiği gibi sosyal ilişkileri de zedeleyebilir. Tekinarslan ve Gürer (2009) günde 5 saatten fazla İnternet kullanan öğrencilerin, daha az süre İnternet kullanan öğrencilere oranla daha yüksek problemli İnternet kullanım düzeyinde olduğunu ve sosyal destek, yalnızlık/depresyon, dikkat dağınıklık gibi olumsuz durumlara yol açtığı görülmektedir. İnternette kurulan ilişki biçiminin yüz-yüze gerçekleşen geleneksel sosyal ilişkilerin yerine geçerek hızla yaygınlaşması da karşılıklı etkileşimde bulunmaya dayalı olan insan ilişkileri üzerinde olumsuz etkilere yol açabileceği belirtilmektedir (Sümer, 2001). Bayzan ve Özbilen (2011), İnternette ortamındaki problem ve tehlikelerin nedenini, ‘zararlı’ olarak kabul edilen ‘istenmeyen’ içerikler olarak tanımlamaktadır. Bu içerikler çocukların ve gençlerin pornografi, uyuşturucu, terör gibi tehlikelerle karşı karşıya kalmalarına, sağlığa zararlı maddeler, kumar ve bahis oyunları gibi kötü alışkanlıklara alışmalarına ve daha kötüsü çocukların cinsel istismara uğramalarına, sapık düşünce akımlarından etkilenmelerine, intihara eğilimlerine sebep olmaktadır. Aşırı bilgisayar ve İnternet kullanımından dolayı bağımlılıkların oluşması ve buna bağlı olarak psikolojik

bozuklukların ortaya çıkması bilgisayar ve İnternet kaynaklı problem ve tehlikelerin başında sayılabilir.

Çocuklar İnterneti sadece iletişim aracı olarak kullandıklarında bile kötü amaçlı insanlarla ve kötü amaçlı yazılımlarla karşı karşıya kalabilmektedirler. Bu tür durumlarda çocuklar nasıl davranmaları gerektiğini bilememekte ve savunmasız durumda kalmaktadırlar (Orhan ve Akkoyunlu, 2004). Bu durumda ailelerin bilinçli davranması ve bilgi sahibi olmaları oldukça önem taşımaktadır.

Ebeveynlerin İnternette yaptıkları etkinliklere yön verebilmek, verimli ve etkin kullanabilmelerini sağlayabilmek için, anne ve babaların İnternet okuryazarlığı becerilerine sahip olmaları ve İnternetteki risklerin farkında olmaları gerekmektedir (Ogur, 2016). Ayrıca bu risklere karşı çeşitli önlemlere başvurmak gerekmektedir. 2018 yılında BTK'nın proje yürütücülüğünde ve koordinasyonunda, MEB ile iş birliği içerisinde tüm yurt çapında 26 ilden 9.581 ebeveyn ile gerçekleştirilen saha çalışmasında, dijital ortamlardaki tehlikelere karşı aldıkları önlemlere bakıldığında, İnternetin güvenli kullanılması ile ilgili çocuğuyla çoğunlukla konuştuğunu, dijital ortamların kullanımıyla ilgili kurallar koyduğunu ifade etmektedir. Ancak ebeveynlerin, İnternetin bilinçli ve güvenli kullanımına ilişkin bilgi düzeylerinin de yeterli olmadığı görülmektedir. Ayrıca, hiç güvenlik önlemi almayan ebeveynler olduğu gibi ebeveyn denetim araçlarını kullandığını belirten ebeveynler de bulunmaktadır. Denetim amaçlı filtre programı kullanmak risklerin sadece belli bir süre uzak tutacaktır. Sürekli denetim ve kısıtlama yaşam boyu bir çözüm sağlayamayacağından, bu konuda eğitim almak, bilinçlenmek artık bir ihtiyaç değil gereklilik olarak düşünülmelidir.

Alan yazındaki çalışmalar neticesinde bilgi güvenliğine yönelik tehdit ve tehlikeler konusunda toplumun her kesiminin bilinçlendirilmesi ile toplumda bilgi güvenliği farkındalığının oluşturulmasına yönelik önlemlerin alınması gerekmektedir. Toplumları bilinçlendirmeye ebeveynlerden başlamak yeni nesillerin daha bilinçli, daha güvenilir bilgisayar ve İnternet kullanıcıları olarak yer almasını sağlayacağı düşünülmektedir.

2.2. İLGİLİ ARAŞTIRMALAR

2.2.1. Yaşam Boyu Öğrenme ve Yetişkin Eğitimi ile İlgili Araştırmalar

Yaşam boyu öğrenme ve yetişkin eğitimi ile ilgili araştırmalara aşağıda yer verilmektedir.

Gencel (2013) çalışmasında öğretmen adaylarının yaşam boyu öğrenme yeterliklerine yönelik algılarını incelemeyi amaçlamıştır. Araştırmaya Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Eğitim Fakültesindeki eğitim gören 551 öğrenci katılmıştır. Analiz sonuçlarına göre öğretmen adaylarının yaşam boyu öğrenme yeterliklerine yönelik algılarının cinsiyet ve öğrenim görülen anabilim dalı açısından değişiklik göstermediği, kendilerini en yeterli hissettiği alanın anadilde iletişim, en yetersiz hissettikleri alanların yabancı dilde iletişim ile sosyal, kültürlerarası ve vatandaşlıkla ilgili yeterlikler olduğu belirtilmiştir.

Ayra, Kösterelioğlu ve Çelen (2016) çalışmasında öğretmenlerin yaşam boyu öğrenme eğilimlerini çeşitli değişkenler açısından incelemeyi amaçlamaktadır. Araştırmaya 2013-2014 eğitim-öğretim yılında Hakkâri ili Yüksekova ilçe merkezinde görev yapan 362 öğretmen katılmaktadır. Araştırma verileri “Yaşam Boyu Öğrenme Eğilimleri Ölçeği” ile elde edilmiştir. Araştırmadan elde edilen bulgulara göre kadın öğretmenlerin erkek öğretmenlere göre yaşam boyu öğrenme eğilimlerinin daha yüksek olduğu gözlemlenmiştir. Mesleğine yönelik tutum değişkeni açısından mesleğini seven öğretmenlerin lehine ve kitap okuma alışkanlığı değişkeni açısından ise okuma sıklığı fazla olanların lehine manidar fark gözlenmiştir.

Yılmaz ve Karaoğlan Yılmaz (2018) çalışmasında eğitim yöneticilerinin YBÖ amaçlı bilgi ve iletişim teknolojilerinden yararlanma durumlarını incelemeyi amaçlamıştır. Araştırma 155 eğitim yöneticisinin katılımı ile gerçekleştirilmiştir. Araştırma sonucunda eğitim yöneticilerinin evde İnternet bağlantısına, mobil İnternet bağlantısına sahip olma durumları, bilgisayar ve İnternet kullanma bilgi ve becerileri, YBÖ amaçlı İnternetten yararlanma durumlarıyla ilgili bilgilere yer verilmiştir. Eğitim yöneticilerinin YBÖ faaliyetlerine katılmak, yaşam boyu öğrenmelerini sürdürmek amacıyla İnternetten yararlandıkları ifade edilmektedir. Eğitim yöneticilerinin çoğunluğunun bilgisayar ve İnternet kullanma bilgi ve becerilerinin orta-iyi düzeyde oldukları belirtilmiştir.

Kert, Orhan ve Yılmaz (2009) araştırmasında Yapı Kredi Yaşlılık Araştırmaları Merkezi desteğiyle, Türkiye Eğitimi Gönüllüleri Vakfı (TEGV) ve Yıldız Teknik Üniversitesi Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri Eğitimi Bölümü'nün ortak çalışması ile hazırlanan 84 kursiyerden oluşan 40 yaş üstü yetişkinlere BİT kullanma becerilerini geliştirmeye yönelik kurs verilmiştir. Yapılan bu betimsel çalışmada bilgisayar eğitimlerine katılan yetişkinlerin bilgisayar teknolojisi kullarımlarına ilişkin profilleri incelenmiştir. Katılımcıların yarısından fazlasının evinde bilgisayar bulunmasına rağmen, evinde bilgisayar bulunanların da yarısının bilgisayar kullanabildiği belirtilmiştir. Katılımcıların bilgisayar kullanarak gerçekleştirmek istedikleri uygulamaların başında İnternette gezinerek aradığı bilgiye ulaşma ve e-posta kullanarak yakınlarıyla haberleşme gelmektedir. Ayrıca bilgisayarı öğrenmelerini engelleyen faktörlere bakıldığında çevresinde öğretecek birinin olmaması ve bilgisayarının bulunmaması olarak ifade edilmiştir.

2.2.2. Güvenli İnternet ve Bilgisayar Kullanımı ile İlgili Araştırmalar

Tekin ve Polat (2016) çalışmasında ortaokul öğrenci velilerinin güvenli İnternet kullanımı farkındalığının belirlenmesi amaçlanmıştır. Bilişim Teknolojileri ve Yazılım dersi için hazırlanan ders kitabından 28 maddeden oluşan “Güvenli İnternet Kullanımı Veli Farkındalığı” anketini geliştirilerek, anketler 2014-2015 eğitim öğretim yılında, Elazığ ilindeki bir ortaokuldan 210 veliye uygulanmıştır. Anket maddeleri analiz edildiğinde velilerin, çocuklarının güvenli İnternet kullarımları konusunda bilinçli olduklarını göstermektedir.

Demirel, Yörük ve Özkan (2012) çalışmasında ebeveynlerin Bilgi Teknolojileri ve İletişim Kurumu (BTK) tarafından çocukların ve gençlerin zararlı içeriklerden korunması ve İnterneti daha güvenli bir şekilde kullanabilmelerine imkân sağlamak amacıyla başlattıkları “Güvenli İnternet Hizmeti” konusundaki görüşlerini belirlemek amacıyla, Gölhisar Adnan Menderes İlköğretim Okulu'nda öğrenim gören 343 öğrenciden anket doldurmayı kabul eden 247 öğrencinin ebeveynlerine uygulamıştır. Sonuç olarak ebeveynlerin çoğunluğu, BTK'nın güvenli İnternet (İnternet Filtresi) hizmetini desteklemekle birlikte bu hizmetten yararlanma konusunda istekli olmadıklarını ifade etmişlerdir. Bu amaçla en etkili yöntem olarak ebeveynlerin sadece İnternet filtrelerinden yararlanarak çocukları ve gençleri korumaya çalışmaktan ziyade çocuklara ve ebeveynlerine İnternette karşılaştığı risklerle nasıl başa çıkabileceğini öğretilmesi gerektiği ifade edilmiştir.

Aslan (2016) çalışmasında Türkiye’de 2010-2015 yılları arasında güvenli İnternet kullanımına yönelik geliştirilen çalışmaları; 9-16 yaş grubu çocukların İnternet kullanımları, İnternet’te gerçekleştirdikleri etkinlikleri, riskleri ve bu risklerle başa çıkma yollarındaki değişimi ile sosyal çevrenin bu değişim üzerindeki etkilerini ortaya koymayı amaçlamaktadır. Çocukların İnternet kullanım yaşlarının giderek düştüğü, İnternet kullanım sürelerinin ise yükseldiği görülmüştür. İnternet’te gerçekleştirdikleri etkinliklerde, eğlence amaçlı kullanımının arttığı, İnternet risklerinde anlamlı bir artış olduğu gözlemlenmiştir. Çocukların karşılaştıkları risklerle öncelikle kendilerinin başa çıkmaya çalıştıkları ancak bazı durumlarda ebeveynlerinden bu konuda destek aldıkları görülmüştür.

Murray (2014) tarafından gerçekleştirilen araştırmada, teknoloji destekli Katolik lisesinde öğrenim gören öğrencilerin güvenli İnternet kullanımları ile zorbalık davranışları incelenmiştir. Araştırma sonucunda öğrencilerin büyük çoğunluğunun her gün İnternete girdiği, %96.00’sünün sosyal medya kullandığı, BİT kullanımlarının güvenli olmadığı ve çok sık zorbalık ile karşılaştığı görülmüştür. Araştırmacının çözüm önerilerinde de öğrenci, ebeveyn, öğretmen ve yöneticilerin güvenli bilgisayar ve İnternet kullanımı farkındalıklarının artırılması gerektiğini ifade etmektedir.

Beder ve Ergün (2015) çalışmasında, ortaokul öğrencilerinin güvenli İnternet kullanım durumlarının belirlenmesini amaçlamıştır. Araştırmanın örneklemini Afyonkarahisar İli Merkezinde bulunan farklı sosyo-ekonomik düzeye sahip 5, 6, 7 ve 8. sınıfta öğrenim gören 503 ortaokul öğrencisi oluşturmuştur. Öğrencilerin İnternet kullanırken karşılaşılabilecekleri durumlar senaryo haline getirilmiş ve bu araştırma için hazırlanan çizimlerle videolar oluşturulmuştur. Araştırma sonuçlarına göre, kız öğrencilerin erkek öğrencilere göre güvenli İnternet kullanımında daha bilinçli hareket ettikleri görülmüştür. 8. sınıf öğrencilerinin bilinç düzeyinin, 6. sınıf öğrencilerine göre daha düşük olduğu tespit edilmiştir. Öğrencilerin “Telif Hakkı” ve “Paylaşımlardaki Sorunlar” ile ilgili bilinç düzeylerinin düşük olduğu, “Yazılımsal Tehditler” ile ilgili konularda kararsız kaldıkları belirlenmiştir. Araştırmacı çözüm önerisi olarak çocuklara güvenli İnternet kullanımı ile ilgili bilinçlendirmeye yönelik eğitsel çalışmalar yapılması gerektiğini belirtmektedir.

Kırık (2014), araştırmasında aile ve çocuk iletişimde İnternetin yerini bulmak amaçlanmıştır. İstanbul ili Şişli ilçesinde yaşayan ve 0-6 yaş aralığında çocuğu olan ailelerle nitel bir araştırma gerçekleştirilmiştir. Araştırma sonucunda, ebeveynlerin

yarısının çocukları İnternette vakit geçirirken onlarla ilgilenmediklerini ve kendi işleri ile uğraştıklarını belirtmişlerdir. Bazı ebeveynler, çocukları İnternetin zararlı etkilerinden korumak için bir girişimde bulunmadıklarını, bazıları filtre programları kullandıklarını, bazıları ise çocuklarına İnternete girebileceği hiçbir araç almadığını ifade etmektedir. Ebeveynlerin bazıları İnternete yönelik olumlu tanımlamalar yaparken, bazıları bağımlılık yaratan, bireylere ve topluma zarar veren bir araç olarak tanımlamışlardır.

Karaoğlan Yılmaz ve avuş Ezin (2017) alışmasında, ebeveynlerin bilgi güvenliği farkındalık durumlarını belirlemeyi amaçlamıştır. Bu araştırmanın katılımcılarını, ortaokulda öğrenim görmekte olan beş ve altıncı sınıf öğrencilerinin 91 ebeveyni oluşturmaktadır. Araştırmacılar tarafından hazırlanan velilerin bilgi güvenliği farkındalık anketi veri toplama aracı olarak kullanılmıştır. Analiz sonuçları incelendiğinde ebeveynlerin farkındalıklarının belirli bir düzeyde olduğu, ancak veri yedekleme yerleri ve yedekleme sıklığı konularında farkındalıklarının düşük olduğu anlaşılmaktadır. Ebeveynlerin, çocuklarının bilgi güvenliğini sağlama konusunda uyarılarda bulduklarını ancak bilgi veremediklerini belirtmektedir. Araştırmacılar çözüm önerisi olarak ebeveynlerin çocuklarına bilgi güvenliği konusunda farkındalık oluşturabilmesi amacıyla kendilerinin de bu konuda yeterli bilgiye sahip olması gerektiğini belirtmişlerdir.

BTK'nın proje yürütücülüğünde ve koordinasyonunda Millî Eğitim Bakanlığı (MEB) ile işbirliği içerisinde 2018 yılında yürütölen çalışmada, ebeveynlerin çocuklarının İnternet kullanımı ile ilgili kaygıları, İnternetin bilinçli ve güvenli kullanımı ile ilgili aldıkları önlemler ile bilinçlendirme faaliyetlerine ne kadar önem verdikleri belirlenmeye çalışılmıştır. Ebeveynleri kaygılandıran durumların başında çocuklarının dijital ortamlarda zararlı ve yasadışı içeriklere maruz kalması, çocuklarının dijital ortamlarda aşırı zaman geçirmesi / bağımlılık durumlarının olması ve kişisel bilgileri toplayan sitelerin varlığı gelmektedir. Bu kaygıları siber zorbalık takip etmektedir. Sonuçlara göre ebeveynlerin İnternetin bilinçli ve güvenli kullanımına ilişkin bilgi düzeylerinin yeterli olmadığı görölmektedir. İlgili kamu kurumları ve özel sektörlerin desteği ile ebeveynlere bilinçlendirme çalışmalarının artırılması ve okullara daha çok ulaşılmaması gerektiği öneriler arasındadır (BTK, 2018).

İnan (2014) alışmasında, ebeveynlerinin televizyon ve İnternetle ilgili farkındalık durumlarının tespit edilmesini hedeflemiştir. Araştırmanın örneklemini Kütahya merkezde 6., 7. ve 8. sınıflarına devam eden 1302 öğrencinin velisi oluşturmuştur. Araştırma sonuçlarına göre ebeveynlerde İnternet ve bilgisayarda çocuklarını kontrol edebilecek

düzeyde bilgiye sahip olamadıkları ve çocuklarının İnternet kullanımını denetleyemedikleri görülmüştür.

Tercan, Sakarya ve Çoklar (2012) çalışmasında, ilköğretim öğrencilerinin İnternet kullanımını konusundaki profillerinin belirlenmesi ve onların görüşlerini alarak ailelerin kullanım konusundaki aldıkları tedbirlerin neler olduğu öğrenilmeye çalışılmıştır. Mersin ili Anamur İlçesinde bulunan 463 ilköğretim öğrencisinin katılmış olduğu çalışmada veriler geliştirilen anketler aracılığıyla toplanmıştır. Araştırma sonucunda öğrencilerin İnterneti haftada bir veya birkaç kez, en çok evde kullandıkları, evde kullanım yeri olarak en çok kendi odalarında kullandıkları sonucuna ulaşılmıştır. Aile içerisinde en çok ilgilenen baba, sonrasında ise anne gösterilmiştir. Alınan tedbirler incelendiğinde, ailelerin kendi başına kullandırmama, sürekli denetim altına alma, aile koruma şifresi olduğu sonucuna varılmıştır. İnternet kullanımını konusunda çocuklarla ilgilenen bireylerin sorusuna çocukların büyük bir kısmı bilgisayar öğretmeni, İnternet kafe sahibi, arkadaşları gibi aile içerisinde yer almayan diğer bireyleri işaret etmiştir. Bu durum ailelerin yeterince bilgi sahibi olmadığını ifade edebilir.

Yılmaz, Karaoğlan Yılmaz, Öztürk ve Karademir (2017) araştırmasında, lise öğrencilerinin güvenli bilgisayar ve İnternet kullanım farkındalıklarının ortaya konulması amaçlanmıştır. Araştırmanın verileri, araştırmacılar tarafından geliştirilen anket aracılığıyla Bartın il merkezindeki liselerde öğrenim gören 2029 öğrenciden elde edilmiştir. Araştırma sonuçları incelendiğinde, öğrencilerin büyük kısmının güvenli bilgisayar ve İnternet kullanım farkındalıklarının yeterli düzeyde olmadığını, çevrimiçi risklerle karşı karşıya gelebileceklerini göstermektedir. Öneri niteliğinde öğrencilerin güvenli bilgisayar ve İnternet kullanım farkındalıklarını artırmak amacıyla aile, okul ve politika geliştiricilerinin alabileceği önlemlere yer verilmiştir.

2.2.3. Siber Zorbalık İle İlgili Çalışmalar

Şahin, Sarı, Özer ve Er (2010) lise öğrencilerinin siber zorba davranışlarda bulunma ve maruz kalma durumlarına ilişkin görüşlerini incelediği çalışmasında lise öğrencilerinin farklı açılardan siber zorba davranışlara maruz kaldıkları ve zaman zaman kendilerinin de siber zorba davranışlarda bulunduğu sonucuna ulaşılmıştır. Siber zorbalığın çocukların ve gençlerin gelişimlerini olumsuz etkilemesini önlemeye ilişkin çalışmalar

yapılarak, ebeveynlere, öğretmenlere, okul yöneticilerine ve öğrencilere teknoloji kullanımını konusunda bilgilendirme çalışmaları yapılması çözüm önerilerindedir.

Arıca vd (2008) çalışmasında 269 ortaokul öğrencisine siber zorbalıkta bulunma ve bunlarla başa çıkma konusunda uygulanan anket sonucunda, öğrencilerin % 35.7'sinin zorba davranışları sergilediği ve öğrencilerin % 23.8'inin hem zorba davranışlar gösterdiğini hem de zorba davranışlara maruz kaldıkları görülmüştür. Öğrencilerin sadece % 5.9'u sadece zorba davranışlara maruz kaldığı, erkek çocuklar zorba davranışları kızlardan daha çok sergilediği görülmüştür. Siber zorbalıkla karşılaştığında öğrencilerin % 25'i akranlarına ve ebeveynlerine siber zorbalık olayında başına gelenleri anlattıklarını ve % 30.6'sının tacizciyi engelleme gibi etkin çözümler bulduklarını ifade etmektedirler.

Arıca (2009) siber zorbalık ve psikiyatrik belirtileri arasındaki ilişkileri ve hangi semptomların siber zorbalığa yönelttiği araştırmasında örneklem 247 erkek ve 448 kızdan oluşan 695 üniversite öğrencilerine uygulamıştır. Bu çalışmada yer alan katılımcıların yaklaşık yarısı, İnternette veya cep telefonunda başkası gibi davrandıklarını (en az bir kez) ve siber zorbalık bildirmişlerdir. Mağduriyetle ilgili hiçbir cinsiyet farklılığı bulunmadığı, ancak erkeklerin kadınlara göre siber zorbalıkta bulunma ihtimallerinin fazla olduğu sonuçlar arasındadır.

Özdemir ve Akar (2011) çalışmasında siber zorbalığın lise öğrencileri arasındaki yaşanma sıklıklarını, siber zorbalığın gerçekleştiği ortamların neler olduğunu ve 'siber zorbalık kurbanı olma' ve 'siber zorba olma' durumlarının cinsiyet, yaş, sınıf ve günlük İnternet kullanma süresine göre farklılık gösterip göstermediği incelemiştir. Araştırmaya Ankara ve İstanbul illerinde yer alan üç liseden rastgele seçilen 336 öğrenci katılmıştır. Araştırmada, katılımcıların % 14'ünün son bir ay içerisinde siber zorbalığa maruz kaldığını, %10'unun ise başkalarına siber zorbalık yaptıklarını, sosyal paylaşım siteleri ve cep telefonları siber zorbalığa en çok rastlanan yerler olduğu görülmüştür. Demografik özelliklerin siber zorbalık üzerinde bir etkisi olmadığı, ancak günlük İnternet kullanım süresi beş saati aşan katılımcıların daha fazla siber zorbalık yaptıkları araştırmanın sonuçları arasında yer almaktadır.

Smith ve diğerleri (2006) Londra bölgesindeki öğrenciler arasındaki siber zorbalığın kapsamını araştırdıkları çalışmasında öğrencilerin %20 ya da % 22'si en az bir kez siber zorbalık kurbanı olmuş ve son 5 ay içinde ise % 5 ya da % 6.6'sı siber zorbalığa uğramıştır. Telefon görüşmesi, kısa mesajlar ve e-posta okulun içi ve dışında en yaygın

siber zorbalık biçimleriyle, sohbet odası ise zorbalıklar arasında en yaygın olanı olduğu görülmüştür.

Kavuk Kalender ve Keser (2018) çalışmasında okullarda siber zorbalık bilincini öğretmen ve yöneticilerin ifadelerine dayanarak incelemektedir. Anket verileri ortaokul ve liselerde çalışan 376 eğitimciden toplanmıştır. Araştırma sonuçlarına bakıldığında okulların siber zorbalığın tanınması ve müdahalesine ilişkin yetersiz olduğu ifade edilmektedir. Türkiye'deki ortaokul ve liselerde siber zorbalık bilincinin artırılması gerektiği öneriler arasındadır.

BÖLÜM III

YÖNTEM

3.1. Araştırmanın Modeli

Bu araştırma velilere verilen güvenli İnternet ve bilgisayar kullanımı eğitimi sonrası velilerin görüşlerini belirlemeye yönelik yapılan nitel bir çalışmadır. Nitel araştırma gözlem, görüşme ve doküman analizi gibi nitel veri toplama yöntemlerinin kullanıldığı, algıların ve olayların doğal ortamda gerçekçi ve bütüncül bir şekilde ortaya konmasına yönelik araştırmadır. Nitel yöntemlerin tercih edilmesinin sebebi ise konuya ilişkin daha derinlemesine verilerin elde edilmesine ve konunun daha kapsamlı anlaşılmasını sağlamaktır (Yıldırım ve Şimşek, 2016). Bu çalışmada nitel araştırma desenlerinden durum çalışması kullanılmıştır. Durum çalışmalarının çoğunun amacı, araştırma grubunu gözlemleyerek, tümüne yönelik genellenen sonuçlar bulmak değil; araştırma grubunun ayırt edici özelliklerini anlamak, bir olay karşısındaki tutum ve davranışları sistematik biçimde açıklayarak ortaya çıkarmaktır (Özden ve Durdu, 2016). Ayrıca durum çalışması araştırmacıya, bir olaya müdahale etmeden derinlemesine inceleme, anlama ve toplum üzerindeki etkisi ya da ilişkisi konusunda çıkarımlarda bulunma fırsatı sunmaktadır (Ersoy ve Saban, 2016). Çalışma kapsamında velilerin görüşleri yarı yapılandırılmış görüşme formu aracılığı ile toplanmıştır.

3.2. Çalışma Grubu

Araştırmanın katılımcılarını; 2017–2018 eğitim-öğretim yılı güz döneminde Türkiye’de Bartın ilinde bir devlet ortaokulunda 5. ve 6. sınıflarda öğrenim gören öğrencilerin velileri oluşturmaktadır. 5. ve 6. sınıflarda zorunlu bilişim teknolojileri ve yazılım dersi müfredatta bulunduğu için çalışma grubuna bu öğrencilerin velileri dahil edilmiştir. Araştırmaya 14 gönüllü veli katılmıştır.

3.3. Veri Toplama Aracı

Bu araştırmanın verileri; kişisel bilgiler formu ve uzman görüşü alınarak son hali verilen yarı yapılandırılmış görüşme formu ile elde edilmiştir. Kişisel bilgi formunda velilerin cinsiyet, yaş, meslek, medeni durum, öğrenim durumu gibi demografik özelliklerini belirlemek amacıyla hazırlanan sorular bulunmaktadır. Yarı yapılandırılmış görüşme formunda ise velilerin düzenlenen eğitim ile ilgili kişisel görüşlerini belirteceği sorular yer almaktadır. Velilerden eğitime yönelik görüşlerini almak amacıyla hazırlanan

görüşme soruları ilk olarak araştırmacı tarafından 8 soru olarak oluşturulmuştur. Daha sonrasında yapılan 5 uzman görüşlerinin de eklemeleri ve yönlendirmeleriyle soru sayısı artırılmış araştırmaya farklı bakış açıları kazandırılmıştır. Bu şekilde oluşturulan soru çeşitliliğinin çalışmanın verilerinin daha derinlemesine incelenmesini sağladığı düşünülmektedir. Kişisel Bilgiler Formu EK-1 ve Yarı Yapılandırılmış Görüşme Formu Ek-2’de verilmiştir.

3.4.Verilerin Toplanması ve Analizi

Araştırmada velilerin güvenli bilgisayar ve İnternet kullanımı konulu eğitim hakkında görüşlerinin incelenmesi amaçlanmıştır. Bu amaçla Bartın ilinde bir devlet ortaokulunda 5. ve 6. sınıflarda öğrenim gören öğrencilerin velileri araştırma kapsamına alınmıştır. Bu araştırmanın verileri; velilerin demografik özelliklerini belirlemek amacıyla oluşturulan kişisel bilgiler formu ve velilerin düzenlenen eğitim ile ilgili kişisel görüşlerini belirteceği nitel sorulardan oluşan uzman görüşü alınarak son hali verilen yarı yapılandırılmış görüşme formu ile elde edilmiştir. Veri toplama araçları olan kişisel bilgiler formu ve yarı yapılandırılmış görüşme formu kağıda basılmış formda bulunmaktadır. Eğitim verildikten sonra, velilerin “Güvenli İnternet ve bilgisayar kullanımı” konulu eğitimle ilgili görüşleri EK-2’de yer alan sorular, 12 veliye ses kaydı aracılığıyla, ses kaydını kabul etmeyen 2 veliye kağıt üzerinde uygulanmıştır. Açık uçlu sorular aracılığıyla elde edilen verilerin analizinde, araştırmacı tarafından kodlar ortaya konulacağı için içerik analizi tekniği kullanılmıştır. İçerik analizi, verileri kodlama ve belli temalar altında bir araya getirme işlemleriyle araştırılan olgunun anlaşılabilirliğini artırmaktadır (Yıldırım ve Şimşek, 2016). Araştırma bulguları, yarı yapılandırılmış görüşme formu soruları temele alınarak tema kabul edilmiş ve araştırmaya katılanların görüşme sorularına verdikleri yanıtlardan alt temalar oluşturularak sunulmuştur. Birebir alıntı olarak kullanılabilen düşünceler belirlenmiş ve gerekli görüldüğü durumlarda bulgular bölümünde birebir alıntı olarak yer almıştır. Ayrıca, alt temaların hangi sıklıkta tekrar ettiği hesaplanarak frekans halinde tablo haline getirilmiştir. Çalışmada verilen frekans değerleri kişi sayısını değil, alt temaların tekrar sıklığını göstermektedir. Çalışmada elde edilen veriler araştırmacı tarafından, daha sonra çalışmanın güvenilirliği için, elde edilen veriler ikinci bir kodlayıcı tarafından yeniden kodlanmıştır. Kodlamanın güvenilirliği, her iki kodlayıcının vermiş olduğu ortak kod sayısının, toplam kod sayısına bölünmesiyle elde edilmiştir. Bu da kodlama güvenilirliğini vermektedir.

3.5. Güvenilirlik ve Geçerlilik Analizi

Geçerlilik, araştırmalarda çalışılan ilişkiler ve araştırmacının anlatımı arasındaki bağın doğru olup olmadığının anlaşılmasıdır. Geerlikte daha çok varsayımların olabilirliği ve araştırmanın gerçekliğini ne kadar yansıttığı önem kazanmaktadır. Bu da araştırmanın ne kadar Őeffaf olduğunu gösterebilmektedir (zden ve Durdu, 2016). Nitel araştırmada elde edilen bilgiler geçerli ise, benzer araştırmalarda hepsi aynı olmasa da benzer bilgiler elde etme ihtimali yüksektir.

Çalışmada görüşülen bireylerin ifadelerinden alıntılara yer verilmiştir. Mümkün olduğu kadar fazla doğrudan alıntılara yer verilerek okuyucuya yalın haliyle toplanan verileri inceleme ve elde edilen sonuçların geçerliğini saptayabilme imkânı sunulmaktadır. Birebir görüşmeler yoluyla ayrıntılı bilgi elde edilmesi ve olayın doğal ortam içinde gözlemlenmesi çalışmada geçerliği sağlamada etkili olmuştur.

Güvenirlik ise bir araştırma sürecinde toplanan verilerin tekrar toplanıp aynı sonuçları elde etmeyi sağlayacak işlemlerden geçmesiyle ilgili olmaktadır (Saban ve Ersoy, 2016). Görüşme yapılan velilerin görüşlerine ayrıntılı bir Şekilde yer verilmiştir. Ayrıca araştırmacının rolü de ifade edilmiştir.

Araştırmanın veri analizinde kodlar ve temalar oluşturulmuştur. Kodlama Őemasının oluşumundan sonra araştırmacılar kodlayıcı uyumu kontrol edilmiştir. Araştırmada oluşturulan kodlar ikinci bir kodlayıcı tarafından kodlanmıştır. Miles ve Huberman'ın (1994) güvenirlik formülü:

Uyum oranı=Uyum sağlanan kodlama sayısı/Uyum sağlanan ve sağlanamayan kod sayısı
%70'lik bir uyum kabul edilebilir sayılmaktadır. Bu da kodlama güvenirliğini vermektedir. Kodlayıcılar arası güvenirlik % 93.03 olarak bulunmuştur.

Araştırmacının rolü açık bir biçimde belirlenmiş, veriler varsayım ve önyargılardan arındırılarak olduğu gibi sunulmaya çalışılmıştır. Araştırmacının znel görüşlerine yorumlama aşamasında yer verilmiştir.

3.6. Verilen Eğitimin Düzenlenmesi ve İçeriği

Düzenlenen eğitimin haftada bir gün, toplam 5 hafta sürmesi planlanmıştır. Velilere güvenli İnternet ve bilgisayar kullanımı konusunda verilen eğitim ana başlıklar halinde aşağıda belirtilmiştir:

1. Bilgi Güvenliği
 - Zararlı Yazılımlar
 - Şifre Güvenliği
 - Sosyal Ağlarda Güvenlik
 - Sosyal Mühendislik
 - Ağ Güvenliği
 - Mobil Güvenlik
2. Güvenli Bilgisayar Kullanımı Neden Önemlidir?
3. Çocukların İnternette Karşılaşabilecekleri Riskleri Tanıyalım.
4. Siber zorbalık
5. Veli Olarak Güvenli Kullanım İçin Alınması Gereken Önlemler ve Çözüm Yolları

Ancak katılımcılara bilgilendirme amacıyla yapılan toplantıda haftada bir gün, toplam 5 hafta sürmesi hedeflenen eğitimin, velilerin okula mesafelerinin uzak olması, eğitimin taşınmalı olması ve eğitim süresinin uzun olması gibi belirttikleri nedenlerinden dolayı 5 hafta değil, 5 modül şeklinde değiştirilmiştir. Alternatif plan kapsamında eğitime katılacak velilerin eğitimin süresi konusunda yaşanacak herhangi bir sorun olursa, süresi değiştirilerek 5 hafta yerine 5 modül şeklinde yapılması yer almaktadır. Bu nedenle 3 hafta süren eğitim, 5 modül şeklinde düzenlenmiştir. Modüller aşağıda yer almaktadır.

1. Bilgi Güvenliği
2. A) Güvenli Bilgisayar Kullanımı Neden Önemlidir?
 - B) Çocukların İnternette Karşılaşabilecekleri Riskleri Tanıyalım.
3. A) Siber Zorbalık.
 - B) Veli Olarak Güvenli Kullanım İçin Alınması Gereken Önlemler ve Çözüm Yolları

Ayrıca çalışmaya katılan velilerden çoğunluğu akıllı telefon kullanmalarına rağmen, kişisel bilgisayar kullanmamış veliler de bulunmaktadır. Bilgisayar sınıfında düzenlenen eğitimde velilere bilgisayar kullanımı hakkında uygulamalar da yaptırılmıştır. Bu uygulamalar bilgisayarı açma-kapama, dosya açma, kaydetme, klasör oluşturma, masaüstü ayarlarını değiştirme, kullanıcı hesabı açma, konuk hesabı oluşturma, hesaba parola koyma, flash bellek kullanımı, flash belleklerin anti virüs programı ile taratma, zararlı yazılımlardan korunmak için anti virüs programı ile düzenli olarak taratma, İnternete girme, bilgi arama şeklindedir.

3.7.Araştırmacının Rolü

Nitel araştırmalarda, araştırmacının rolü oldukça önemlidir. Araştırmacı alanda vakit geçirmekte, çalışma gruplarıyla direkt iletişim kurmakta ve verilerin analizinde alan yazından elde ettiklerinden de faydalanabilmektedir. Araştırmacı bilgi toplama sürecinde yer alabilmektedir. Bu durumda araştırmacı sürecin doğal bir parçası olmaktadır (Yıldırım ve şimşek, 2007). Bu araştırmada da araştırmacı sürecin içinde yer alarak, velilere eğitim vererek çalışma grubu ile ilgili bilgi toplayıp, eğitim ortamında zaman harcayarak alanı yakından tanımış ve araştırma grubunda yer alan bireylerle iletişimde bulunmuştur.

Güvenli İnternet ve bilgisayar kullanımına yönelik eğitimin içeriği araştırmacı tarafından oluşturulmuştur. İçerik slayt olarak hazırlanmış, uzman görüşüne sunulmuş, onaylandıktan sonra velilere haftalık olarak sunulmuştur. Eğitim cumartesi günleri 09:30-12:00 ve 12.30-15.30 saatleri arasında, 5 modül olarak gerçekleşmiş ve 3 hafta sürmüştür.

Eğitim sonunda velilere yarı yapılandırılmış görüşme formu uygulanmıştır. 12 veli ses kaydı ile 2 veli ise kağıt üzerinde görüşme sorularını yanıtlamıştır. Çalışma grubu ile yapılan görüşmeler araştırmacı tarafından gerçekleştirilmiştir. Yapılan görüşmelerdeki ses kayıtları yazıya araştırmacı tarafından dönüştürülmüştür. Elde edilen veriler araştırmacı tarafından kategorilendirilerek sunulmuş ve kodlanmıştır. Araştırmanın güvenilirliği açısından ikinci kodlayıcı tarafından tekrar kodlanmış ve bu sonuçlara göre yorumlanmıştır

BÖLÜM IV

BULGULAR

Araştırmadan elde edilen bulgular ve yorumları aşağıda sırasıyla sunulmaktadır.

4.1. Demografik Özelliklere İlişkin Bulgular

Velilerden elde edilen verileri kimliklerini açıklamadan sunabilmek ve karışıklığa sebebiyet vermemek için kodlama yapılmıştır. Bunun için verilerin girilmesi sırasına göre V1 ve her bir veliye sırasıyla (“V2”, “V3”, “V4” ... “V14”) şeklinde kodlar verilmiştir.

Tablo 4.1’de araştırmaya katılan 14 velinin cinsiyetlerine göre dağılımına yer verilmiştir.

Tablo 4.1. Çalışmaya katılan velilerin cinsiyetlerine göre dağılımı

Cinsiyet	f	%
Kadın	12	85.7
Erkek	2	14.3

Tablo 4.1’de görüldüğü gibi, araştırmaya katılan kadın velilerin (f=12) kişi ile katılımcıların %85.7’sini, erkek veliler ise (f=2) ile % 14.3’ünü oluşturmaktadır. Bu sonuçlar incelendiğinde araştırmaya katılan velilerin çoğunluğunun, kadınlardan oluştuğu görülmektedir.

Tablo 4.2’de araştırmaya katılan velilerin eğitim durumuna göre dağılımına yer verilmiştir.

Tablo 4.2. Çalışmaya katılan velilerin eğitim durumuna göre dağılımı

Eğitim düzeyi	f	%
İlkokul	5	35.7
Ortaokul	4	28.6
Lise	5	35.7
Üniversite	-	-
Lisansüstü	-	-

Tablo 4.2’de, araştırmaya katılan velilerin 5’i ilkokul, 4’ü ortaokul ve geri kalan 5 kişinin ise eğitim durumunun lise mezunu olduğu görülmektedir. Bu sonuçlar incelendiğinde üniversite ve lisansüstü mezun veli bulunmamaktadır. İlkokul, ortaokul ve lise mezunu olan velilerin sayılarının birbirlerine yakın olduğu görülmektedir.

Tablo 4.3’de çalışmaya katılan velilerin yaş dağılımına yer verilmiştir.

Tablo 4.3. Çalışmaya katılan velilerin yaş durumuna göre dağılımı

Yaş	f	%
30-34	7	50
35-39	3	14.3
40-44	2	7.1
45 ve üstü	2	7.1

Tablo 4.3’de çalışmaya katılan velilerin yaş dağılımına bakıldığında velilerin %50’sinin 30-34 yaş aralığında olduğu görülmektedir. Yaş arttıkça katılan veli sayısının azaldığı görülmektedir. Tablo 4.3 incelendiğinde, teknoloji çağında büyüyen, yaşları daha küçük olan velilerin, BİT kullanımına yönelik eğitime olan ilgilerinin daha fazla olduğu söylenebilir.

Tablo 4.4’de çalışmaya katılan velilerin mesleklerine göre dağılımına yer verilmiştir.

Tablo 4.4. Çalışmaya katılan velilerin mesleklerine göre dağılımı

Meslekler	f	%
Ev Hanımı	10	71.4
Serbest Meslek	2	14.3
İşletmeci	1	7.1
Emekli	1	7.1

Tablo 4.4 incelendiğinde; katılımcıların çoğunluğunun ev hanımı olduğu görülmektedir. Diğer velilerin (f=2) serbest meslek, (f=1) emekli ve (f=1) işletmeci olduğu görülmektedir.

Tablo 4.5’de çalışmaya katılan velilerin kişisel bilgisayara sahip olma durumuna göre dağılımına yer verilmiştir.

Tablo 4.5. Çalışmaya katılan velilerin BİT araçlarına sahip olma durumuna göre dağılımı

BİT araçlarına sahip olma durumu (Birden çok şık işaretleyebilirsiniz.)	f	%
Akıllı telefon	14	100
Masaüstü	7	50.0
Tablet PC	5	35.7
Dizüstü	2	14.3
Herhangi bir Bit aracına sahip değilim	-	-

Çalışmaya katılan velilerin BİT araçlarına sahip olma durumuna bakıldığında herkesin akıllı telefona sahip olduğu görülmektedir. Akıllı telefonların her velide bulunması, bireylerin dijital çağa ayak uydurmuş olduğunu gösterebilmektedir. Ayrıca

velilerin yarısının evde masaüstü bilgisayarlarının, 5 velinin ise tablet PC'ye sahip olduğu görülmektedir.

Tablo 4.6'da çalışmaya katılan velilerin düzenli İnternet erişimine sahip olma durumuna göre dağılımına yer verilmiştir.

Tablo 4.6. Çalışmaya katılan velilerin düzenli İnternet erişimine sahip olma durumuna göre dağılımı

Düzenli İnternet erişimine sahip olma durumu	f	%
Evet	14	100
Hayır	0	0

Tablo 4.6 incelendiğinde herkesin düzenli İnternet erişimine sahip olduğu görülmektedir. Bu sonuca bakıldığında, İnternetin hayatımızda çok önemli bir yerde olduğu söylenebilir.

Tablo 4.7'de çalışmaya katılan velilerin günlük ortalama İnternet kullanım sürelerine göre dağılımına yer verilmiştir.

Tablo 4.7. Çalışmaya katılan velilerin günlük ortalama İnternet kullanım sürelerine göre dağılımı

Günlük ortalama İnternet kullanım süreleri	f	%
0-1 saat	8	57.1
1-4 saat	5	35.7
4-7 saat	0	-
7 saat ve üstü	1	7.1

Tablo 4.7 incelendiğinde, velilerin çoğunluğunun günlük ortalama İnternet kullanım sürelerinin 0-1 saat aralığında olduğu görülmektedir. 5 velinin ise 1-4 saat aralığında kullandığını, 4-7 saat aralığında kullanan velinin bulunmadığını, 7 saat ve üstünde kullanan veli sayısının ise 1 olduğu görülmektedir.

Tablo 4.8. Çalışmaya katılan velilerin sosyal ağ kullanma durumlarına göre dağılımına yer verilmiştir.

Tablo 4.8. Çalışmaya katılan velilerin sosyal ağ kullanma durumlarına göre dağılımı

Sosyal ağ kullanıyor musunuz?(Örneğin, Facebook ...)	f	%
Evet	11	78.6
Hayır	3	21.4

Tablo 4.8 incelendiğinde, velilerin %78.6'sının (f=11) sosyal ağ kullandığı, %21.4'ünün (f=3) sosyal ağ kullanmadığı görülmektedir.

Tablo 4.9’da çalışmaya katılan velilerin anti virüs programı kullanma durumlarına göre dağılımına yer verilmiştir.

Tablo 4.9. Çalışmaya katılan velilerin anti virüs programı kullanma durumlarına göre dağılımı

Anti virüs programı kullanıyor musunuz?	f	%
Evet	9	64.3
Hayır	5	35.7

Tablo 4.9 incelendiğinde, velilerin %64.3’ünün (f=9) anti virüs programı kullandığı ve %35.7’sinin (f= 4) kullandığı görülmektedir.

Tablo 4.10’da çalışmaya katılan velilerin eğitimin İnternet ortamında olduğunda katılma durumlarına göre dağılımına yer verilmiştir.

Tablo 4.10. Çalışmaya katılan velilerin eğitimin İnternet ortamında olduğunda katılma durumlarına göre dağılımı

Bu eğitim İnternet ortamında yapılıyor olsaydı katılmak ister miydiniz?	f	%
Evet	6	42.9
Hayır	8	57.1

Tablo 4.10 incelendiğinde, çalışmaya katılan velilerin eğitimin İnternet ortamında olması durumunda 8’inin katılmak istemediğini, 6’sının katılmak istediği görülmektedir. Bu sonuca göre, velilerin çoğunluğunun yüz yüze eğitimi tercih ettikleri söylenebilir.

Tablo 4.11. Çalışmaya katılan velilerin yaşam boyu öğrenme kavramını açıklama durumlarına göre dağılımına yer verilmiştir.

Yaşam boyu öğrenme kavramı nedir? Açıklayınız	f	%
Öğrenmenin doğumdan ölüme devam edeceği	12	85.71
Hayat boyu sürekli kendini geliştirmek	1	7.14
Sürekli bilgi edinmek	1	7.14

Çalışmaya katılan velilerin çoğunluğunun yaşam boyu öğrenme kavramını açıklayabildikleri görülmektedir.

Aşağıda velilerin görüşlerinden bazılarına yer verilmiştir.

V3: “Hayatımız devam ettiği sürece öğrenecek çok şeyler var. Dışardan okuyorum. Devam edeceğim.”

V6: “Öğrenmenin yaşının olmadığını her yaşta bilgiye ihtiyacımız olduğunu, bir işi bilerek yapıldığında daha verimli olması.”

V9: “Bence bir anne özellikle yaşam boyu öğrenebileceği her şeyi öğrenmeli ve öğretmeli. Çünkü çocuklarına örnek olmalı.”

V12: “Sadece okulda değil, yaşarken bilgi her zaman öğrenilir.”

Çalışmaya katılan velilerin yaşam boyu öğrenme sürecinde bir yetişkin olarak kendi adına yaptıklarına göre dağılımı Tablo 4.12’de gösterilmektedir.

Tablo 4.12. Çalışmaya katılan velilerin yaşam boyu öğrenme sürecinde bir yetişkin olarak kendi adına yaptıklarına göre dağılımı

Yaşam boyu öğrenme süreci içinde bir yetişkin olarak kendi adınıza neler yapıyorsunuz? (Halk eğitim kurslarına katılma gibi.)	f	%
Halk eğitim kurslarına veya okuldaki kurslara katılıyorum	13	92.85
Katılmıyorum	1	7.14

Çalışmaya katılan velilerin yaşam boyu öğrenme sürecinde bir yetişkin olarak kendi adına yaptıklarına göre dağılımına bakıldığında çoğunluğun yaşam boyu sürecine katıldığını bu amaçla halk eğitim kurslarına katıldıklarını ifade etmişlerdir. Sadece bir veli çalıştığı için katılmadığını ifade etmiştir.

Aşağıda veli görüşlerinden bazılarına yer verilmiştir.

V3: “Elimden geldiği sürece verilen kurslara katılmaya çalışıyorum. Bilgi edinmek, öğrenmek çok güzel. İş güvenliği kursu, hijyen kursu, halk eğitim dikiş kursu, okulda verilen bilgisayar kurslarıdır.”

V7: “İş güvenliği kursu, hijyen kursuna katıldım.”

V12: “Hayvan sağlığı ile ilgili halk eğitime katıldım. Köyde hayvanlarım var.”

V14: “Eve katkı olsun diye dikiş kursuna ve kuran kursuna katıldım.”

Tablo 4.13’de çalışmaya katılan velilerin İnterneti kullanıp (örneğin YouTube’daki videoları izleyip) kendi kendilerine öğrendikleri bir konunun olma durumuna göre dağılımı yer almaktadır.

Tablo 4.13. Çalışmaya katılan velilerin İnterneti kullanıp (örneğin YouTube’daki videoları izleyip) kendi kendilerine öğrendikleri bir konunun olma durumuna göre dağılımı

Hiç İnterneti kullanıp (örneğin YouTube’daki videoları izleyip) kendi kendinize öğrendiğiniz bir konu oldu mu?	f	%
Evet	14	100
Hayır	0	0

Tablo 4.13 incelendiğinde, çalışmaya katılan velilerin İnterneti kullanıp kendi kendine öğrendikleri bir konu oldu mu sorusuna verdikleri cevaba göre, tüm velilerin öğrendikleri bir konunun olduğu görülmüştür. Bu sonuca göre velilerin İnternetten günlük hayatta yararlandıklarını ve araştırma kaynağı olarak gördükleri söylenebilmektedir.

Tablo 4.14’de çalışmaya katılan velilerin BİT araçlarını kullanma konusunda kendilerini yeterli hissetme durumuna göre dağılımına yer verilmiştir.

Tablo 4.14. Çalışmaya katılan velilerin bit araçlarını kullanma konusunda kendilerini yeterli hissetme durumuna göre dağılımı

Bit araçlarını kullanma konusunda kendinizi yeterli hissediyor musunuz?	f	%
Evet	1	7.14
Hayır	3	21.42
Bazı konularda yeterli hissediyorum	10	71.42

Tablo 4.14 incelendiğinde, BİT araçlarını kullanma konusunda kendileri yeterli hissedip hissetmedikleri sorulduğunda velilerden 10’u bazı konularda yeterli hissettiğini, 3 velinin kendini yeterli hissetmediğini ve sadece 1 velinin kendisini yeterli hissetmediğini ifade etmektedir.

4.2. Araştırma Sorularına İlişkin Bulgular

Araştırma amacı ile elde edilen bulgular ve yorumları aşağıdaki gibi sunulmuştur.

Güvenli İnternet ve bilgisayar kullanımına ilişkin düzenlenen eğitime katılan velilerin bu eğitime katılmasını sağlayan unsur ya da unsurlar sorusuna yönelik cevaplar (Kendini geliştirme, mesleki gelişime katkı sağlama, sosyalleşme, kursun yakınlığı, teknolojik gelişmelere uyum sağlayabilmek için vb.) Tablo 4.15’de gösterilmiştir.

Tablo 4.15. Güvenli İnternet ve bilgisayar kullanımına ilişkin düzenlenen eğitime katılmanızı sağlayan unsurlar

Alt temalar	f	%
Kendimi geliştirmek için	11	28.20
Çocuğuma yardımcı olabilmek için	7	17.94
Teknolojik gelişmelere uyum sağlamak için	6	15.38
Sosyalleşmek için	6	15.38
Bilgi edinmek ve eksikliklerini giderebilmek için (eğitimimize katkı sağlamak)	3	7.69
Mesleki gelişime katkı sağlamak için	2	5.12
Çevreye, arkadaşlara yardım edebilmek için	2	5.12
Yararlı olduğu için	1	2.56
Kurs yakın olduğu için	1	2.56
Toplam	39	%100

Tablo 4.15 incelendiğinde, güvenli İnternet ve bilgisayar kullanımına ilişkin düzenlenen eğitime katılan velilerin eğitime katılmalarını sağlayan unsurlar için verdikleri cevapların %28.20'si (f=11) kendini geliştirmek olduğu görülmektedir. Bu durumda velilerin çoğunluğunun, yaşam boyu öğrenen bireyler olduğu söylenebilir. Verilen cevapların %17.94'ü (f=7) çocuklarımıza yardımcı olabilmek, % 15.38'i (f=6) teknolojik gelişmelere ayak uydurabilmek için ve % 15.38'i ise (f=6) sosyalleşmek için olduğu görülmektedir.

Aşağıda velilerin görüşlerinden bazılarına yer verilmiştir:

V8: *“Bence birçok unsuru sayacağım. Özellikle çocuğuma yararlı olmak istiyordum, kendimi geliştirdim, sosyalleştim, diğer teknolojilere uyum sağlamak istedim.”*

V14: *“Kendini geliştirme, teknolojik gelişmelere ayak uydurmak, çocuklarımıza yardımcı olmaktı.”*

V3: *“Kendimi geliştirme, çocuğum için, biraz da olsa sosyalleşmek için.”*

Okul içerisinde aldığımız bu eğitimin katılma amacınızı gerçekleştirdiğini düşünüp düşünmediğinin belirtildiği ifadeler Tablo 16'da verilmiştir.

Tablo 4.16. Okul içerisinde aldığımız bu eğitimin katılma amacınızı gerçekleştirme durumu

Bu eğitim katılma amacınızı gerçekleştirdi mi?	f	%
Evet	14	100
Hayır	0	0
Toplam	14	%100

Tablo 4.16 incelendiğinde, velilerin hepsinin okul içerisinde aldıkları bu eğitimin katılma amaçlarını gerçekleştirdiğini ifade etmişlerdir.

Okul içerisinde aldıkları bu eğitimin katılma amaçlarını gerçekleştirdiğini ifade eden velilerin, bu amaçların neler olduğuna yönelik verdikleri cevaplar Tablo 4.17'de verilmiştir.

Tablo 4.17. Okul içerisinde aldığınız bu eğitime katılma amacı

Okul içerisinde aldığınız bu eğitime katılma amacınızı gerçekleştirme nedeni	f	%
Bilgi edinebilmek, eksikliklerimizi tamamlayabilmek	6	16.66
Amacım bilgisayar kullanmayı öğrenmek	5	13.88
Amacım çocuklarıma yardımcı olabilmek	5	13.88
Teknolojiye adapte olabilmek	5	13.88
Güvenli İnternet kullanabilmek için	4	11.11
Öğrendiğimiz bilgilerin yararlı olması için	4	11.11
Bilgi güvenliği konusunda bilgi sahibi olmak	2	5.55
Kendimi geliştirmek	2	5.55
İnterneti daha iyi öğrenebilmek	1	2.77
İnternetin zararları, karşılaşılan riskler, siber zorbalık vs. konuları hakkında bilgi sahibi olmak	1	2.77
Kendime güvenimi artırmak	1	2.77
Toplam	36	%100

Tablo 4.17 incelendiğinde, velilerin katılma amaçları için verdikleri cevapların %16.66'sı (f=6) bilgi edinebilmek, eksikliklerimizi tamamlayabilmek, % 13.88'i (f=5) bilgisayar kullanmayı öğrenmek, % 13.88'i (f=5) çocuklarına yardımcı olabilmek, % 13.88'i (f=5) teknolojiye adapte olabilmek olduğunu dile getirmişlerdir. Ayrıca katılma amaçları olarak verilen cevapların %11.11'i (f=4) güvenli İnternet kullanımı için, %11.11'i (f=4) öğrendiğimiz bilgiler yararlı olduğu için şeklinde ifade etmişlerdir.

Aşağıda velilerin görüşlerinden bazılarına yer verilmiştir:

V1: *“Bilgisayar kullanmayı öğrenmek, çocuklarıma yardımcı olmaktı.*

V5: *“Eğitimi kendim için uygun buluyorum, yeterli buluyorum, amacım bilgisayar kullanmaktı. Güvenli İnternet kullanımı için kursa katıldım eğitim aldım. Böylece teknolojik gelişmelere uyum sağladım.”*

V10: *“Evet, güvenli İnternet ve bilgisayar kullanımı artık daha da önemli olduğu için, bu eğitimle öğrendiklerimi uygulayacağım. Böylece kendimi geliştirmiş olurum.”*

Okul içerisinde aldığınız bu eğitimi yakınlarınıza ve diğer kişilere tavsiye etmeyi düşünüp düşünmediğini ifade eden soruya yönelik verilen cevaplar Tablo 4.18'de yer almaktadır.

Tablo 4.18. Velilerin okul içerisinde alınan bu eğitimi yakınlarına ve diğer kişilere tavsiye etmeyi düşünme durumu

Bu eğitimi yakınlarınıza ve diğer kişilere tavsiye ediyor musunuz?	f	%
Evet	14	100
Hayır	0	0
Toplam	14	%100

Tablo 4.18 incelendiğinde, velilerin %100'ünün okul içerisinde aldıkları bu eğitimi yakınlarına ve diğer kişilere tavsiye etmeyi düşündüklerini dile getirmişlerdir.

Velilerin okul içerisinde alınan bu eğitimi yakınlarına ve diğer kişilere tavsiye etmeyi düşünme nedenlerini yönelik verilen cevaplar Tablo 4.19'da yer almaktadır.

Tablo 4.19. Velilerin okul içerisinde alınan bu eğitimi yakınlarına ve diğer kişilere tavsiye etmeyi düşünme nedenleri

Velilerin okul içerisinde alınan bu eğitimi yakınlarına ve diğer kişilere tavsiye etmeyi düşünme nedenleri	f	%
Faydalı olduğu için	10	25.64
Eğitici, bilgilendirici olduğu için	5	12.82
Çocuklarımız faydalı olabilmek için	5	12.82
İnterneti bilinçli, güvenli bir şekilde kullanmayı öğrenmeleri için	4	10.25
Teknolojik gelişmelere ayak uydurabilmek için	4	10.25
İnternet ortamında yapılması gerekenler, karşılaşılan riskler konusunda çocuklarımızın, bizlerin herkesin bilgi sahibi olması gerektiği için	4	10.25
Kişisel gelişime katkı sağladığı için	3	7.69
Bilgi güvenliği önemli olduğu için	1	2.56
Hayat boyu eğitimin, öğrenmenin önemli olduğu için	1	2.56
Güvenli bilgisayar kullanımı önemli olduğu için	1	2.56
Çocuklarımızın bize olan güvenini de artırdığı için	1	2.56
Toplam	39	%100

Tablo 4.19 incelendiğinde, velilerin okul içerisinde alınan bu eğitimi yakınlarına ve diğer kişilere tavsiye etmeyi düşünme nedenlerine verilen cevapların %25,64'ü (f=10) faydalı olduğu için, %12.82'si (f=5) eğitici, bilgilendirici olması ve %12.82'si (f=5) çocuklarımıza faydalı olabilmek olduğu görülmektedir. Ayrıca (f=4) İnterneti bilinçli, güvenli bir şekilde kullanmayı öğrenmeleri için, (f=4) İnternet ortamında yapılması gerekenler, karşılaşılan riskler konusunda herkesin bilgi sahibi olması gerektiği ve (f=4) teknolojik gelişmelere ayak uydurmayı sağlaması velilerin verdikleri diğer cevaplardandır.

Aşağıda velilerin görüşlerinden bazılarına yer verilmiştir:

V3: “Faydalı, çocuğumun nerelere hangi sitelere girip girmeyeceğini, bizlerin de nerelere girip girmeyeceğimizi öğrendim. Çocuklarımı risklerden korumak için, bence güzel bir faaliyet, katılmamız çok güzel oldu.”

V6: “Tavsiye ediyorum. Şu an yaşadığımız ortam teknoloji ortamı. Bu konuda geride kalamayız. Herkesin bu konuda çok yeterli bilgiye sahip olduğunu düşünmüyorum. O yüzden eksikliklerimiz var. Bunları gidermek için bilinçlenmek ve bu eğitimlere katılmak faydalı görüyorum ve herkese tavsiye ediyorum”

V9: “Bilgi edinmek bir kere çok faydalı, onlar da kendileri de faydalansınlar, çevresindekilere de faydaları olsun. Çok önemli bir şey güvenli İnternet, bir çocuk İnternete girdiğinde annesi ve babasının hiç haberi olmadan, kendisi de bilinçsiz bir şekilde zararlı sitelere girebiliyor, tanımadığı insanlara kişisel bilgilerini verebiliyor, veliler olarak bu eğitimi aldığımız için kontrolle bunu aşılabiliriz diye düşünüyorum. Ve çocuklarımız bizden daha çok bilgililer ama yaşları dolayısıyla bildiklerini bazen uygulayamayabiliyorlar.”

Velilerin okul içerisinde alınan bu eğitimde anlatılan konu/konuları anlamakta zorlanıp zorlanmadığını belirten soruya yönelik cevaplar Tablo 4.20’de gösterilmiştir.

Tablo 4.20. Alınan bu eğitimde anlatılan konuları anlamakta zorlanma/zorlanmama durumu

Okul içerisinde alınan bu eğitimde anlatılan konu/konuları anlamakta zorlandınız mı?	f	%
Evet, zorlandım	1	
Hayır, zorlanmadım	13	
Toplam	14	%100

Tablo 4.20 incelendiğinde, alınan bu eğitimde velilerin %92.85’i (f=13) zorlanmadığını, %7.14’ü (f=1) zorlandığını ifade etmiştir.

Aşağıda velinin görüşüne yer verilmiştir.

V5: “Güvenli İnternette takılmıştım, onu da çözdüm.”

Velilerin aldıkları eğitimin bilgi güvenliğini sağlama noktasında ne gibi faydalarının olduğunu belirten soruya yönelik verilen cevaplar Tablo 4.21’de gösterilmektedir.

Tablo 4.21. Verilen eğitimin bilgi güvenliğini sağlama konusunda faydaları

Verilen eğitimin bilgi güvenliğini sağlama konusunda faydaları	f	%
Şifre güvenliği (Şifre kullanma, güvenlik kriterlerine göre şifre belirleme gibi)	9	19.56
Mobil güvenlik	7	15.21
Bilgi paylaşımında dikkat edilmesi gerekenler (Kişisel bilgilerin paylaşılması gerektiği vs.)	6	13.04
Bilgileri yedekleme	5	10.86
Sosyal ağların kullanımı, güvenliği	5	10.86
Güvenli İnternet kullanımı	3	6.52
Zararlı yazılımlar ve antivirüs kullanımı	3	6.52
Flash belleklerin doğru kullanımı	2	4.34
Her indirilen dosyanın açılmaması gerektiği	2	4.34
Wi-fi ortak kullanımı	2	4.34
Siber zorbalık gibi İnternette karşılaşılabilecek risklere karşı koruma	2	4.34
Toplam	46	%100

Tablo 4.21 incelendiğinde, velilerin verilen eğitimin bilgi güvenliğini sağlama konusunda faydalarına verdikleri cevapların %19.56’sı (f=9) şifre güvenliği, %15.21’i (f=7) mobil güvenlik, %13.04’ü (f=6) ise bilgi paylaşımında dikkat edilmesi gerekenler

(kişisel bilgilerin paylaşımı gibi) şeklinde ifade edilmiştir. Ayrıca (f=3) zararlı yazılımlar, antivirüs kullanımı ile (f=3) güvenli İnternet kullanımı eğitimin faydaları olarak dile getirilmiştir. Veliler bu eğitimle şifre güvenliği, mobil güvenlik ve bilgi paylaşımında dikkat edilmesi gerekenler konusunda fayda gördüklerini belirtmişlerdir.

Aşağıda velilerin görüşlerinden bazılarına yer verilmiştir.

V5: *“Bilgi güvenliği sağlama noktasında faydalı mobil güvenlikte akıllı telefonlarda şifre güvenliğinde her yerde şifre kullanıldığında faydalı olduğunu düşünüyorum.”*

V8: *“Aldığım eğitim sayesinde bilgi güvenliği konusunda birçok şeyden faydalı olduğunu öğrendim. En önemlisi şifre kullanmıyordum. Şifre kullanmayı öğrendim. Mobil güvenliğinin nasıl sağlanacağını öğrendim. Şifrelerimi nasıl kullanmam gerektiğini öğrendim. Bazı yerlerde çok basit bir şekilde şifre kullanıyordum. Ve bunun kötü olduğunu ve daha güvenli bir şekilde olduğunu öğrendim.”*

V10: *“Bilgilerimizi kimseyle paylaşmamamız gerektiği, bilgileri yedeklememiz gerektiği önemli. Ayrıca sosyal ağlarda, mobil güvenlik konularının daha da önemli olduğunun farkına vardım”*

Velilerin okul içerisinde aldıkları eğitimin çalışma/günlük hayatlarına katkı sağlayıp sağlamadığı sorusuna verilen cevaplar Tablo 4.22’de verilmiştir.

Tablo 4.22. Velilerin okul içerisinde aldıkları eğitimin çalışma/günlük hayatlarına katkı sağlama durumu

Okul içerisinde aldığımız eğitimin çalışma/günlük hayatınıza katkı sağlayacağını düşünüyor musunuz?	f	%
Evet.	14	
Hayır.	0	
Toplam	14	%100

Tablo 4.22 incelendiğinde velilerin hepsinin okul içerisinde aldıkları bu eğitimin çalışma/günlük hayatlarına katkı sağladığını belirtmiştir.

Velilerin okul içerisinde aldıkları eğitimin çalışma/günlük hayatlarına hangi yönlerden katkı sağladığını belirten soruya yönelik verilen cevaplar Tablo 4.23’te yer almaktadır.

Tablo 4.23. Velilerin okul içerisinde aldıkları eğitimin çalışma/günlük hayatlarına katkıları

Velilerin okul içerisinde aldıkları eğitimin çalışma/günlük hayatlarına katkıları	f	%
Çocuğuma İnternet ve bilgisayar kullanımında yardımcı olmak	7	21.87
Çocuğuma bilgi verebilmek	4	12.5
Günlük yaşamda sosyal medyayı güvenli kullanabilmek	4	12.5
Güvenli İnternet kullanımı	2	6.25
Çocuklarımızın evde İnterneti kontrollü kullanımını sağlamak	2	6.25
Günlük yaşamda İnterneti kullanırken karşılaştığımız risklerden çocuklarımızı ve kendimizi koruyabilmek	2	6.25
Araştırma yapabilmemizi sağlamak	2	6.25
Özgüven sağlamak	2	6.25
Zararlı yazılımları tanıma ve antivirüs programı kullanmak	2	6.25
Kişisel bilgisayarımızda gerekli güvenlik önlemlerini alabilmek	1	3.125
Güvenli, dikkatli, rahat bilgisayar kullanımı sağlamak	1	3.125
Bankacılık işlemlerini yapabilmek	1	3.125
İş başvurularında kullanabilmek	1	3.125
Güvenli akıllı telefon kullanımı	1	3.125
Toplam	32	%100

Tablo 4.23 incelendiğinde, velilerin aldıkları eğitimin günlük hayatlarına katkıları için verdikleri cevapların % 21.87'si (f=7) çocuğuma İnternet ve bilgisayar kullanımında yardımcı olmak olduğu görülmüştür. Ebeveynlerin bu eğitime yönelmelerinin en önemli nedeninin çocukları olduğu düşünülebilir. Ayrıca verilen cevapların %12.5'i (f=4) çocuğuma bilgi verebilmek ve %12.5'i (f=4) sosyal medyayı güvenli kullanabilmek olarak ifade edilmiştir.

Aşağıda veli görüşlerinden bazılarına yer verilmiştir.

V13: “Artık bilgisayar kullanırken daha dikkatliyim. Sosyal medyanın kullanımına dikkat etmek lazım, çocuklarıma bilgisayarda araştırmalarda daha çok yardımcı olabileceğim.”

V14: “İnternette gezinirken indirdiğim bir dosyayı anti virüs programı ile taratmadan açmam artık. Normalde indirip indirip açıyorduk. Günlük hayatta sosyal medya kullanıyoruz. Onu nasıl dikkatli kullanım öğrenmiş oldum. Ve en önemlisi çocuklarımıza daha faydalı olmuş olduk. Onun ödevlerini İnternette araştırırken yardımcı olurum, risklerden korumuş olurum.”

V7: “Çocuklarıma faydalı olmasını isterim.”

Velilerin okul içerisinde aldıkları eğitimin eksiklikleri olduğunu düşünüp düşünmediğini ifade edecekleri soruya yönelik cevaplar Tablo 4.24'te gösterilmiştir.

Tablo 4.24. Velilerin okul içerisinde aldıkları eğitimin eksiklikleri olma/olmama durumu

Okul içerisinde aldığımız eğitimin eksiklikleri olduğunu düşünüyor musunuz?	f	%
Evet, düşünüyorum	4	28.58
Hayır, düşünmüyorum	10	71.42
Toplam	14	%100

Velilerin (f=4)'ü eğitimde eksiklikler olduğunu, (f=10)'u ise eğitimde eksikliklerin olmadığını ifade etmişlerdir. Eğitimdeki eksiklik olduğunu ifade eden velilerin açıklamaları Tablo 4.25'de verilmiştir.

Tablo 4.25. Eğitimdeki eksiklikler

Eğitimdeki eksiklikler nelerdir?	f	%
Süre olarak daha uzun olabilirdi	4	50
İçerik olarak eksiklik yok	4	50
Toplam	8	%100

Velilerden okul içerisinde aldıkları eğitimin eksiklikleri olduğu düşünen (f=4) velilerin görüşleri Tablo 4.25'de yer almaktadır. Tablo sonuçları incelendiğinde eğitimin eksiklikleri olduğu düşünen veliler, sürenin daha uzun olmasının daha iyi olduğunu ifade ederken, aynı veliler eğitimin içeriği konusunda eksiklik bulunmadığını da ifade etmişlerdir.

Aşağıda veli görüşlerinden bazılarına yer verilmiştir.

V5: *“İçerik olarak eksiklik yok, süre az geldi.”*

V3: *“Süre olarak daha uzun olabilirdi. Ama içeriği güzel, yeterli olan bir etkinlikti.”*

V9: *“Eksiklikleri sadece zaman.”*

Verilen eğitimin süre olarak yeterli olup olmadığının ifade edecekleri soruya verilen cevaplar Tablo 4.26'da yer almaktadır.

Tablo 4.26. Okul içerisinde aldığımız eğitimin süre olarak değerlendirilmesi

Okul içerisinde aldığımız bu eğitimin süre olarak yeterli olduğunu düşünüyor musunuz?	f	%
Evet	5	35.71
Hayır	9	64.28
Toplam	14	100

Tablo 4.26 incelendiğinde velilerin % 64.28'i (f=9) okul içerisinde alınan eğitimin süre olarak yeterli olmadığını, %35.71'i (f=5) yeterli olduğunu ifade etmişlerdir. Süre olarak yeterli olmadığını ifade eden velilerin görüşleri aşağıda yer almıştır.

V8: *“Aslında bana kalırsa biraz daha sürmesini isterdim.”*

V3: “Biraz daha uzun olsa daha iyi olurdu.”

V6: “Zihinlerimizde detaylı kalması için süre uzatılabilirdi. Ben kendi şahsım, gelen olur gelemeyen olur ayrı mesele. Faydasını görmek için biraz daha olması lazım.”

Tablo 4.27’de güvenli İnternet ve bilgisayar kullanımı eğitiminin fayda sağlama durumuna göre dağılımı gösterilmektedir.

Tablo 4.27. Güvenli İnternet ve bilgisayar kullanımı eğitiminin fayda sağlama durumu

Güvenli İnternet ve bilgisayar kullanımı eğitiminin sizin için faydalı olduğunu düşünüyor musunuz?	f	%
Evet	14	14
Hayır	0	0
Toplam	14	%100

Tablo 4.27 incelendiğinde, velilerin hepsinin güvenli İnternet ve bilgisayar kullanımı eğitimini faydalı olduğunu düşündüklerini ifade etmişlerdir. Bu eğitimin faydalarının neler olduğunu Tablo 4.28’de gösterilmektedir.

Tablo 4.28. Güvenli İnternet ve bilgisayar kullanımı eğitiminin faydaları

Güvenli İnternet ve bilgisayar kullanımı eğitiminin faydaları	f	%
Çocuklarımıza derslerde yardımcı olabilmemizi sağlama	5	13.88
Çocuklarımızın ve bizlerin İnternette karşılaşacağı riskler ve alınması gereken önlemleri fark edebilme	5	13.88
Bilgi güvenliğini sağlama	4	11.11
Güvenli bilgisayar kullanımı	3	8.33
Teknolojik gelişmeleri takip edebilme	3	8.33
Zararlı yazılımları öğrenme	2	5.55
Güvenli İnternet kullanımı	2	5.55
Kendini geliştirme	2	5.55
Kişisel bilgisayarımızı koruyabilme	2	5.55
Siber zorbalığı fark edebilme	1	2.77
Sosyalleşme	1	2.77
Sitelerin güvenilir olup olmadığına bakabilme	1	2.77
Bilgi edinebilmemizi sağlama	1	2.77
Kendine güvenme	1	2.77
Çocuklarımızın İnternet kullanımını kontrol altına almamızı sağlama	1	2.77
Güvenli sosyal medya kullanımı sağlama	1	2.77
İnterneti kullanarak zamandan tasarruf sağlama (sipariş verme, tarif bulma vs.)	1	2.77
Toplam	36	%100

Tablo 4.28 incelendiğinde, verilen eğitimin sağladığı yararlar konusunda velilerin verdikleri cevapların %13.88’i (f=5) çocuklarımıza derslerde yardımcı olabilmemizi, %13.88’i (f=5) çocuklarımızın ve bizlerin İnternette karşılaşacağı riskler ve alınması gereken önlemleri fark edebilmesini sağlaması olduğu görülmektedir. Verilen cevapların %11.11’i (f=4) bilgi güvenliği sağlaması, %8.3’ü (f=3) teknolojik gelişmeleri yakından takip edebilmek %8.3’ü (f=3) ise güvenli bilgisayar kullanımı olduğunu ifade etmişlerdir.

Aşağıda velilerin görüşlerinden bazılarına yer verilmiştir.

V2: “Hem kendim için hem çocuğum için faydalı olduğunu düşünüyorum. Çocuğumun dersleri için, Facebook için, sosyal medya için.”

V8: “Gelişigüzel İnternete giriyordum, en azından şimdi nasıl ve ne şekilde gireceğimi öğrendim, hem kendim hem de bilgisayarına zarar vermemek adına çok faydalı oldu.”

V12: “Bilgi güvenliği, teknolojiyi takip etme, bilgisayar kullanırken nelere dikkat edilmeli, çocuklarımızı nasıl koruruz.”

Tablo 4.29’da velilerin bu eğitimin sonucunda çocuklarına güvenli İnternet ve bilgisayar kullanımına ilişkin katkı sağlayabilme durumu gösterilmektedir.

Tablo 4.29. Velilerin bu eğitimin sonucunda çocuklarına güvenli İnternet ve bilgisayar kullanımına ilişkin katkı sağlayabilme düşüncesi

Bu eğitimin sonucunda çocuklarınıza güvenli İnternet ve bilgisayar kullanımına ilişkin katkı sağlayacağınızı düşünüyor musunuz?	f	%
Evet	14	100
Hayır	0	0
Toplam	14	%100

Tablo 4.29 incelendiğinde, bu eğitimin sonucunda velilerin tümünün çocuklarına güvenli İnternet ve bilgisayar kullanımına ilişkin katkı sağlayacaklarını ifade ettikleri görülmektedir.

Velilerin bu eğitimin sonucunda çocuklarına güvenli İnternet ve bilgisayar kullanımına ilişkin katkı sağlayabilme durumları Tablo 4.30’da yer almaktadır.

Tablo 4.30. Velilerin bu eğitimin sonucunda çocuklarına güvenli İnternet ve bilgisayar kullanımına ilişkin katkı sağlayabilme durumu

Bu eğitimin sonucunda çocuklarınıza güvenli İnternet ve bilgisayar kullanımına nasıl katkı sağlayacaksınız?	f	%
Çocuklarımızın İnternet kullanımını kontrol altına almamızı sağlama, gözlemleyebilme	5	17.24
Çocuklarınıza ihtiyaç halinde öğrendiklerimizle yardımcı olabilme imkanı sağlama	5	17.24
Yaşına uygun, güvenilir siteleri tercih etmesini sağlama	4	13.79
Çocuklarımızı İnternette karşılaşacağı risklere karşı koruma	3	10.34
Sosyal medya kullanımı (gerekli önlemlerin alınması, paylaşım sınırlamaları vs.)	3	10.34
Güvenilir şifre kullanma	2	5.17
Zararlı yazılımlar konusunda bilgi sağlama	2	5.17
Siber zorbalıkla başa çıkabilmesini sağlama	2	5.17
Bilgisayar kullanmanın önemini anlama	1	2.58
Güvenilir bir eğitim ile bilgi sahibi olmak	1	2.58
Şifre oluşturma kriterlerini öğretebilme	1	2.58
Toplam	29	%100

Tablo 4.30 incelendiğinde, velilerin bu eğitimin sonucunda çocuklarına güvenli İnternet ve bilgisayar kullanımına nasıl katkı sağlayacaklarına verdikleri cevapların %17.24'ü (f=5) çocuklarının İnternet kullanımını kontrol altına alma, gözlemleyebilme ve (f=5) çocuklarına ihtiyaç halinde öğrendiklerimizle yardımcı olabilme imkânı sağlama şeklindedir. Ayrıca cevapların %13.79'u (f=4) çocuklarına sağladığı katkıları yaşına uygun, güvenilir siteleri tercih etmesini sağlama olarak ifade etmiştir.

Aşağıda velilerin görüşlerinden bazılarına yer verilmiştir.

V3: “Çocuklarım oyunlara giriyordu, hangi oyunların ne olduğunu, hangi sitelere girip girmediğini bilmiyordum, bilgim olmadığı için, o kadar takip edemiyordum. Şu an sosyal medya konusunda biraz bilgi sahibi oldum. Elimden geleni yapacağım.”

V8: “Çocuğuma daha doğrusu iyi bir şekilde İnternet kullanmasını öğretirim ya da öğrenirim, onu takip edebilirim ve hangi sitelerin ne kadar ve nasıl güvenli olduğunu en azından çocuğumla birlikte tartışabilirim.”

V13: “Bilgisayarı virüslerden nasıl korur, şifre koyarken nelere dikkat eder, siber zorbalıkla nasıl başa çıkar, bunu öğrendim.”

Tablo 4.31’de velilerin daha önce bilişim teknolojileri ile ilgili bir eğitime katılma durumunu göstermektedir.

Tablo 4.31. Velilerin daha önce bilişim teknolojileri ile ilgili bir eğitime katılma durumu

Daha önce bilişim teknolojileri ile ilgili bir eğitime katıldınız mı?	f	%
Evet	1	7.15
Hayır	13	92.85
Toplam	14	%100

Tablo 4.31 incelendiğinde, eğitime katılan velilerden sadece bir kişinin bilişim teknolojileri ile ilgili eğitime katıldığı görülmektedir. Eğitimin içeriği ile bilgi vermesi istendiğinde V1 şöyle ifade etmiştir.

“Bilgisayarın eğitime katkısı ile ilgili bir eğitimdi. Kullanmaya yönelik değil, sözel olarak anlatıldı.”

Tablo 4.32’de velilerin verilen eğitimin güvenli İnternet ve bilgisayar kullanımına ilişkin bilgi edinme açısından yeterliliği yer almaktadır.

Tablo 4.32. Velilerin verilen eğitimin güvenli İnternet ve bilgisayar kullanımına ilişkin bilgi edinme açısından yeterliliği

Bu eğitimin güvenli İnternet ve bilgisayar kullanımına ilişkin bilgi edinme açısından yeterli olduğunu düşünüyor musunuz?	f	%
Evet	14	100
Hayır	0	0
Toplam	14	%100

Tablo 4.32 incelendiğinde velilerin hepsi, bu eğitimin güvenli İnternet ve bilgisayar kullanımına ilişkin bilgi edinme açısından yeterli olduğunu ifade etmişlerdir.

Velilerin bundan sonra yapılacak eğitimlere katılma isteği Tablo 4.33’de yer almaktadır.

Tablo 4.33. Velilerin bundan sonra yapılacak benzer eğitimlere katılma isteği

Bundan sonra benzer eğitimler olsa katılmayı düşünür müsünüz?	f	%
Evet	14	100
Hayır	0	0
Toplam	14	%100

Tablo 4.33 incelendiğinde, velilerin %100’ünün benzer eğitimler olsa katılmayı düşündüklerini dile getirmişlerdir. Bu durum da velilerin aldıkları bu eğitimden yarar gördükleri söylenebilir.

Velilerin bundan sonra yapılacak benzer eğitimlere katılmak isteme nedenleri Tablo 4.34’de yer almaktadır.

Tablo 4.34. Velilerin bundan sonra yapılacak benzer eğitimlere katılmak isteme nedenleri

Bundan sonra benzer eğitimler olsa katılmayı düşünme nedenini belirterek açıklayınız.	f	%
Çevreye, çocuklarıma katkı olması için	6	18.75
Herkes için faydalı bir eğitim olduğu için	6	18.75
Bilgi edinmek için	5	15.625
Teknolojik gelişmeleri takip edebilmek için	4	12.5
Kendimi geliştirmek için	3	9.3
Etkili bir eğitim olduğu için	2	6.25
Süre olarak yeterli bir eğitim olduğu için	2	6.25
Sosyalleşmek için	2	6.25
Sıkıcı olmaması	1	3.125
Konuya hâkim bir kişiden eğitim almak önemli olduğu için	1	3.125
Toplam	32	%100

Tablo 4.34 incelendiğinde, velilerin benzer eğitimler olduğunda katılma nedenlerini cevapların %18.75’i (f=6) çevreye ve çocuklarına katkısı olması için ve %18.75’i (f=6) herkes için faydalı bir eğitim olduğu için şeklinde ifade edilmiştir. Verilen cevapların %15.62’si (f=5) ise bilgi edinmek olduğu dile getirilmiştir. Ayrıca (f=4) teknolojik gelişmeleri takip edebilmek velilerin benzer eğitimlere katılma nedenleri arasındadır.

Aşağıda veli görüşlerinden bazılarına yer verilmiştir.

V1: “Kendimi daha sosyalleştirmek için, çevreye çocuklarıma katkım olsun isterim, ona daha faydalı bir eğitim veririm.”

V9: “Çok iyiydi arkadaşlarımızla paylaştığımız, sizinle paylaştığımız ve çocuklarımızla biz anlatıyoruz, onlar anlatıyor, tabii ki düşünürüm, çünkü faydasını gördüm.”

V10: “Benzer eğitimlere zamanım olursa katılmak isterim. Yararlı, etkili ve süre olarak yeterliydi.”

Velilerin İnternet kullanımında güvenliklerini tehlikeye sokacak bir olayla karşılaşma durumları Tablo 4.35’de gösterilmektedir.

Tablo 4.35. Velilerin İnternet kullanımında güvenliklerini tehlikeye sokacak bir olayla karşılaşma durumu

İnternet kullanımında güvenliğinizi tehlikeye sokan bir olayla karşılaştınız mı?	f	%
Evet	1	7.15
Hayır	13	92.85
Toplam	14	%100

Velilerin %92.85’i (f=13) İnternet kullanımında güvenliklerini tehlikeye sokacak bir olayla karşılaşmadıklarını, sadece %7.15’inin (f=1) karşılaştığı görülmektedir. Böyle bir olayla karşılaşan velilere, bu eğitimden sonra nasıl davranacakları sorulduğunda verdiği cevap, aşağıda yer almaktadır.

V5: “Bu eğitimden sonra kendime güvenerek daha soğukkanlı olurum.”

Velilerin alınan bu eğitimle çocuklarının İnternet ortamındaki davranışlarını değerlendirme açısından katkı sağlama durumu Tablo 4.36’da gösterilmektedir.

Tablo 4.36. Velilerin alınan bu eğitimle çocuklarının İnternet ortamındaki davranışlarını değerlendirme açısından katkı sağlama durumu

Bu eğitimi aldıktan sonra çocuklarınızın İnternet ortamındaki davranışlarını değerlendirme açısından katkı sağladığını düşünüyor musunuz?	f	%
Evet	14	100
Hayır	0	0
Toplam	14	%100

Tablo 4.36 incelendiğinde, velilerin hepsinin bu eğitimi aldıktan sonra çocuklarının İnternet ortamındaki davranışlarını değerlendirme açısından katkı sağladığını ifade etmişlerdir.

Velilerin bu eğitimi aldıktan sonra çocuklarının İnternet ortamında istenmeyen davranışları yaptığını fark etme durumu Tablo 4.37’de yer almaktadır.

Tablo 4.37. Velilerin bu eğitimi aldıktan sonra çocuklarının İnternet ortamında istenmeyen davranışları yaptığını fark etme

Örneğin bu eğitimi aldıktan sonra çocuklarınızın İnternet ortamında istenmeyen davranışları yapıp yapmadığını fark ettiniz mi?	f	%
Evet	7	50
Hayır	7	50
Toplam	14	%100

Tablo 4.37 incelendiğinde, velilerin %50’si bu eğitimi aldıktan sonra çocuklarının İnternet ortamında istenmeyen davranışları yaptığını fark ettiklerini dile getirmişlerdir.

Velilerin eğitim sonrası İnternet ortamında çocuklarında gözlemediği olumsuz davranışlar Tablo 4.38’de yer almaktadır.

Tablo 4.38. Velilerin eğitim sonrası İnternet ortamında çocuklarında gözlemediği olumsuz davranışlar

İnternet ortamında çocuklarında gözlemediği olumsuz davranışlar	f	%
Girdiği sitelerin güvenli olup olmadığına bakmadan açmak ya da güvenli olmayan sitelere girme	4	33.33
Uzun süre İnternette gezinip, iletişim kurmama	2	16.66
Uzun süre akıllı telefon, tablet, PC kullanımı	2	16.66
Fark etmeden ücretli oyun indirme	1	8.33
Oyunların kendine uygun olduğunu düşünmeden oynama	1	8.33
Sosyal medyada herkesle arkadaş olması	1	8.33
Reklamlara, hediye kazandınız yazılarına inanıp dikkat etmeden açmak	1	8.33
Toplam	12	%100

Tablo 4.38 incelendiğinde, velilerin eğitim sonrası İnternet ortamında çocuklarında gözlemediği olumsuz davranışlar için verdiği cevapların, %33.3’ü (f=4) çocukların girdiği sitelerin güvenli olup olmadığına bakmadan açmak ya da güvenli olmayan sitelere girmek, %16.66’sı (f=2) uzun süre akıllı telefon, tablet PC kullanma ve %16.66’sı (f=2) uzun süre İnternette gezinme ve iletişim kurmama olarak ifade etmişlerdir.

Aşağıda velilerin görüşlerinden bazılarına yer verilmiştir.

V3: “Biraz fark ediyordum. Fazla İnternete girip yataktan çıkmıyordu, hep uykum var diyordu, özellikle kızım, demek ki bu konuda daha fazla ilgilenmek lazım.”

V10: “Sitelerin güvenli olup olmadığına bakmadığını, sosyal ağlarda arkadaşlarının çok olduğunu gördüm.”

V14: “Dikkat etmeye çalıştım, uzun süre bilgisayar başında kalıyordu. Bir de sitelerin güvenli olup olmadığına dikkat etmeden, reklamları bile izliyordu. Hediye kazandınız yazan yerlere inanıyordu.”

Tablo 4.39’da velilerin eğitim sonrası İnternet ortamında çocuklarında gözlemediği olumsuz davranışlara yönelik çözüm önerileri yer almaktadır.

Tablo 4.39. Velilerin eğitim sonrası İnternet ortamında çocuklarında gözlemediği olumsuz davranışlara yönelik çözüm önerileri

Olumsuz davranışlara yönelik nasıl bir yol izleyeceğinizi açıklayınız.	f	%
Çocuğumun nerelere girdiği konusunda kontrollü davranmak	4	23.52
Tablet, telefon kullanımında süre kısıtlaması yapılması	3	17.64
Güvenilir sitelere girmesini (http ile başlayan) sağlamak	2	11.76
Dikkatli olması gerektiğini söylemek	2	11.76
İçine kapandığında konuşmayı denemek, anlatmak	1	5.88
İnternetin güvenli kullanımını sağlamak	1	5.88
Sosyal medyada ayarlardan paylaşımları tanıdıkları ile sınırlama yapmak	1	5.88
Reklam yazılımları konusunda uyarmak	1	5.88
Karşılaştığı kötü durumları mutlaka bana anlatması gerektiğini söylemek	1	5.88
Kişisel bilgilerini paylaşmaması gerektiğini söylemek	1	5.88
Toplam	17	%100

Tablo 4.39 incelendiğinde, velilerin eğitim sonrası İnternet ortamında çocuklarında gözlemediği olumsuz davranışlara yönelik çözüm önerileri için verdikleri cevapların % 23.52’si (f=4) çocuğunun nerelere girdiği konusunda kontrollü davranmak, %17.64’ü (f=3) tablet, telefon kullanımında süre kısıtlaması yapılması, %11.76’sı (f=2) güvenilir sitelere girmesini sağlama, %11.76’sı (f=2) ise dikkatli olması gerektiğini söylemek olarak ifade etmişlerdir.

Aşağıda veli görüşlerinden bazılarına yer verilmiştir.

V1: *“Oyun oynamayı da ödevi de hep beraber yapıyoruz zaten. Daha kontrollü beraber yapacağız.”*

V8: *“Çocuğumun oynadığı oyunların veya başında http ile başlayan sitelere girmesini, İnterneti daha düzgün bir şekilde kullanmasını en azından bu yolları izleyebilirim. Artık birlikte beraber girmemiz gerektiğini anladım.”*

V10: *“Güvenilir siteleri tercih etmesi gerektiğini, kötü durumlarla karşılaşabileceğini ve sosyal ağlarda herkesle arkadaş olmaması gerektiğini söylerim.”*

Velilerin yetişkinler açısından bilgi güvenliğinin eğitime ihtiyaç duyduğu alanlar Tablo 4.40’da gösterilmektedir.

Tablo 4.40. Yetişkinler açısından bilgi güvenliğinin eğitime ihtiyaç duyulan alanları

Sizce yetişkinler açısından bilgi güvenliğinin hangi noktalarında eğitime ihtiyaç duyulmaktadır?	f	%
Güvenli İnternet kullanımı	9	21.95
Sosyal ağ güvenliği	8	19.51
Antivirüs kullanımı	6	14.63
Akıllı telefon kullanımı	6	14.63
Şifre güvenliği	4	9.7
Mobil güvenlik	4	9.7
Bilgi güvenliğinin her alanında	2	4.87
E-posta güvenliği	2	4.87
Toplam	41	%100

Tablo 4.40 incelendiğinde, velilerin yetişkinler açısından bilgi güvenliğinin eğitime ihtiyaç duyulan alanlarına verdikleri cevapların %21.95'i (f=9) güvenli İnternet kullanımı, %19.51'i (f=8) sosyal ağ güvenliği, 14.63'ü (f=6) akıllı telefon kullanımı, %14.63'ü ise (f=6) antivirüs kullanımı olduğunu dile getirmişlerdir.

Aşağıda veli görüşlerinden bazılarına yer verilmiştir.

V3: “*Sosyal ağ, güvenli İnternet ve anti virüs kullanımı vs. ihtiyaç olduğunu düşünüyorum.*”

V6: “*Bu eğitimden önce yeterli bilgimiz yoktu, zaten o yüzden tercih ettim. Sadece mobil üzerinden araştırma yapıyoruz, bazen olumlu olumsuz şeylerle karşılaşabiliyoruz. Güvenlik anlamında yeterince bilgimiz yoktu, her şeye açtık yani. Tüm bilgi güvenliği konusunda. Sosyal güvenlik, Facebook olsun Whatsapp olsun bu konularda yetkim yoktu.*”

V12: “*Bence yaş ilerleyince teknolojiye ayak uydurmak zor. Akıllı telefon zor bizim için, güvenli İnternet kullanımı da. Özellikle bunlara ihtiyaç var.*”

Velilerin bu eğitimi aldıktan sonra yetişkinler açısından bilgi güvenliğinin eğitime ihtiyaç duyulan alanları Tablo 4.41’de gösterilmektedir.

Tablo 4.41. Bu eğitimi aldıktan sonra yetişkinler açısından bilgi güvenliğinin eğitime ihtiyaç duyulan alanları

Bu eğitimden sonra yetişkinler açısından bilgi güvenliğinin hangi noktalarında eğitime ihtiyaç duyulmaktadır?	f	%
Sosyal ağ güvenliği	13	27.08
Güvenli İnternet kullanımı	11	22.91
Anti virüs kullanımı	8	16.66
Akıllı telefon kullanımı	8	16.66
Mobil güvenlik	3	6.24
Bilgi güvenliğinin her alanında	2	4.16
E-posta güvenliği	2	4.16
Şifre güvenliği	1	2.08
Toplam	48	%100

Tablo 4.41 incelendiğinde, velilerin bu eğitimi aldıktan sonra yetişkinler açısından bilgi güvenliğinin eğitime ihtiyaç duyulan alanlarına verdikleri cevapların %27.08’i (f=13) sosyal ağ güvenliği, %22.91’i (f=11) güvenli İnternet kullanımı, %16.66’sı (f=8) akıllı telefon kullanımı, %16.66’sı (f=8) anti virüs kullanımı olduğunu ifade etmişlerdir.

Aşağıda veli görüşlerinden bazılarına yer verilmiştir.

V5: “Bu eğitimden sonra sosyal ağ güvenliği, güvenli İnternet kullanımı, anti virüs olabilir.”

V11: “Eğitimden sonra sosyal ağ güvenliği ve akıllı telefon kullanımı.

V9: “Bu eğitimi aldıktan sonra sosyal ağ kullanımında yaptığınız kendi bilgilerinizi yollayabiliyorsunuz, zarar görebiliyor, tabi anti virüs de önemli, güvenli İnternet kullanmayı öğreniyorsanız aslında riskler önleniyor, ayrıca akıllı telefon da aynı şekilde o da bir ihtiyaç.”

Velilerin eğitim öncesinde sosyal mühendislik ile ilgili bir olayla karşılaşma durumu Tablo 4.42’de gösterilmektedir.

Tablo 4.42. Eğitim öncesinde sosyal mühendislik ile ilgili bir olayla karşılaşma durumu

Eğitim öncesinde sosyal mühendislik ile ilgili bir olayla karşılaştınız mı?	f	%
Evet	2	14.28
Hayır	12	85.71
Toplam	14	%100

Tablo 4.42 incelendiğinde, velilere eğitim öncesinde sosyal mühendislik ile ilgili bir olayla karşılaşmış ve karşılaşmadıkları sorulduğunda, velilerin % 14.28’i (f=2) karşılaştıklarını, velilerin %85.71’i (f=12) ise karşılaşmadıklarını ifade etmişlerdir.

Velilerin eğitim sonrası sosyal mühendislikle karşılaştıklarında getirecekleri çözüm önerileri Tablo 4.43’de yer almaktadır.

Tablo 4.43. Velilerin eğitim sonrası sosyal mühendislikle karşılaştıklarında getirecekleri çözüm önerileri

Bu eğitim sonrası böyle bir durumla karşılaşırsanız ne gibi çözüm önerileri getirirsiniz?	f	%
Polise bildirim	9	33.33
Kişisel bilgilerimi şifremi, hesap numaramı vs. paylaşmam	6	22.22
Hemen siteyi ya da telefonu kapatırım	3	22.22
Web ihbar adresine bildirim	3	11.11
Dikkatli olup, böyle kişilere kesinlikle güvenmem	3	11.11
Kötü amaçlı kişiyi engellerim	1	3.70
Şifrem ele geçirilirse değiştiririm	1	3.70
Sosyal ağlarda karşılaşırsam şikayetle bildirim	1	3.70
Toplam	27	%100

Tablo 4.43 incelendiğinde, velilerin eğitim sonrası sosyal mühendislikle karşılaştıklarında getirecekleri çözüm önerileri için verdikleri cevapların %33.33'ü (f=9) polise bildirme, %22.22'si (f=6) kişisel bilgilerimi, şifremi, hesap numaramı vs. paylaşmama, %11.11'i (f=3) hemen siteyi ve telefonu kapatmak, %11.11'i (f=3) şifrem ele geçirilirse değiştiririm ve diğer %11.11'i ise (f=3) dikkatli olup, böyle kişilere güvenmemek olduğunu ifade etmişlerdir.

Aşağıda veli görüşlerinden bazılarına yer verilmiştir.

V8: *“Benden kişisel bilgilerimi isteyen kişilere asla kişisel bilgilerimi vermem, bununla da baş edemezsem mutlaka web ihbar adresine ulaşabilirim.”*

V10: *“Karşılaştığım kendimle ilgili kişisel bilgilerimi, şifremi, hesap numaramı gibi şeyleri paylaşmam. Hemen polise bildiririm.”*

V12: *“Kesinlikle kişisel bilgi vermem, sosyal ağlarda ise şikayet ederim. Ya polise ya da İnternet üstünde ise ihbar hattını ararım.”*

Tablo 4.44'de verilen eğitimin velilere kişisel bilgisayarlarında şifre oluşturma-kullanma konusunda farkındalık oluşturma durumları gösterilmektedir.

Tablo 4.44. Eğitimin velilere kişisel bilgisayarlarında şifre oluşturma-kullanma konusunda farkındalık oluşturma durumu

Kişisel bilgisayarınızda şifre oluşturma-kullanma konusunda farkındalık oluşturdumu?	f	%
Evet	14	100
Hayır	0	0
Toplam	14	%100

Tablo 4.44 incelendiğinde, velilerin %100'ünün verilen eğitimin kişisel bilgisayarlarında şifre oluşturma-kullanma konusunda farkındalık oluşturduğunu ifade etmişlerdir.

Eğitimin velilere kişisel bilgisayarlarında şifre oluşturma-kullanma konusunda kazandırdıkları Tablo 4.45'de gösterilmektedir.

Tablo 4.45. Eğitimin velilere kişisel bilgisayarlarında şifre oluşturma-kullanma konusunda kazandırdıkları

Bu eğitim sizde kişisel bilgisayarınızda şifre oluşturma-kullanma konusunda nasıl farkındalık oluşturdu?	f	%
Kendime ait kişisel şifre belirlemenin ve paylaşmamanın önemli olduğunu anladım	8	25
Kolay şifre tercih ederdim (Örneğin doğum tarihi gibi), artık zor şifreler tercih ediyorum	7	21.87
Güvenlik kriterlerine göre zor şifre belirlemek, kötü insanlara karşı zarara uğramamızı engeller	7	%25
Bilgisayarı bizim dışımızda kullanan herkes için konuk hesabı açarak, kendi şifremi paylaşmamış olurum	5	15.62
Eskiden bilgisayarım direk açılıyordu, artık parola ile açılıyor	5	15.62
Toplam	32	%100

Tablo 4.45 incelendiğinde, eğitimin velilere kişisel bilgisayarlarında şifre oluşturma-kullanma konusunda kazandırdıklarına verdikleri cevapların, %25'i (f=8) kendime ait kişisel şifre belirlemenin ve paylaşmamanın önemli olduğunu anlama, %21.87'si (f=7) önceden kolay şifre tercih ettiklerini (örneğin doğum tarihi gibi), artık zor şifreler tercih ettiğini, %21.87'si (f=7) güvenlik kriterlerine göre zor şifre belirlemek, kötü insanlara karşı zarara uğramayı engeller olarak ifade edilmiştir.

Aşağıda veli görüşlerinden bazılarına yer verilmiştir.

V5: *“Bilgisayarda farkındalık oluşturdu, herkesin kullanacağı hesap oluşturulur, misafir için, aile için, çocuk için ayrı kullanıcı hesabı, böylece gelen şifreyi öğrenmez, konuk hesabından girer.”*

V7: *“Şifre koymasını bilmiyorduk, artık şifre koyuyoruz, bize faydalı oldu, çocuklarımıza faydalı oldu, biz biliyoruz, kimseyle de paylaşmıyoruz.”*

V13: *“Bana özel olanı sadece benim erişebileceğim için güçlü belirlemeli, kimseye söylememeli, kolay şifre olmamalı.”*

Velilerin sosyal ağlar konusunda gerekli güvenlik önlemlerini alma durumu Tablo 4.46'da gösterilmektedir.

Tablo 4.46. Velilerin sosyal ağlar konusunda gerekli güvenlik önlemlerini alma durumu

Sosyal ağlar konusunda gerekli güvenlik önlemlerini aldığınızı düşünüyor musunuz?	f	%
Evet	3	21.42
Hayır	11	78.57
Toplam	14	%100

Tablo 4.46 incelendiğinde, velilerin % 78.57'si (f=11) sosyal ağlar konusunda gerekli güvenlik önlemlerini aldıklarını düşünmediklerini, sadece %21.42'si (f=3) düşündüklerini ifade etmişlerdir.

Verilen bu eğitimin sosyal ağların güvenli kullanımında etkisi olma durumu Tablo 4.47’de gösterilmektedir.

Tablo 4.47. Verilen bu eğitimin sosyal ağların güvenli kullanımında etkisi olma durumu

Verilen bu eğitimin sosyal ağların güvenli kullanımında etkisi olduğunu düşünüyor musunuz?	f	%
Evet	14	100
Hayır	0	0
Toplam	14	%100

Tablo 4.47 incelendiğinde, velilerin %100’ü verilen bu eğitimin sosyal ağların güvenli kullanımında etkisi olduklarını ifade etmişlerdir.

Tablo 4.48’de verilen bu eğitimin sosyal ağların güvenli kullanımında etkilerinin neler olduğu gösterilmektedir.

Tablo 4.48. Verilen bu eğitimin sosyal ağların güvenli kullanımında etkileri

Verilen bu eğitimin sosyal ağların güvenli kullanımında nasıl bir etkisi olduğunu detaylı açıklayabilir misiniz?	f	%
Sosyal ağlarda paylaşımlarda sadece arkadaşlarım yaparak daha güvenli davranıyorum	10	29.41
Güvenlik gizlilik ayarlarını yapıyorum.	9	26.4
Sosyal ağlarda kullandığım Kişisel Şifremi kendime göre düzenleyip, paylaşmıyorum	5	14.7
Sosyal ağları bilmeden kullanmak olumsuz durumlara neden olabildiği için daha dikkatli davranarak kullanırım	4	11.76
Tehdit, siber zombalık gibi kötü davranışlarda bulunanları engelleyebilirim	2	5.8
Profilimde sınırlamalar yaparım	2	5.8
Sosyal ağlarda öğrendiklerimizle çocuklarımızı kontrol altına alabiliriz	2	5.8
Toplam	34	%100

Tablo 4.48 incelendiğinde, velilerin verilen bu eğitimin sosyal ağların güvenli kullanımında etkilerine verdikleri cevapların %29.41’i (f=10) sosyal ağlarda paylaşımlarda sadece arkadaşlarım yaparak daha güvenli davrandıklarını, %26.47’si (f=9) güvenlik-gizlilik ayarlarını yaptığını, %14.7’si (f=5) sosyal ağlarda kullandıkları kişisel şifreleri kendilerine göre düzenleyip, paylaşmadıklarını dile getirmişlerdir. Ayrıca (f=4) sosyal ağları bilmeden kullanmak olumsuz durumlara neden olabildiği için daha dikkatli davranarak kullanacağını ifade eden cevaplar da yer almaktadır.

Aşağıda veli görüşlerinden bazılarına yer verilmiştir.

V2: “Güvenlilik gizlilik ayarlarını yapmam lazım. Kendi şifremi kimseye vermemem lazım.”

V6: “Sosyal ağlarda kendi güvenli şifremi oluştururum. Sonra profilimde sınırlama koyabilirim. Bilgilerime her önüne gelenin ulaşmaması için böyle tedbirler alırım.”

V8: “Çocuğum için de neler yapabileceğimi öğrendim, şifrenin ne kadar önemli olduğunu öğrendim, bu eğitimde bilgisayarda güvenlik ayarlarını da öğrendiğim için önemli bilgilerimi diğer insanlarla paylaşmamam gerektiğini, gizlilik ayarları yapıp bunun sadece bana ait olduğunu ve diğer insanlarla birçok şeyi paylaşmamam gerektiğini öğrendim”

Verilen eğitimin, velilerin bilgisayarlarını ya da diğer elektronik cihazlarını zararlı yazılımlardan koruma konusunda farkındalık oluşturma durumu Tablo 4.49’da yer almaktadır.

Tablo 4.49. Verilen eğitimin, velilerin, velilerin bilgisayarlarını ya da diğer elektronik cihazlarını zararlı yazılımlardan koruma konusunda farkındalık oluşturma durumu

Bu eğitim sizde bilgisayarınızı ya da diğer elektronik cihazlarınızı zararlı yazılımlardan koruma konusunda farkındalık oluşturdu mu?	f	%
Evet	14	100
Hayır	0	0
Toplam	14	%100

Tablo 4.49 incelendiğinde, velilerin %100’ü aldıkları eğitimin bilgisayarlarını ya da diğer elektronik cihazlarını zararlı yazılımlardan koruma konusunda farkındalık oluşturduğunu ifade etmişlerdir.

Velilerin bilgisayarlarını ya da diğer elektronik cihazlarını zararlı yazılımlardan koruma konusunda eğitim sonrası yapacakları durumların oluşması Tablo 4.50’de gösterilmektedir.

Tablo 4.50. Velilerin bilgisayarlarını ya da diğer elektronik cihazlarını zararlı yazılımlardan koruma konusunda eğitim sonrası yapacakları durumların oluşması

Bilgisayarınızı ya da diğer elektronik cihazlarınızı zararlı yazılımlardan koruma konusunda eğitim öncesinde yapmadığınız ancak eğitim sonrasında yapacağınız durumlar oluştu mu?	f	%
Evet	14	100
Hayır	0	0
Toplam	14	%100

Tablo 4.50 incelendiğinde, velilerin bilgisayarlarını ya da diğer elektronik cihazlarını zararlı yazılımlardan koruma konusunda eğitim sonrası yapacakları durumların oluştuğunu ifade etmişlerdir.

Velilerin bilgisayarlarını ya da diğer elektronik cihazlarını zararlı yazılımlardan koruma konusunda eğitim sonrası yapacağı durumların neler olduğu Tablo 4.51’de gösterilmektedir.

Tablo 4.51. Velilerin bilgisayarlarını ya da diğer elektronik cihazlarını zararlı yazılımlardan koruma konusunda eğitim sonrası yapacağı durumlar

Velilerin bilgisayarlarını ya da diğer elektronik cihazlarını zararlı yazılımlardan koruma konusunda eğitim sonrası yapacağı durumlar	f	%
PC’lerde ya da mobil cihazlarda antivirüs programı kullanmak gereklidir.	12	39.99
Bilgisayara yeni bir program yüklerken mutlaka antivirüs programı ile tarama yapmalıyım.	4	13.33
Bilgisayarda flash vb. cihazların antivirüs programı ile taratmadan açılmaması gerekir.	4	13.33
Bilgisayarımı belli aralıklarla antivirüs programı ile taratarak temizlemem gerektiğini öğrendim.	4	13.33
Bilgilerimizi kaydederek yedekleme yaparsak bilgilerimizi korumuş oluruz.	3	9.99
Bilgisayara zarar veren yazılımlardan birinin virüsler olduğunu öğrendim	2	6.66
Güvenlik duvarının da zararlı yazılımlara karşı koruduğunu öğrendim.	1	3.33
Toplam	30	%100

Tablo 4.51 incelendiğinde, velilerin bilgisayarlarını ya da diğer elektronik cihazlarını zararlı yazılımlardan koruma konusunda eğitim sonrası yapabileceklerine verdikleri cevapların, % 40’ı (f=12) PC’lerde ya da mobil cihazlarda anti virüs programı kullanmak gerekli olduğunu, %13.33’ü (f=4) bilgisayara yeni bir program yüklerken mutlaka anti virüs programı ile tarama yapılması gerektiğini, %13.33’ü (f=4) bilgisayarda flash vb. cihazların anti virüs programı ile taratmadan açılmaması gerektiğini, %13.33’ü (f=4) bilgisayarımı belli aralıklarla anti virüs programı ile taratarak temizlemek gerektiğini ifade etmişlerdir.

Aşağıda veli görüşlerinden bazılarına yer verilmiştir.

V2: “Bilgisayara program yüklerken mutlaka tarama yapmalıyım.”

V8: “Bilgisayar içerisinde birçok çeşit virüslerin olduğunu öğrendim, eğitim öncesinde ben bunları kulaktan dolma biliyordum. Artık bu eğitimle ne yapmam gerektiğini anti virüs programı kullanabileceğimi ve bilgisayarımı düzgün bir şekilde temizlemem gerektiğini öğrenmiş oldum.”

V10: “İndirdiğimiz dosyaları taratmamız gerektiğini bilmiyordum. Zararlı yazılımlardan korunmak için anti virüs kullanımı ve güvenlik duvarına dikkat etmemiz lazım.”

Velilerin bu eğitim sonrasında, evlerinde kullandıkları modemlerinin şifre güvenliğine önem verme konusunda farkındalık oluşturması ya da oluşturmaması Tablo 4.52’de yer almaktadır.

Tablo 4.52. Velilerin bu eğitim sonrasında, evlerinde kullandıkları modemlerinin şifre güvenliğine önem verme konusunda farkındalık oluşturması durumu

Bu eğitim sonrasında, evinizde kullandığınız modeminizin şifre güvenliğine önem verme konusunda farkındalık oluşturdu mu?	f	%
Evet	14	100
Hayır	0	0
Toplam	14	%100

Tablo 4.52 incelendiğinde velilerin %100’ünün bu eğitim sonrasında, evlerinde kullandıkları modemlerinin şifre güvenliğine önem verme konusunda farkındalık oluşturduğunu ifade etmişlerdir.

Tablo 4.53’de eğitimin velilerin modem şifre güvenliğine önem verme konusunda kazandırdığı farkındalıklar gösterilmektedir.

Tablo 4.53. Eğitimin modeminizin şifre güvenliğine önem verme konusunda kazandırdığı farkındalıklar

Bu eğitim sonrasında, evinizde kullandığınız modeminizin şifre güvenliğine önem verme konusunda nasıl farkındalık oluşturdu?	f	%
Modem şifresinin aile üyeleri dışında paylaşılmaması gerektiğini öğrendim.	10	30.30
Modem alındıktan sonra verilen ilk şifre mutlaka değiştirilmelidir.	6	18.18
Şifreyi güvenlik kriterlerine göre bulunması zor olarak belirlemek gerekir.	6	18.18
Modemin ortak kullanımına izin vermemeliyiz.	6	18.18
Şifrenin güvenlik için belli aralıklarla değiştirilmesi gerekir.	2	6.6
Modemin adına bizim olduğumuz belli olamayacak isimler verilmesi daha uygundur.	2	6.6
Bilinen şifreler kullanmamak gerektiğini artık biliyorum.	1	3.3
Toplam	33	%100

Tablo 4.53 incelendiğinde, velilerin bu eğitim sonrasında, evlerinde kullandıkları modemlerinin şifre güvenliğine önem verme konusunda kazandırdıklarına verdikleri cevapların, %30.30’u (f=10) modem şifresinin aile üyeleri dışında paylaşılmaması gerektiğini, %18.18’i (f=6) modem alındıktan sonra verilen ilk şifrenin mutlaka değiştirilmesi gerekliliğini, %18.18’i (f=6) şifreyi güvenlik kriterlerine göre zor olarak belirlemek gerektiğini, %18.8’i (f=6) modemin ortak kullanımına izin vermememiz gerektiğini dile getirmişlerdir.

Aşağıda veli görüşlerinden bazılarına yer verilmiştir.

V2: “Doğum tarihimi koymam, çünkü başkaları bilir, bilinecek şeyler kullanılmalı, paylaşmam Hocam.”

V4: “Modem şifremi kimseye vermem, paylaşmam. Zor olur.”

V10: “Modem şifresi çok önemliymiş. Şifreyi belli güvenlik kriterlerine göre düzenlememiz lazım. Belli aralıklarla değiştirmemiz lazım. Ve ortak kullanıma dikkat etmemiz gerekir.”

Tablo 4.54’de velilerin verilen eğitimin, çocuklarının İnternet ortamında karşılaşılabileceği risklerden koruma konusunda farkındalık oluşturma durumu yer almaktadır.

Tablo 4.54. Velilerin bu eğitimin, çocuklarının İnternet ortamında karşılaşılabileceği risklerden koruma konusunda farkındalık oluşturma durumu

Bu eğitim, sizde çocuğunuzun İnternet ortamında karşılaşılabileceği risklerden koruma konusunda farkındalık oluşturdu mu?	f	%
Evet	14	100
Hayır	0	0
Toplam	14	%100

Tablo 4.54 incelendiğinde, velilerin %100’ü aldıkları eğitimin, çocuklarının İnternet ortamında karşılaşılabileceği risklerden koruma konusunda farkındalık oluşturduğunu belirtmişlerdir.

Velilerin çocuklarının İnternet ortamında karşılaşılabileceği risklerden koruma konusunda eğitim öncesinde yapmadığı ancak eğitim sonrasında yapacağı durumların oluşup oluşmadığı Tablo 4.55’de yer almaktadır.

Tablo 4.55. Velilerin çocuklarının İnternet ortamında karşılaşılabileceği risklerden koruma konusunda eğitim öncesinde yapmadığı ancak eğitim sonrasında yapacağı durumların oluşma hali

Çocuğunuzun İnternet ortamında karşılaşılabileceği risklerden koruma konusunda eğitim öncesinde yapmadığımız ancak eğitim sonrasında yapacağımız durumlar oluştu mu?	f	%
Evet	14	100
Hayır	0	0
Toplam	14	%100

Tablo 4.55 incelendiğinde, velilerin %100’ü aldıkları eğitimin, çocuklarının İnternet ortamında karşılaşılabileceği risklerden koruma konusunda eğitim öncesinde yapmadığı ancak eğitim sonrasında yapacağı durumların oluştuğunu ifade etmişlerdir.

Velilerin bu eğitimle, çocuklarının İnternet ortamında karşılaşılabileceği risklerden koruma konusunda kazandırdığı farkındalıklar Tablo 4.56’da yer almaktadır.

Tablo 4.56. Velileri bu eğitimin, çocuklarının İnternet ortamında karşılaşılabileceği risklerden koruma konusunda kazandırdığı farkındalıklar

Çocuklarının İnternet ortamında karşılaşılabileceği risklerden koruma konusunda eğitim öncesinde yapmadığımız ancak eğitim sonrasında yapacağımız durumlar oluştu mu?	f	%
İnternet kullanırken çocuğumla beraber ya da aynı odada kontrol altında kullanmaya özen gösteriyorum.	6	20
Çocuğumu karşılaşılabileceği riskler konusunda bilgilendiririm.	6	20
Siber zorbalık konusunda çok dikkatli olmalıyız.	3	10
Eğitim sonrasında çocuğumun sosyal ağlardaki paylaşımlarına, arkadaşlarına dikkat ediyorum.	3	10
Kişisel bilgiler paylaşılması gerektiği çocuklara anlatılmalıdır.	2	6.66
Kişisel bilgisayarına şifre koyarak çocuklarımızın kullanım süresini azaltarak risklerden engelleyebilirim.	2	6.66
Artık çocuğum benim de bilgi edindiğimi bildiği için kendi kafasına göre davranamayacaktır.	2	6.66
İnternetle vakit geçirdiğinde çocuğum huzursuzluk ya da sıkıntı içerisinde ise mutlaka karşılıklı konuşurum	1	3.33
Güvenli sitelerden filtreleyerek, zararlı olan içeriklerden korumak için filtreleme programı kullanmayı düşünüyorum.	1	3.33
Eğitim sonrasında çocuğumun oynadığı oyunların yaşına uygun olup olmadığına dikkat ediyorum.	1	3.33
Bilgisayarımızı zararlı yazılımlardan koruyarak riskleri azaltabiliriz.	1	3.33
Toplam	30	

Tablo 4.56 incelendiğinde velilerin aldıkları eğitimin, çocuklarının İnternet ortamında karşılaşılabileceği risklerden koruma konusunda kazandırdığı farkındalıklarına verdikleri cevapların, %20'si (f=6) İnternet kullanırken çocuğuyla beraber ya da aynı odada kontrol altında kullanmaya özen gösterdiklerini, %20'si (f=6) çocuğumu karşılaşılabileceği riskler konusunda bilgilendireceğini ifade etmişlerdir. Ayrıca %10'u (f=3) siber zorbalık konusunda dikkatli olmaları gerektiğini, %10'u (f=3) çocuklarının sosyal ağlardaki paylaşımlarına, arkadaşlarına dikkat ettiklerini ifade etmektedirler.

Aşağıda veli görüşlerinden bazılarına yer verilmiştir.

V11: *“Yaş gruplarına göre bilgisayarı ortak bir alanda kullanabilir, böylece kontrol altında tutabilirim, neyi nerde kullanacağını söyleyebilirim.”*

V10: *“İnternet hem yararlı hem de zararlı. Eğitim sonrasında örneğin siber zorbalığa maruz kalan çocuğun davranışlarında değişiklik oluyor. Buna dikkat ederim. Sosyal ağlarda kimlerle arkadaş oluyor. Paylaştıklarını kimler görüyor. Bunlar önemli. Oynayacağı oyunlar yaş grubuna uygun mu kontrol ederim.”*

V12: *“Daha dikkat etmeliyiz. Özellikle şifre oluşturma ve sosyal ağlarda dolaşırken. Kişisel bilgilerimi, sosyal ağlarda çektiğim fotoyu sadece tanıdıklarımla paylaşmalıyız. Bulunması zor, karışık şifreler belirlenmelidir. Siber zorbalığı ilk defa duydum. Ama çok dikkat edilmeli. Bir de bilgisayarı taratmak, yedeklemek lazım.”*

BÖLÜM V

TARTIŞMA, SONUÇ ve ÖNERİLER

5.1.Tartışma ve Sonuç

Bilgi ve iletişim teknolojilerinin hayatımıza sağladığı çeşitli kolaylıklar vardır. Bilgisayar ve İnternet dünyanın kapılarını açarak öğrenmeye, eğlenmeye ve iletişim kurmaya olanak sağlamaktadır. Ancak gerekli bilgi birikimine sahip olunmazsa zararları ile de karşılaşmaktadır. Bu amaçla eğitimin ailede başladığını düşünüldüğünde, çocuklarına rol model olan velilerin güvenli bilgisayar ve İnternet kullanımı daha da önemli olmaktadır. Böylelikle çocuklarının karşılaşabileceği zararlardan onları koruyarak, yaşam boyu öğrenen bireyler olması beklenmektedir.

Araştırma bulgularına göre, çalışmaya katılan ebeveynlerin hepsinin düzenli İnternet erişimine sahip oldukları, sosyal ağ kullanma durumlarına bakıldığında büyük çoğunluğun evet cevabı vererek sosyal ağ kullandıkları görülmektedir. Çalışmaya katılan velilerin BİT araçlarına sahip olma durumuna bakıldığında, her velinin akıllı telefonunun olduğu ve velilerin yarısının da masaüstü bilgisayara sahip olduğu görülmektedir. Velilerin günlük ortalama İnternet kullanımı genellikle 0-1 saat arasındadır. Velilerin antivirüs programı kullanma durumlarına bakıldığında çoğunluğun kullandığı görülmektedir. Düzenlenen eğitimin İnternet ortamında olması durumunda çoğunluğun katılmayacağı cevabını vermesi, velilerin yüz yüze eğitime daha çok önem verdiğini ifade edebilir.

Yaşam boyu öğrenme kavramını açıklama durumlarına bakıldığında tüm velilerin yaşam boyu öğrenme kavramından haberdar olup, çoğunluğu öğrenmenin beşikten mezara kadar devam edeceğini ifade etmişlerdir. Velilerin bu eğitime yönelmelerinin en önemli nedeni kendilerini geliştirmek istemeleridir. Bu sonuca göre yaşam boyu öğrenmenin gerekliliğinin farkında olan veliler sayesinde, çocuklarının da kendine güvenen ve öğrenmeye açık olan bireyler olması beklenmektedir.

Ayrıca yaşam boyu öğrenme süreci içinde bir yetişkin olarak kendi adlarına ne yaptığı sorusuna velilerin hepsi halk eğitim kurslarına katıldıklarını belirtmişlerdir. Bu durum velilerin yaşam boyu öğrenme bilincinde olan, kendini geliştirmek isteyen bireyler olduğunu göstermektedir. Ayaz (2016) öğretmenlerin yaşam boyu öğrenme eğilimlerini incelediği çalışmasında, yaşam boyu öğrenme düzeyi yüksek olanların kişisel ve mesleki

gelişim ile ilgili kurs, seminer, sempozyum gibi çalışmalara katılmaya daha istekli olduklarını, bu çalışmaların yaşam boyu öğrenme sürecinde önemli bir faktör olduğunu ifade etmektedir. Ayaz (2016)'nın araştırması ile bu çalışmanın bulguları benzerlik göstermektedir.

Velilerin İnterneti kullanıp kendi kendilerine öğrendikleri bir konunun olma durumunu hepsi evet olarak cevaplamıştır. Böylece ihtiyaç duyduklarında İnterneti araştırma kaynağı olarak gördükleri, teknolojiden yararlandıkları söylenebilir. BİT araçlarını kullanma konusunda kendilerini yeterli hissetme durumuna bakıldığında, çoğunluğu bazı konularda yeterli hissettiğini ifade etmişlerdir. Velilerin bu eğitime yönelmesinin BİT konusunda eksikliklerini tamamlamayabilmek olduğu söylenebilir.

Güvenli İnternet ve bilgisayar kullanımına ilişkin düzenlenen eğitime katılan velilerin eğitime katılmalarını sağlayan en önemli unsurun kendini geliştirmek olduğu görülmektedir. Böylece yaşam boyu öğrenmenin amacını desteklemektedirler. Çalışmaya katılan velilerin hepsi katılma amaçlarını gerçekleştirdiğini ifade etmişlerdir. Bu eğitimle bilgi edinip, eksikliklerini tamamlamayarak, çocuklarına yardımcı olarak, bilgisayar kullanmayı öğrenerek ve teknolojik gelişmeleri takip ederek amaçlarına ulaştıklarını belirtmişlerdir. Oskay ve Yurttaş (2013) çalışmasında ise araştırmaya katılan ebeveynlerin çocuklarının İnternet kullanımında sağladığı fayda değerlendirmesine bakıldığında ebeveynlerin çoğunluğu araştırma ve bilgi edinme açısından, ödev ve dersleri açısından fayda sağladığı görüşündedirler. Buna göre ebeveynlerin hem kendisi hem çocukları için İnternet kullanımındaki amaçları benzerlik taşımaktadır.

Velilerin hepsi okul içerisinde aldıkları bu eğitimi yakınlarına ve diğer kişilere tavsiye etmeyi düşündüklerini, nedenini eğitimin faydalı olması şeklinde belirtmişlerdir. Ayrıca çocuklarına faydalı olması ve eğitimin eğitici, bilgilendirici olması da öncelikli belirtilen nedenlerdendir. Velilerin çoğunluğu aldıkları bu eğitimde, anlatılan konuları anlamakta zorlanmadıklarını da ifade etmişlerdir.

Eğitimin bilgi güvenliğini sağlama noktasında özellikle şifre güvenliği (şifre kullanma, güvenlik kriterlerine göre şifre belirleme gibi) ve mobil güvenlik konularında fayda gördüklerini ifade etmişlerdir. Ayrıca bilgi paylaşımında dikkat edilmesi gerekenler konusunda faydalandıklarını belirtmişlerdir. Çağıltay vd. (2011) çalışmasında, araştırmaya katılan çocukların %46'sının kişisel bilgilerini korumaya yönelik kuralları bilmediği ve

doğum tarihi gibi kişisel bilgilerini herkesle paylaştığı belirtilmektedir. Ebeveynlerin bu eğitim ile bilgi paylaşımında dikkat edilmesi gerekenler konusunda eksik bilgilere sahip olan çocuklarına aktararak bilgi güvenliğine bu çalışma ile katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

Araştırma bulgularına göre, velilerin tümü alınan eğitimin çalışma/günlük hayatlarına katkı sağlayacaklarını, bu katkıyı çoğunluk çocuğuma İnternet ve bilgisayar kullanımında yardımcı olmak şeklinde ifade etmişlerdir. Ayrıca günlük yaşamda sosyal medyayı güvenli kullanabilme ve yine çocuklarına bilgi verebilmek sağladığı katkılardandır. Oskay ve Yurttaş (2013) çalışmasında, çalışmaya katılan ailelerin evlerine İnternet bağlantısı sağlamalarının en önemli nedenini; araştırmaya katılanların çoğunluğu çocuklarının faydalanması için şeklinde ifade etmiştir. Bu durumda anne-babaların her zaman öncelikli amaçlarının çocuklarına yardımcı olmak olduğu söylenebilir.

Araştırma sonuçlarına göre, eğitimin eksiklikleri sorusuna velilerin tümü içerik olarak eksiklik olmadığını, çoğunluğu ise süre olarak biraz daha olmasının daha iyi olacağını belirtmişlerdir.

Araştırma bulgularına göre, güvenli İnternet ve bilgisayar kullanımı eğitiminin fayda sağlama durumuna tüm veliler olumlu cevap vermişlerdir. Eğitimin faydalarının çocuklarına derslerde yardımcı olabilmeyi ve çocuklarının da kendilerinin de İnternette karşılaşacağı riskler ve alınması gereken önlemleri fark edebilmesini sağlama olduğunu belirtmişlerdir. Bu durum, ebeveynlerin güvenli İnternet ve bilgisayar kullanımında sadece çocukların değil yetişkinlerin de bu önlemleri bilmesi gerektiğinin çok önemli olduğunun bilincinde olduklarını yani velilerin bu konuda farkındalıklarının olduğu söylenebilir.

Bulgulara göre, velilerin bu eğitimin sonucunda çocukların güvenli İnternet ve bilgisayar kullanımına ilişkin katkı sağlayacağı düşüncesine olumlu cevap vermişlerdir. Velilerin çocuklarının İnternet kullanımını kontrol altına almasını sağlama, gözlemleyebilme, çocuklarına ihtiyaç duymaları halinde öğrendikleriyle yardımcı olabileme imkanı sağlama bu eğitimin çocuklarına yönelik belirttikleri katkılarıdır. Ayrıca yaşına uygun, güvenilir siteleri tercih etmesini sağlaması da ifade edilen diğer katkılardandır.

Araştırma sonuçlarına göre velilerin çoğunluğunun daha önce bilişim teknolojileri ile ilgili bir eğitime katılmadıkları görülmektedir. Verilen bu eğitimi velilerin tümü bilgi

edinme açısından yeterli bulduklarını ve benzer eğitimler düzenlenirse katılmak istediklerini ifade etmişlerdir. Ve benzer eğitimlere katılmak isteme nedenlerini bu eğitimin herkes için faydalı bir eğitim olması ve çevreye, çocuklarına katkı sağlamak olduğunu belirtmişlerdir.

Araştırma sonuçlarına göre, velilerin İnternet kullanımında güvenliklerini tehlikeye sokacak bir olayla velilerin çoğunluğu karşılaşmadıklarını belirtmişlerdir. Velilerin tümü alınan bu eğitimle çocuklarının İnternet ortamındaki davranışlarını değerlendirme açısından katkı sağladığını düşündüklerini, bu eğitimi aldıktan sonra çocuklarının İnternet ortamında istenmeyen davranışları yaptığını velilerin yarısı fark ettiğini, yarısı fark etmediğini dile getirmiştir. Fark eden velilerin karşılaştıkları olumsuz davranışların çoğunluğu girdiği sitelerin güvenli olup olmadığına bakmadan açmak ya da güvenli olmayan sitelere girmek, uzun süre akıllı telefon, tablet, PC kullanımı ve İnternete fazla vakit geçirerek iletişim kurmama olduğu belirtilmiştir. Bu olumsuz davranışlara yönelik nasıl bir yol izleyeceğine, velilerin çocuğunun nerelere girdiği konusunda kontrollü davranmak, tablet, telefon kullanımında süre kısıtlaması yapılması, güvenilir sitelere girmesini (http ile başlayan) sağlamak ile Akbulut'un (2013) çalışma önerilerini destekler niteliktedir. Demirel, Yörük ve Özkan (2012) çalışmasında ebeveynlerin çocuklarının İnternet kullanımına getirdikleri kurallar incelendiğinde bazı sitelere girmeyi yasakladığını, İnternette geçirilecek zamanı sınırladığını belirtmişlerdir. Ayrıca Holloway, Green ve Brady (2013) çalışmasında ebeveynlerin çocuklarının ekran zamanını kısıtlaması gerektiğini belirtmesi, velilerin olumsuz davranışlara yönelik çözüm yolu olarak verdiği ifadeyi destekler niteliktedir. Tercan, Sakarya ve Çoklar (2012) çalışmasında öğrenciler tarafından ifade edilen ailelerinin İnternet kullanımı konusunda aldığı tedbirler ile benzerlik göstermektedir.

Araştırma sonuçlarına göre, velilerin bilgi güvenliğinde yetişkinler açısından en çok güvenli İnternet kullanımına ve ardından sosyal ağ güvenliğinde ihtiyaç duyduklarını; bu eğitimi aldıktan sonra ise en çok sosyal ağ güvenliği, sonrasında güvenli İnternet kullanımına ihtiyaç duyulduğunu ifade etmişlerdir. Avinç'e (2017) göre, çocukların İnternetteki gerçek bilgi ve yorumlama ayırımını yapamamalarından dolayı sosyal ağlarda karşılaştıkları durumları sağlıklı şekilde değerlendirememeleri de ailelerin endişe duymasına neden olmaktadır. Bu durum velilerin yetişkin eğitimi açısından sosyal medya kullanımına ihtiyaç duymasını açıklamaktadır.

Araştırma sonuçlarına göre, velilerin çoğunluğun eğitim öncesinde sosyal mühendislik ile ilgili bir olayla karşılaşmadıklarını, eğer karşılaşmış olurlarsa çözüm önerisi olarak öncelikle polise bildireceklerini belirtmişlerdir. Ayrıca kişisel bilgilerini, şifrelerini, hesap numarasını şüphelendiği kişilerle vs. paylaşmayacaklarını ifade etmişlerdir.

Araştırma sonuçlarına göre, velilerin hepsi verilen eğitimin şifre oluşturma konusunda farkındalık oluşturduğunu, kazandırdıkları farkındalıkları kendisine ait kişisel şifre belirlemenin ve paylaşmamanın önemli olduğunu anladıklarını, eskiden kolay şifre tercih ettiklerini (örneğin doğum tarihi gibi), ama artık zor şifreler tercih ettiklerini, güvenlik kriterlerine göre zor şifre belirlemenin, kötü insanlara karşı zarara uğramayı engellemesi şeklinde belirtmişlerdir. Karaoğlan Yılmaz ve Çavuş Ezin (2017) çalışmasında ebeveynlerin şifre güvenliğini sağlamaya yönelik kolay tahmin edilemeyen karmaşık şifreler oluşturma ve harf, rakam ve özel karakterden oluşan şifreler oluşturmaya çalışmaları eğitim sonrasında velilerin verdikleri cevapları destekler niteliktedir. Yılmaz ve diğerleri (2017) lise öğrencilerinin güvenli bilgisayar ve İnternet kullanım farkındalıklarının incelediği çalışmasında şifre güvenliğine yönelik olarak öğrencilerin büyük bir kısmının güvenilir ve elde edilmesi zor olan şifreler oluşturmamaları, eğitim öncesinde velilerin karşılaştığı sonuç ile benzerlik göstermektedir.

Araştırma sonuçlarına göre velilerin çoğunluğu sosyal ağlar konusunda gerekli güvenlik önlemlerini almadıklarını, ancak bu eğitim ile farkındalık kazandıklarını ifade etmişlerdir. Verilen bu eğitimin sosyal ağların güvenli kullanımında etkileri incelendiğinde, çoğunluğu sosyal ağlarda paylaşımlarda sadece arkadaşlarını yaparak daha güvenli davrandıklarını ve güvenlik-gizlilik ayarlarını yaptıklarını belirtmişler. Akgün ve Topal (2015), üniversite öğrencileri ile yaptığı çalışmasında, öğrencilerin sosyal ağ güvenliği konusunda sosyal ağlardaki gizlilik ve güvenlik ayarlarında düzenleme yapıp, kişisel bilgilerin korunmasına önem vermeleri ile eğitim sonrası veli görüşleri ile benzerlik göstermektedir. Yorgancı (2018) çocukların sosyal medya kullanımlarına yönelik ebeveyn tutumlarının incelendiği çalışmasında bazı ebeveynlerin, sosyal medya kavramını tam olarak bilmedikleri ve bu durum sebebiyle çocukların sosyal ağları kullanımları konusunda yeteri kadar bilinçli davranmadıkları tespit edilmiştir. Sosyal ağların yararları olduğunu dile getiren ebeveynlerin devamında verdiği cevaplarda zararları ve alınması gereken tedbirlerden çelişkili tutumlar sergilemişlerdir. Bu durum eğitim öncesi velilerin

görüşlerini destekler niteliktedir. Bu nedenle öncelikle velilere verilecek eğitim çocuklarına da oldukça katkı sağlayacağı düşünülebilir.

Verilen eğitimin, velilerin bilgisayarlarını ya da diğer elektronik cihazlarını zararlı yazılımlardan koruma konusunda farkındalık oluşturmaya velilerin hepsi olumlu cevap vermiştir. Velilerin çoğunluğu eğitim öncesinde yapmadıkları ancak eğitim sonrasında yapacakları durumların oluştuğunu ifade etmişlerdir. Tekerek ve Tekerek'in (2013) araştırmasında da, kötü amaçlı yazılım denetlemesi yapma, belgelerin korunması, kişisel bilgisayar güvenliği, güvenlik duvarı ve filtreleme yazılımları kullanımı gibi konularda öğrencilerin farkındalıklarının düşük olması ile benzerlik göstermektedir. Eğitim sonrası velilerin çoğunluğu bilgisayarlarda ya da mobil cihazlarda antivirüs programı kullanmak gerektiğini belirterek bu konuda farkındalıklarının arttırdığını ifade etmişlerdir. Ayrıca Karaoğlan Yılmaz, Yılmaz ve Sezer (2014) çalışmasında zararlı programlardan korunmak adına üniversite öğrencilerinin aldıkları önlemlere bakıldığında, antivirüs programı kullanma ve antivirüs programını güncelleme ifadeleri de velilerin ifadesini desteklemektedir.

Velilerin bu eğitim sonrasında tümü evlerinde kullandıkları modemlerinin şifre güvenliğine önem verme konusunda farkındalık oluşturmaya durumuna olumlu cevap vermişlerdir. Modem şifresinin aile üyeleri dışında paylaşılmaması gerektiğini (Karaoğlan Yılmaz, Yılmaz ve Sezer, 2014), velilerin çoğunluğu eğitimin kazandırdığı farkındalıklar olarak belirtmiştir. Ayrıca modemin ilk şifresinin değiştirilmesi gerektiği, belirlenecek şifrelerin güvenlik kriterlerine göre zor belirlenmesi ve modemi ortak kullanılmaması gerektiği velilerin belirttiği diğer farkındalıklardandır. Karaoğlan Yılmaz ve Çavuş Ezin (2017) çalışmasında ebeveynlerin İnternet bağlantısının güvenliğini sağlamak için modem şifresini tahmin edilmesi zor olan, güçlü şifrelerden oluşturduklarını ve kimse ile paylaşmadıklarını ifade etmesi ile çalışmanın sonucu ile benzerlik göstermektedir.

Verilen eğitimin, çocuklarının internet ortamında karşılaşılabileceği risklerden koruma konusunda farkındalık oluşturduğunu ve eğitim öncesinde yapmadıkları ancak eğitim sonrasında yapacakları durumların oluştuğunu velilerin tümü belirtmiştir. Riskler konusunda çocuklarını bilgilendireceğini ve İnternet kullanırken çocuğuyla beraber ya da aynı odada kontrol altında kullanmaya özen gösterdiklerini ifade etmişlerdir. Ogur (2016) çalışmasında öğrencilerin İnternette yaptığı etkinliklere ebeveynlerin tepkisi

incelendiğinde İnternette oyun oynama, video izleme ve müzik dinleme gibi etkinliklere ebeveynlerin bilgileri dâhilinde ya da denetim altında izin vermekte oldukları, velilerin eğitim sonrası davranışları ile benzerlik göstermektedir. Ayrıca annelerin İnternet kullanmayı bilme düzeyine öğrencilerin çoğunluğu annesinin İnternet kullanmayı bilmediğini belirtmiştir. Bu durum ebeveynler ne kadar İnternet konusunda bilinçli olsalar da, bu konuda eğitim almaları gerektiğini göstermektedir. Bu amaçla düzenlenen eğitimler oldukça önemli yer tutmaktadır.

5.2. Öneriler

Gelişimin hayat boyu devam ettiğini düşündüğümüzde her bireyin yeterli bilgi ve becerilere sahip olması gerekmektedir. Teknolojinin hayatımızın her anında vazgeçilmez olması bilgi güvenliği ile bilgisayar ve İnternetin güvenli kullanımını daha da önemli hale getirmiştir. İnternet ortamındaki risklerle en çok karşılaşan teknoloji çağında doğan çocuklardır. Bu nedenle bilinçli ailelerin oluşturulması amacıyla velilere yönelik güvenli İnternet kullanımı eğitimi verilmiştir. Öneriler aşağıda yer almaktadır:

- Alan yazındaki çalışmalara bakıldığında yetişkinlerin eğitilmiş olmalarının bile bilgi güvenliği konusunda eksikliklerini kapatamadığı görülmektedir. Bu nedenle farklı kurumlarda çalışan yetişkinlere güvenli İnternet ve bilgisayar kullanımı konusunda eğitim verilmesi önerilebilir.
- Alan yazında anne babalara İnternetin bilinçli kullanımına yönelik görüşlerini belirlemeye yönelik çalışmalar yapılmıştır. Ancak eksikliklerine yönelik hayat boyu öğrenme yetişkin eğitimi kapsamında okul-aile işbirliği ile velilere belli aralıklarla eğitimler düzenlenerek, velilerin sosyalleşmesi ve kendini geliştirmesi sağlanabilir.
- Çalışmaya katılan anne babaların çocukları 5. ve 6. sınıfta öğrenim görmektedirler. Öğrenciler zorunlu ders olarak yer alan bilişim teknolojileri ve yazılım dersini okulda almaktadır. Çocukların da güvenli İnternet ve bilgisayar kullanımı konusunda görüşlerine başvurularak hem veri çeşitliliği, hem de müfredata yönelik değerlendirmeler yapılması sağlanabilir.
- Çalışmada nitel yöntem kullanılarak araştırma derinlemesine incelenmeye çalışılmıştır, nicel bulgularla desteklenmesi sağlanabilir.
- Çalışma içerisinde öğrenci velileri bilgi güvenliği noktasında ihtiyaç duydukları alanları sosyal ağ güvenliği ve güvenli İnternet kullanımı olarak ifade etmişlerdir.

Bu amaçla eğitim içerisinde sosyal ağ güvenliği ayrı bir çalışma konusu olarak tercih edilebilir.

- Çalışmaya katılan velilerin ulaşım problemi olduğu için süre kısıtlamasına gidilmiştir, ancak veliler de eğitimi faydalı buldukları ve benzer eğitimlere katılmak istemelerinden dolayı veli sayısı artırılarak yeni çalışmalar yapılabilir, ayrıca 7. ve 8. sınıflarda öğrenim gören çocukların velileri de tercih edilerek farklılık sağlanabilir.
- Öğrencilere güvenli İnternet ve bilgisayar kullanımı konusunda anket çalışması yapılarak eksikliklerine bakılarak, düzenlenecek eğitimin içeriğine karar verilebilir. Böylelikle yaşam boyu öğrenme sürecinde yetişkin eğitime destek verilebilir.
- Velilerin çocuklarının İnternet ortamında karşılaşabileceği riskler konusunda oldukça endişelendiklerini, bu amaçla eğitime katılmalarından dolayı İnternet ortamında riskler konusu yeni bir çalışma konusu olarak tercih edilebilir.

KAYNAKÇA

- Akbaba, S., & Eroğlu, Y. (2013). İlköğretim öğrencilerinde siber zorbalık ve mağduriyetin yordayıcıları. *Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 26(1), 105-122.
- Akkoyunlu, B., & Tuğrul, B. (2002). Okulöncesi çocukların ev yaşantısındaki teknolojik etkileşimlerinin bilgisayar okuryazarlığı becerileri üzerindeki etkisi. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 23(23), 12-21.
- Arachchilage, N.A.G., & Love, S. (2014). Security awareness of computer users: A phishing threat avoidance perspective. *Computers in Human Behavior*, 38, 304-312.
- Arıcak, T., Siyahhan, S., Uzunhasanoğlu, A., Sarıbeyoğlu, S., Çıplak, S., Yılmaz, N., ve Memmedov, C. (2008). Cyberbullying Among Turkish Adolescents. *Cyberpsychology & Behaviour*, 11(3),253-261. [http://eukidsonline.metu.edu.tr/file/Arıcak_et_al\(08\).pdf](http://eukidsonline.metu.edu.tr/file/Arıcak_et_al(08).pdf) 3 Ocak 2019 tarihinde alınmıştır.
- Arıcak, O. T. (2009). Psychiatric symptomatology as a predictor of cyberbullying among university students. *Eurasian Journal of Educational Research (EJER)*, 34,167-184.
- Aslan, A. (2016). *Türkiye'de çocukların güvenli İnternet kullanımında 2010-2015 yılları arasındaki değişimler ve uygulamaların yansımaları* Yayınlanmış Doktora Tezi, Atatürk Üniversitesi, Erzurum.
- Avinç, Z. (2017). *0-8 yaş arasındaki çocukların internet ve mobil teknoloji alışkanlıkları ve güvenli internet kullanımı* Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Atatürk Üniversitesi, Erzurum.
- Ayas, T., & Horzum, M. B. (2013). İlköğretim öğrencilerinin internet bağımlılığı ve aile internet tutumu. *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, 4(39), 46-57.
- Ayaz, C. (2016). *Öğretmenlerin yaşam boyu öğrenme eğilimlerinin bazı değişkenler açısından incelenmesi* Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Bartın Üniversitesi, Bartın.
- Baaij, E. (2012). *Safe Internet Use* (Master's thesis), University of Twente, Holland.
- Bağcı, E. (2011). Avrupa birliği'ne üyelik sürecinde Türkiye'de yaşam boyu eğitim politikaları. *Ondokuz Mayıs Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 30(2), 139-173.
- MEB (2009). Hayat boyu öğrenme strateji belgesi. <http://mesbil.meb.gov.tr> web adresinden 01 Eylül 2017 tarihinde indirildi.
- Baykal, F. (2016). *Lise öğrencilerinde siber zorbalık ve mağduriyetin ailedeki koruyucu etmenlerle ilişkisi: Afyonkarahisar ili örneği* Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Afyon Kocatepe Üniversitesi, Afyon.
- Beder, A., & Ergün, E. (2015). Ortaokul öğrencilerinin güvenli internet kullanım durumlarının belirlenmesi. *Journal of Education Sciences & Practices*, 14(27), 23-41.

- Bilen, K., Ercan, O., & Gülmez, T. (2014). Sosyal ağların kullanım amacı ve benimsenme süreci; Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi Örneği. *Eğitim ve Öğretim Araştırmaları Dergisi*, 3(1), 115-123.
- BTK (2018). İnternetin Bilinçli Ve Güvenli Kullanımı Saha Çalışması Raporu. <https://www.guvenliweb.org.tr/dosya/oZPyg.pdf> adresinden 15.03.2019 tarihinde alınmıştır.
- Canbek, G., & Sağıroğlu, Ş. (2007a). Çocukların ve gençlerin bilgisayar ve internet güvenliği. *Politeknik Dergisi*, 10(1), 33-39.
- Canbek, G., & Sağıroğlu, Ş. (2007b). Kötücül Ve Casus Yazılımlar: Kapsamlı Bir Araştırma. *Gazi Üniversitesi Mühendislik-Mimarlık Fakültesi Dergisi*, 22(1), 121-136.
- Canbek, G., & Sağıroğlu, Ş. (2006). Bilgi, bilgi güvenliği ve süreçleri üzerine bir inceleme. *Politeknik Dergisi*, 9(3), 165-174.
- Cengizhan, C. (2005). Öğrencilerin bilgisayar ve internet kullanımında yeni bir boyut: İnternet bağımlılığı. *Atatürk Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Dergisi*, 2005(22), 83-98.
- Chusavitina, G. N., & Zerkina, N. N. (2016). Elaboration of Approaches to Internet Negative Impact Resistance for University Students. *World Journal on Educational Technology: Current Issues*, 8(3), 231-237.
- Çağıltay, K., Karkuş, T., Kurşun, E., Kaşıkçı, D. N., Cankar, I., & Bayzan, S. (2011). *The Use Of Social Networks Among Children In Turkey, Paper Presented In Eu Kids Online II Final Conference*, London, UK, 22-23 September, 2011.
- Çakır, S., & Kesler, M. (2012). Bilgisayar güvenliğini tehdit eden virüsler ve antivirüs yazılımları. *XIV. Akademik Bilişim Konferansı Bildirileri*, 01-03 Şubat 2012, Uşak.
- Çelen, F. K., Çelik, A., & Seferoğlu, S. S. (2011). Çocukların internet kullanımları ve onları bekleyen çevrim-içi riskler. *Akademik Bilişim*, 2-4 Şubat 2011, Malatya.
- Demirel, M. (2009, May). Yaşam boyu öğrenme ve teknoloji. In *9th International Educational Technology Conference (IETC2009)*, 6-8 Mayıs 2009, Hacettepe Üniversitesi, Ankara.
- Demirel, M., Yörük, M., & Özkan, O. (2012). Çocuklar için güvenli internet: güvenli internet hizmeti ve ebeveyn görüşleri üzerine bir araştırma- Safe internet for children: a study on safe internet service and parental views. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 4(7), 54-68.
- Dooley, J.J., Cross, D., Hearn, L. , & Treyvaud, R. (2009). Review of existing Australian and international cyber-safety research. Child Health Promotion Research Centre, Edith Cowan University, Perth.
- Eren, V., & Aydın, A. (2014). Sosyal medyanın kamuoyu oluşturmadaki rolü ve muhtemel riskler. *Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi Sosyal ve Ekonomik Araştırmalar Dergisi*, 2014(3), 197-205.

- EU Kids Online II Türkiye (2010). Avrupa çevrimiçi çocuklar araştırma projesi türkiye sonuçları. [Çevrim-içi: <http://eukidsonline.metu.edu.tr>], Erişim Tarihi 20 Eylül 2017.
- European Commission (2006). Adult learning: It is never too late to learn. Brussels: European Commission. <https://publications.europa.eu> adresinden 24 Mayıs 2019 tarihinde alınmıştır.
- Fussell, R.S., (2005). Protecting Information Security Availability Via self-adapting Intelligent Agents. *Military Communications Conference*, IEEE, 17-20October, 2005, Atlantic City, NJ.
- Gökkaya, Z. (2014). Yetişkin eğitiminde yeni bir yaklaşım: oyunlaştırma. *HAYEF: Journal of Education*, 11(1), 71-84.
- Holloway, D. J., Green, L. R., & Brady, D. J. (2013). 0-8: Young Children's Internet Use. *ANZCA Conference 'Global Networks - Global divides': Bridging new and traditional communication challenges*, 3-5 July 2013, Australia.
- İnan, T. (2014). Medya okuryazarlığı: ortaokul öğrencilerinin ebeveynlerinin televizyon ve internete ilişkin tutum ve davranışlarının incelenmesi. *Journal of International Social Research*, 7(35), 818-835.
- Jain, A., Tailang, H., Goswami, H., Dutta, S., Sankhla, M. S., & Kumar, R. (2016). Social Engineering: Hacking a Human Being through Technology. *IOSR Journal of Computer Engineering*, 18(5), 94-100.
- Kara, S. (2011). *İlköğretim okullarında görev yapan öğretmenlerin bilgi ve iletişim teknolojileri yeterliliklerinin belirlenmesi, İstanbul örneği* Yayınlanmamış Doktora Tezi, Bahçeşehir Üniversitesi, İstanbul.
- Karakuş, T., Çağıltay, K., Kaşıkçı, D., Kurşun, E., & Ogan, C. (2014). Türkiye ve Avrupa'daki çocukların internet alışkanlıkları ve güvenli internet kullanımı. *Eğitim ve Bilim*, 39(171), 230-243.
- Karakasiliotis, A., Furnell, S. M., & Papadaki, M. (2006). Assessing end-user awareness of social engineering and phishing. *7th Australian Information Warfare and Security Conference*, 4th - 5th December, 2006, Australia.
- Karaoğlan Yılmaz, F. G. & Ezin, Ç. Ç. (2017). Ebeveynlerin bilgi güvenliği farkındalıklarının incelenmesi. *Eğitim Teknolojisi Kuram ve Uygulama*, 7(2), 41-57.
- Karaoğlan Yılmaz, F. G., Yılmaz, R., & Sezer, B. (2014). Üniversite öğrencilerinin güvenli bilgi ve iletişim teknolojisi kullanım davranışları ve bilgi güvenliği eğitimine genel bir bakış. *Bartın Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 3(1), 176-199.
- Kavuk Kalender, M., & Keser, H. (2018). Cyberbullying Awareness in Secondary and High Schools. *World Journal on Educational Technology: Current Issues*, 10(4), 25-36.
- Kaya, K., & Tuna, M. (2010). Popüler kültürün ilköğretim çağındaki çocukların aile içi ilişkileri üzerindeki etkisi. *Süleyman Demirel Üniversitesi Fen Edebiyat Fakültesi Sosyal Bilimler Dergisi*, (2010)21, 237-256.

- Kenar, İ. (2012). Teknoloji ve derslerde teknoloji kullanımına yönelik veli tutum ölçeği geliştirilmesi ve tablet PC uygulaması. *Eğitim Bilimleri Araştırmaları Dergisi*, 2(2), 123-139.
- Kowalski, R. M., & Limber, S. P. (2007). Electronic bullying among middle school students. *Journal of Adolescent Health*, 41(6), 22-30.
- Mart, İ. (2012). *Bilişim kültüründe bilgi güvenliği farkındalığı* Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi, Kahramanmaraş.
- MEB (2009). Türkiye Hayat Boyu Öğrenme Strateji Belgesi. Milli Eğitim Bakanlığı. <http://mesbil.meb.gov.tr/genel/hayat%20boyu%20C3%B6%C4%9Frenme%20dokum an.pdf> 19.04. 2019 tarihinde alınmıştır.
- Miser, R. (2002). Küreselleşen dünyada yetişkin eğitimi. *Ankara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 35(1), 55-60.
- Miles MB, Huberman AM. Qualitative data analysis: an expanded sourcebook. 2nd ed. Thousand Oaks (CA): SAGE Publications; 1994.
- Murray, D. L. (2014). *A survey of the practices and perceptions of students in one catholic high school on the use of the internet regarding safety, cyberbullying, and sexting* Unpublished Doctorate Dissertation, The University of San Francisco, America.
- Numanoğlu, G., & Bayır, Ş. (2012). İlköğretim ikinci kademe öğrencilerinin sınıf düzeylerine göre internet kullanımları. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 10(2), 295-323.
- Odabasi, H. F. (2005). Parent's Views on Internet Use. *TOJET: The Turkish Online Journal of Educational Technology*, 4(1), 38-45.
- Ogur, B. (2016). *Ortaokul öğrencilerinin internet kullanım alışkanlıklarının araştırılması* Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Atatürk Üniversitesi, Erzurum.
- Orhan, F., & Akkoyunlu, B. (2004). İlköğretim öğrencilerinin internet kullanımları üzerine bir çalışma. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 26(26), 107-116.
- Oskay Yurttaş, G. (2013). *İnternet kullanım alışkanlıkları açısından ilköğretim 5.-6.-7.-8. sınıf öğrencilerinin durumu-İnternet kullanımı ile ilgili ailelerin değerlendirmeleri* Yayınlanmamış Doktora Tezi, Başkent Üniversitesi, Ankara..
- Özdemir, M., & Akar, F. (2011). Lise öğrencilerinin siber-zorbalığa ilişkin görüşlerinin bazı değişkenler bakımından incelenmesi. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi*, 4(4), 605-626.
- Özden, M. Y., & Durdu, L. (2016). *Eğitimde üretim tabanlı çalışmalar için nitel araştırma yöntemleri*. Anı Yayıncılık, Ankara.
- Öztürk, Ö. (2009). E-postalarda spam sorunu ve çözüm önerileri. *Uzmanlık Tezi*, Bilgi Teknolojileri ve İletişim Kurumu, Ankara.
- Saban, A., & Ersoy, A. (2016). *Eğitimde nitel araştırma desenleri*. Ankara: Anı yayıncılık.

- Sağıroğlu, Ő., & Bulut, H. (2009). Mobil ortamlarda bilgi ve haberleşme güvenliği üzerine bir inceleme. *Gazi Üniversitesi Mühendislik-Mimarlık Fakültesi Dergisi*, 24(3).499-507.
- Sarıbeyoğlu, S., Cıplak, S., Yılmaz, N., & Memmedov, C. (2008). Cyberbullying among Turkish Adolescents. *Cyberpsychology & Behavior*, 11(3), 253-261.
- Shillair, R., Cotten, S. R., Tsai, H. Y. S., Alhabash, S., LaRose, R., & Rifon, N. J. (2015). Online safety begins with you and me: Convincing Internet users to protect themselves. *Computers in Human Behavior*, 48, 199-207.
- Smith, C. S. (2007). *How to Protect Your Children on the Internet: A Roadmap for Parents and Teachers*. Greenwood Publishing Group, Westport, London.
- Smith, P. K., Mahdavi, J., Carvalho, M., & Tippett, N. (2006). *An investigation into cyberbullying, its forms, awareness, and impact, and the relationship between age and gender in cyberbullying*. London: Goldsmith College, University of London.
- Smer, N. (2001). İnternet kullanımının toplumsal katılım ve iliŐkiler üzerine etkileri ve internet bağımlılığı. *Bilişim Toplumuna Giderken Psikoloji, Sosyoloji ve Hukukta Etkiler Sempozyumu*, 23-24 Mart Ankara.
- Şahin, M., Sarı, S. V., zer, ., & Er, S. H. (2010). Lise ğrencilerinin siber zorba davranışlarda bulunma ve maruz kalma durumlarına ilişkin görüşleri. *Süleyman Demirel Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 2010(21), 257-270.
- Şahinaslan, E., Kantürk, A., Şahinaslan, ., & Borandağ E. (2009) Kurumlarda bilgi güvenliği farkındalığı, önemi ve oluşturma yöntemleri, *XI. Akademik Bilişim Konferansı*, 11-13 Şubat, Harran Üniversitesi, Őanlıurfa.
- Tekerek, M., & Tekerek, A. (2013). A research on students' information security awareness. *Turkish Journal of Education*, 2(3), 61-70.
- Tekin, A., & Polat, E. (2016). Ortaokul ğrenci velilerinin güvenli internet kullanımı farkındalığı. *Journal of Instructional Technologies & Teacher Education*, 5(2), 80-92.
- Topçu Uzer, ., & Tanrıku, İ. (2017). Siber zorbalığı nleme ve müdahale programları: ulusal bir alanyazın taraması. *Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 1(30), 1-17.
- Tuncer, M. , & Dikmen, M. (2016). Sosyal ağlarda bekliyor yeni tehlike: Siber zorbalık. Bildiri, Fırat Üniversitesi. 30 Mayıs 2019 tarihinde <https://openaccess.firat.edu.tr/xmlui/handle/11508/9302> adresinden alındı.
- Türkiye İstatistik Kurumu (2018). Hanehalkı Bilişim Teknolojileri Kullanım Araştırması, 2018. Haber Bülteni, 16198, 22.08.2018 tarihinde alınmıştır.
- Türkoğlu, A. , & Ua, S. (2011). Türkiye'de halk eğitimi: tarihsel geliŐimi, sorunları ve çözüm nerileri. *Adnan Menderes Üniversitesi Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Dergisi*, 2(2),48-62. Retrieved from <http://dergipark.org.tr/adeuefbeder/issue/33887/375224>.

- Uluçay, D. M., & Melek, G. (2017). Cyberbullying at Schools in Turkey: A Literature Review. *AJIT-e*, 8(30), 91-106.
- UNESCO (2016). Lifelong learning. 20.11.2016 tarihinde <http://uil.unesco.org/home/programme-areas/lifelong-learning-policies-and-strategies/news-target/lifelonglearning/9bf043146eaa0985e05daa9e12135f5b/> adresinden ulaşılmıştır.
- Yavanoğlu, U., Sağıroğlu, Ş., & Çolak, İ. (2012). Sosyal ağlarda bilgi güvenliği tehditleri ve alınması gereken önlemler. *Politeknik Dergisi*, 15(1), 15-27.
- Yazar, T. (2012). Yetişkin eğitiminde hedef kitle. *Dicle Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 4(7), 21-30.
- Yıldırım, A., & Şimşek, H. (2016). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri* (10. Baskı) Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Yıldırım, N., & Varol, A. (2013). Sosyal ağlarda güvenlik: Bitlis Eren ve Fırat Üniversitelerinde gerçekleştirilen bir alan çalışması. *Türkiye Bilişim Vakfı Bilgisayar Bilimleri ve Mühendisliği Dergisi*, 6(1), <http://dergipark.org.tr/tbbmd/issue/22246/238802>. adresinden alınmıştır.
- Yılmaz, R. (2014). *Çevrimiçi öğrenmede etkileşim ortamının ve üstbilişsel rehberliğin akademik başarı, üstbilişsel farkındalık ve işlemsel uzaklığa etkisi* Yayınlanmamış Doktora Tezi, Ankara Üniversitesi, Ankara.
- Yılmaz, R., & Karaoğlan Yılmaz, F. G. (2018). Eğitim yöneticilerinin hayat boyu öğrenme süreçleri bağlamında bilgi ve iletişim teknolojilerinden yararlanma durumlarının incelenmesi. *II International Congress on Science and Education*. 28-30 Eylül, Afyon.
- Yılmaz, R., Karaoğlan Yılmaz, F. G., Öztürk, H. T., & Karademir, T. (2017). Lise öğrencilerinin güvenli bilgisayar ve internet kullanım farkındalıklarının incelenmesi: Bartın ili örneği. *Pegem Eğitim ve Öğretim Dergisi*, 7(1), 83-114.

EKLER

EK1-Kişisel Bilgiler Formu

Değerli Veliler, Kişisel Bilgiler Formunda sizinle ilgili bir kısım bilgilere yer verilmiştir. Bu ifadelerle ilgili size en uygun gelen seçeneği (X) ile işaretleyiniz. Araştırmaya destek olduğunuz için teşekkür ediyorum.

1- Cinsiyetiniz: () Kadın () Erkek

2- Yaşınız:

3- Öğrenim Durumunuz: () İlkokul () Ortaokul () Lise () Üniversite
() Lisansüstü

4-Mesleğiniz:

5-Medeni Durumunuz:.....

6-Kişisel bilgisayarınız var mı ? (Birden çok şık işaretleyebilirsiniz.)

() Dizüstü () Masaüstü () Tablet PC () Akıllı Telefon () Hayır yok

7-Düzenli İnternet erişimine sahip misiniz?

() Evet () Hayır

8-Günlük ortalama İnternet kullanım süreniz nedir? (Lütfen belirtiniz.)

() 0-1saat () 1-4 saat () 4-7saat () 7saat ve üstü

9-Sosyal ağ kullanıyor musunuz? (Örneğin, Facebook ...)

() Evet () Hayır

10- Anti virüs programı kullanıyor musunuz?

() Evet () Hayır

11-Bu eğitim İnternet ortamında yapılıyor olsaydı katılmak ister miydiniz?

() Evet () Hayır

12-Yaşam boyu öğrenme kavramı size neyi ifade ediyor? Açıklayınız.

13- Yaşam boyu öğrenme süreci içinde bir yetişkin olarak kendi adınıza neler yapıyorsunuz? (Halk eğitim kurslarına katılma gibi.)

14- İnterneti kullanarak (Örneğin YouTube'daki videoları izleyip) kendi kendinize öğrendiğiniz bir konu oldu mu? Açıklayınız.

15-Bilgi ve iletişim teknolojileri araçlarını kullanma konusunda kendinizi yeterli hissediyor musunuz?

() Evet () Hayır () Bazı konularda yeterli hissediyorum.

EK2- Yarı yapılandırılmış Görüşme Formu

Değerli Veliler, Güvenli İnternet ve Bilgisayar Kullanımı konulu eğitim ile ilgili kişisel görüşlerinize yer verilmiştir. Araştırmaya destek olduğunuz için teşekkür ediyorum.

- 1) Güvenli İnternet ve bilgisayar kullanımına ilişkin düzenlenen eğitime katılmanızı sağlayan unsur/unsurlar nelerdir? (Kendini geliştirme, mesleki gelişime katkı sağlama, sosyalleşme, kursun yakınlığı, teknolojik gelişmelere uyum sağlayabilmek için vb.)
- 2) Okul içerisinde aldığınız bu eğitimin katılma amacınızı gerçekleştirdiğini düşünüyor musunuz? Nedenini belirterek açıklayınız?
- 3) Okul içerisinde aldığınız bu eğitimi yakınlarınıza ve diğer kişilere tavsiye etmeyi düşünüyor musunuz? Nedenini belirterek açıklayınız.
- 4) Okul içerisinde aldığınız bu eğitimde size anlatılan konu/konuları anlamakta zorlandınız mı? Cevabınız evet ise hangi konu/konuları anlamakta zorluk yaşadığınızı nedenini belirterek açıklayınız.
- 5) Aldığınız eğitimin bilgi güvenliğini sağlama noktasında ne gibi faydalarının olduğunu düşünüyorsunuz? Neden?
- 6) Okul içerisinde aldığınız eğitimin çalışma/günlük hayatınıza katkı sağlayacağını düşünüyor musunuz? Cevabınız evet ise hangi yönlerden katkı sağlayacağını açıklayınız.
- 7) Okul içerisinde aldığınız bu eğitimin eksiklikleri olduğunu düşünüyor musunuz? Cevabınız evet ise bu eksiklerin neler olduğunu ve bu eksiklikleri nasıl giderebileceğinizi açıklayınız.
- 8) Verilen eğitimin süre bakımından yeterli olduğunu düşünüyor musunuz? Eğer cevabınız hayır ise neler yapılabileceğini açıklayınız.
- 9) Güvenli İnternet ve bilgisayar kullanımı eğitiminin sizin için faydalı olduğunu düşünüyor musunuz? Cevabınız evet ise hangi açılardan faydalı olduğunu, hayır ise neden böyle düşündüğünüzü belirtebilir misiniz?
- 10) Bu eğitimin sonucunda çocuklarınıza güvenli İnternet ve bilgisayar kullanımına ilişkin katkı sağlayacağını düşünüyor musunuz? Cevabınız evet ise nedenini belirterek açıklayınız.

- 11) Daha önce bilişim teknolojileri ile ilgili herhangi bir eğitime katıldınız mı? Cevabınız evet ise katıldığınız eğitimin içeriği hakkında bilgi verebilir misiniz?
- 12) Bu eğitimin güvenli İnternet ve bilgisayar kullanımına ilişkin bilgi edinme açısından yeterli olduğunu düşünüyor musunuz? Bundan sonra benzer eğitimler olsa katılmayı düşünür müsünüz? Nedenini belirterek açıklayınız.
- 13) İnternet kullanımında güvenliğinizi tehlikeye düşüren bir olayla karşılaştınız mı? Cevabınız evet ise bu eğitimi aldıktan sonra böyle bir durumla karşılaşırsanız ne yaparsınız?
- 14) Bu eğitimi aldıktan sonra çocuklarınızın İnternet ortamındaki davranışlarını değerlendirme açısından katkı sağladığını düşünüyor musunuz? Örneğin bu eğitimi aldıktan sonra çocuklarınızın İnternet ortamında istenmeyen davranışları yapıp yapmadığını fark ettiniz mi? Cevabınız evet ise hangi olumsuz davranışları yaptığını ve bu olumsuz davranışlara yönelik nasıl bir yol izleyeceğinizi açıklayınız.
- 15) Sizce yetişkinler açısından bilgi güvenliğinin hangi noktalarında eğitime ihtiyaç duyulmaktadır? Bu eğitimi aldıktan sonra yetişkinler açısından bilgi güvenliğinin hangi noktalarında (Sosyal ağ güvenliği, güvenli İnternet kullanımı, antivirüs kullanımı, telefon kullanımı vb.) eğitime ihtiyaç duyulduğunu düşünüyorsunuz?
- 16) Eğitim öncesinde sosyal mühendislik ile ilgili bir olayla karşılaştınız mı? Bu eğitim sonrası böyle bir durumla karşılaşırsanız ne gibi çözüm önerileri getirirsiniz?
- 17) Bu eğitim sizde kişisel bilgisayarınızda şifre oluşturma-kullanma konusunda farkındalık oluşturdu mu? Nedenini belirterek açıklayınız.
- 18) Sosyal ağlar konusunda gerekli güvenlik önlemlerini aldığınızı düşünüyor musunuz? Verilen bu eğitimin sosyal ağların güvenli kullanımında etkisi olduğunu düşünüyor musunuz? Cevabınız evet ise nasıl bir etkisi olduğunu detaylı açıklayabilir misiniz?
- 19) Bu eğitim, sizde bilgisayarınızı ya da diğer elektronik cihazlarınızı zararlı yazılımlardan koruma konusunda farkındalık oluşturdu mu? Eğitim öncesinde yapmadığınız ancak eğitim sonrasında yapacağınız durumlar oluştu mu? Eğer cevabınız evet ise neler yapacağınızı açıklayınız.
- 20) Bu eğitim sonrasında, evinizde kullandığınız modeminizin şifre güvenliğine önem verme konusunda sizde farkındalık oluşturdu mu? Cevabınız evet ise açıklayabilir misiniz?

21) Bu eğitim, sizde çocuğunuzun İnternet ortamında karşılaşılabileceği risklerden koruma konusunda farkındalık oluşturdu mu? Eğitim öncesinde yapmadığınız ancak eğitim sonrasında yapacağınız durumlar oluştu mu? Eğer cevabınız evet ise neler yapacağınızı açıklayınız

EK 3- Velinin Katılım Durumu Belgesi

.....Ortaokulu

Sayın Veliler;

Okulumuzda Bilişim teknolojileri öğretmenimiz tarafından velilere yönelik verilecek olan **“Güvenli İnternet ve Bilgisayar Kullanımı”** eğitiminin cumartesi günleri kurs saatleri içerisinde yapılması düşünülmektedir. Gönüllü olarak katılacak veli sayısını öğrenebilmemiz adına aşağıdaki kutucuğu işaretlemeniz gerekmektedir.

Katılmak İstiyorum.

Katılmak İstemiyorum

Veli Ad-Soyad

İmza

EK 4- Eğitimin Yetişkinlere Yönelik Hazırlanma Süreci

Hazırlanma sürecinin basamakları aşağıda yer almaktadır:

- **Okul Müdürlüğünden çalışmaya yönelik izin alınması**

Okul Müdürü tarafından okulumuz BT sınıfında velilere yönelik kurs düzenlenmesine izin verilmiştir.

- **Okul Aile Birliği toplantısında katılan velilere eğitim düzenleneceği ile bilgi verilmesi**

Okul Aile Birliği toplantısına katılan velilere “Güvenli İnternet ve Bilgisayar Kullanımı” eğitimin düzenleneceği anlatılmıştır. Teknolojik gelişmelere ayak uydurabilmek, bilgi edinebilmek, çocuklarına fayda sağlamak gibi birçok nedenden dolayı eğitime katılmalarının onlar için faydalı olacağından bahsedilmiştir. Eğitimin zamanı hafta sonu ya da hafta içi şeklinde iki alternatif olarak sunulmuştur. Hafta içi olma durumunda öğle aralarında belirlenen günlerde olacağı, hafta sonu olduğunda çocukların da kursunun olduğu cumartesi günü yapılabileceği anlatılmıştır. Katılmak istediğini ifade eden velilerin çoğunluğu hafta sonu eğitimin yapılmasını istediklerini ifade etmişlerdir. Eğitimin süresinin 5 hafta boyunca cumartesi günü olacağı ilk toplantıda açıklanmıştır.

- **Velinin Katılım Durumu Belgesinin (EK-3) Öğrenciler Aracılığıyla Gönderilmesi**

Katılacak veli sayısını belirleyebilmek adına 5., 6. sınıf öğrencilerine velilerine iletmek için EK-3 gönderilmiştir. Katılmak istiyorum’u işaretlemiş veliler listelenmiştir. Katılmak isteyen velilerin iletişim bilgileri alınarak, eğitimin içeriğini görüşmek, birlikte karar vermek için belirlenen gün ve saatte BT sınıfında öğle tatilinde toplantı yapılacağı bildirilmiştir.

- **Eğitimin Planlanması**

Güvenli İnternet ve Bilgisayar Kullanımı eğitiminde konu çerçevesi hakkında bilgi verilmiştir. Bu çalışmanın tez çalışması olduğunun ve bu eğitim sonucunda kendilerinin görüşlerinden yararlanacakları anlatılmıştır. Kişiler hakkında herhangi bilgi verilmeyeceği, isim olarak ifade edilmeyeceği, eğitimin gönüllük esasına dayandığı belirtilmiştir. 14 veli eğitime gönüllü olarak katılacaklarını belirtmişlerdir.

Konular bilgi güvenliğinin sağlanması, güvenli bilgisayar kullanımı, karşılaşılabilecek riskler, alınabilecek önlemler şeklinde ana hatlarıyla belirtilmiştir. Ayrıca çağın önemli

sorunlarından olan siber zorbalık da konular içine eklenmiştir. Veliler konu içeriklerini uygun bulduklarını ifade etmişler, ama bilgisayar kullanma konusunda uygulama yapılmasını istemişlerdir. Velilerin çoğunluğunun BİT konusunda alacağı ilk eğitim olduğu için, eğitimin içeriğinin temelden başlanarak verilmesi düşünülmüştür. Ve eğitim süresinin 5 hafta olmasını çeşitli sebeplerden ötürü (okulun uzaklığı, iş, aile büyükleriyle ortak yaşamalarından dolayı, hayvan bakımı ile ilgilenmeleri gibi) uzun olarak ifade etmişler, o yüzden eğitimin 5 hafta 5 modül yerine 3 hafta 5 modül şeklinde yapılmasına karar verilmiştir. İçerik slayt gösterisi ve içeriğe yönelik videolar şeklinde öncelikle araştırmacı tarafından hazırlanmıştır. Uzman görüşleri tarafından gerekli düzeltme ve değişiklikler yapılarak son şekli verilmiştir. Ve bu şekilde sunuma hazır hale getirilmiştir. Son hafta 1 modül anlatılarak ardından eğitime yönelik velilerin görüşlerine başvurulacağı anlatılmıştır.

Eğitimin 14 Ekim saat 09.00'da BT sınıfında yapılacağı duyurulmuştur.

Eğitim Süreci

Eğitim saatleri: 09.00-12.00 ve 12.30-15:30

12:00-12:30 Öğle Arası

Eğitime 14 velinin katılımıyla başlanmıştır. Velilerin eğitime ilk başladıklarında araştırmacı tarafından kısa sürede tanınmasını kolaylaştırmak için BT sınıfında herkesin yeri hazırlanmıştır. Tercih etmeyenlerin de kendi istedikleri yerlere de oturulmasına imkan verilmiştir.

Eğitimde anlatım, soru- cevap, gösterip yaptırma, uygulama şeklinde yöntem teknikler kullanılmıştır. Konular etkileşimli tahta aracılığıyla sunulmuştur.

Eğitimin saatinde de öğrencilerin kursu devam ettiği için onların teneffüs saatlerinde velilere de kısa molalar verilmiştir. Eğitimin konu anlatımlarında sabah ve öğlen oturumlarının arasına eğitimin monotonlaşmasına engel olmak ve eğitimi canlandırmak adına uygulamaların aralarda verilmesi uygun bulunmuştur.

Eğitimin 3 haftalık süreci etkin şekilde tamamlanmıştır.

Veli Görüşlerinin Alınması

Eğitim bitiminde veri toplama aracı, kabul eden 12 veliye ses kaydı aracılığıyla, kabul etmeyen 2 veliye de kağıt üzerinde uygulanmıştır. Velilere eğitime katıldıkları ve eğitime yönelik görüşlerini içtenlikle ifade ettikleri için teşekkür edilerek eğitim sonlandırılmıştır.

EK 5- Gözlemci Notları

Eğitime başladıkları ilk hafta velilerin ilgili olduğu, eğitimde bulunmaktan mutlu oldukları ancak fikirlerini ifade etmede çekindikleri gözlemlenmiştir. Özellikle bilgisayar başında yapılan uygulamaların ilk haftasında bilgisayar kullanmayı bilmedikleri için çekingen davrandıkları görülmüştür. Kadınların konu anlatımına ve uygulamaya erkeklerden daha ilgili olduğu gözlemler arasındadır. Kadınların ev işleri, çocuk bakımı, yemek yapımı gibi evdeki işlerle uğraşmaları böyle eğitimlere katılmalarını engellediği için daha istekli oldukları söylenebilir.

2. ve 3. Hafta eğitimlerde velilerin okula, birbirlerine ve araştırmacıya da alıştıkları, sosyalleştikleri, çocuklarının da yanında bulunmalarından dolayı mutlu oldukları gözlemlenmiştir. İlk hafta teneffüs aralarında çocuklarının yanında bulunmayı tercih eden veliler, sonraki haftalarda kendi aralarında eğitim içerikleri hakkında sohbet edip, bilgisayar başında uygulama yaptıkları gözlemler arasındadır. Farklı eğitimlere de katılmak istediklerini, bu eğitimle de kendine güvenmeye başladıklarını belirtmişlerdir. Eğitim deyince sıkıcı olacağı düşüncesinden dolayı eskiden çok istekli olmadıklarını belirten veliler de bulunmaktadır. Velilerin çoğunluğunun da notlar aldığı gözlemlenmiştir.

ÖZGEÇMİŞ

Kişisel Bilgiler:

Adı Soyadı Fatma Aycan BİNAY EYUBOĞLU

Eğitim Durumu

Yüksek Lisans :Bartın Üniversitesi / Eğitim Bilimleri Enstitüsü
:Yaşam Boyu Öğrenme Anabilim Dalı
:Yaşam Boyu Öğrenme (2017-devam ediyor)

Lisans :Ondokuz Mayıs Üniversitesi Eğitim Fakültesi
Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri Öğretmenliği
(2003- 2007)

İş Deneyimi:

2016–devam ediyor : Bartın Akçamescit Ortaokulu
Bilişim Teknolojileri Öğretmenliği

2015-2016 :Ankara Tarhuncu Ahmet Paşa Ortaokulu
Bilişim Teknolojileri Öğretmenliği

2015 :Ankara Keçiören Mehmet Emin Yurdakul Ortaokulu
Bilişim Teknolojileri Öğretmenliği

2011-2015 : Ankara Keçiören Kuyubaşı Ortaokulu-
Bilişim Teknolojileri Öğretmenliği

2010–2011 :Samsun Atakum Balaç İlköğretim Okulu-
Bilişim Teknolojileri Öğretmenliği

2007–2010 :Samsun Bafra 30 Ağustos İlköğretim Okulu
Bilişim Teknolojileri Öğretmenliği

İletişim

E-posta adresi : aycanbinayeyuboglu@gmail.com

Tarih : 01.07.2019